

26 İyun Silahlı Qüvvələr Günüdür

RƏSMİ DÖVLƏT QƏZETİ

AZƏRBAYCAN

№ 130 (9875) 26 İyun 2025-ci il CÜMƏ AXŞAMI

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

QƏZETİN ƏSASI 1918-ci İLDƏ QOYULMUŞDUR

Güclü DÖVLƏT, qüdrətli ORDU, güvənli XALQ

Prezident İlham Əliyev Silahlı Qüvvələr Günü ilə bağlı paylaşım edib

Azərbaycanın Ordu tarixinin ən şanlı səhifəsi hərbiçilərimizin Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin liderliyi ilə torpaqlarımızı işğalçı Ermənistan ordusundan təmizləməsidir. Bir çox əlamətləri ilə unikal olan bu müharibə və sonrakı antiterror əməliyyatının ayrı-ayrı anları, məsələn, Hadrut döyüşləri, yaxud Şuşanın azad olunması dünyanın hərbi məktəbləri və ekspertləri tərəfindən yaxından öyrənilir. Rəğbətə səbəb olan bu zəfər dolu tarix müasir hərbi gündəminə yeni nəsil döyüşlərin düşməsi ilə nəticələnib. İtkiləri minimuma endirmək üçün yüksək dəqiqliklə və süni intellektlə təchiz edilmiş silahın tətbiqi ilə müşayiət olunan hərbi əməliyyatlar dünya tarixinə yeni mərhələnin başlanğıcı kimi yazılıb. Azərbaycanın 44 gün ərzində əldə etdiyi parlaq qələbədən sonra hərbi nəzəriyyəçiləri və məktəbləri döyüş prosesinin müasirləşdirilməsinin vaxtının yetişdiyi qənaətinə gəliblər.

Döyüşlərdə bir addım da geri çəkilməyən əsgər və zabıtlarımız düşməni sarsıdıcı zərbə vuraraq 44 gün ərzində 5 şəhəri, 4 qəsəbəni, 300-dək kəndi işğaldan azad etməyə nail oldular. Ermənistan 10 noyabr 2020-ci il tarixdə faktiki kapitulyasiya aktına imza atmaq məcburiyyətində qaldı. Rəziləşməyə uyğun olaraq, noyabrın 20-də Ağdam, noyabrın 25-də Kəlbəcər, dekabrın 1-də isə Laçın rayonları Azərbaycana təhvil verildi.

Azərbaycan bu şanlı qələbəni qəhrəman hərbiçilərimizin şücaəti, rəşadəti hesabına, şəhidlərimizin qanı-canı bahasına qazandı və bütün dünya Azərbaycanın bu şanlı qələbəsinə şahid oldu. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı on minlərlə əsgər və zabiti döyüş mövqelərini qoyub qaçan Ermənistandan fərqli olaraq Azərbaycan Ordusunda birçə nəfərin də fərarilik etməsi, yaralı əsgər və zabıtlarımızın hərbi hospitallarda, xəstəxanalarda tez sağalıb yenidən döyüş meydanına qayıtmaq üçün tibb işçilərindən xahişləri, könüllü cəbhəyə yola düşmək üçün Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti-

nin yerli idarələrinə müraciət edən on minlərlə gəncimizin vətənpərvərlik ruhu Azərbaycan Ordusundakı, Azərbaycan gəncliyindəki döyüş ruhunun, özminin göstəricisidir. Ölkəmiz öz ərazi bütövlüyünü bu gənclərin igidliyi hesabına bərpa etdi.

44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ilin sentyabrında həyata keçirilən 23 saatlıq antiterror tədbirləri nəticəsində torpaqlarımızda işğalçılığın, separatçılığın ömrünə birdəfəlik son qoyuldu.

Azərbaycan Ordusunun gücü qarşısında işğalçıların başqa seçimləri yox idi. Aparıcı Qərb mətbu orqanlarında, habelə ABŞ-nin Milli Müharibə Kollecinin (National War College) və Seton Hall Universitetinin Diplomatiya və Beynəlxalq Münasibətlər Məktəbinin analitik nəşrlərində Azərbaycan Ordusunun hərbi taktikası öyrənilərkən belə qənaətdə gəlinib ki, ordumuzun qarşısında həttə dünyanın aparıcı ölkəsi olsaydı belə, onun da heç bir şansı olmayacaqdı. Təsəvvüfi deyil ki, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı istifadə olunan döyüş taktikası dünya hərbi tarixində yenilik hesab olunur və müvafiq ali hərbi məktəblərin dərslərinə salınaraq öyrənilir. ABŞ Hərbi Akademiyası və Pentaqonun rəsmiləri Azərbaycan Ordusunun əməliyyatlarının öyrənilməsi zərurətini qeyd edirlər.

Bir sözlə, bu gün dünyanın ayrı-ayrı guşələrində, o cümlədən bizə qonşu bölgələrdə hərbi münaqişələrin izləndiyi dövrdə Azərbaycanın qısa müddətdə 30 illik işğal problemini necə zərğər dəqiqliyi ilə gerçəkləşdiyi həm ölkəmizdə, həm də onun hüdudlarından kənarda dərin rəğbət hissi doğurur. Azərbaycan nümayiş etdirdi ki, hər bir müharibə zamanla və hədəfləri ilə konkret olmalı, üzvi mahiyyət kəsb etməməlidir. Qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq üçün onun mümkünlüyü dəfələrlə analiz edilməli və ən doğru nəticə hasil olunmalıdır. Necə ki bunu Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan bacardı.

5

KOMANDO

Quruda, suda, havada -
hər yerdə peşəkarlığın simvolu

12

azerbaijan-news.az

Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində, "İcra haqqında" və "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 6-cı, 10-cu, 11-ci, 13-cü və 15-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1998, № 3, maddə 139 (Cild I); 2024, № 3, maddə 250) 37-ci maddəsinə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. adında "təsərrüfatının aparılması" sözləri "təsərrüfatı" sözü ilə əvəz edilsin;

1.2. birinci hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Meşə fondunda meşə təsərrüfatı və meşədən istifadə ilə əlaqədar olmayan tikinti işlərinin aparılması bu Məcəllənin tələbləri nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinə, "Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, dağ-mədən işlərinin aparılması isə "Yerin təki haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq həyata keçirilir.;"

1.3. ikinci hissə ləğv edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 4 (I kitab), maddə 250 (Cild I); 2024, № 2, maddə 138, № 4, maddə 365, № 5 (I kitab), maddə 493, № 7, maddə 744, № 12 (I kitab), maddə 1281; 2025, № 1, maddə 17, № 3, maddə 216; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 18 mart tarixli158-VIIQD və 161-VIIQD nömrəli qanunları) 139-1.1.10-cu maddəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 139-1.1.10.1-ci maddədən "verilməsi barədə qərar" sözləri çıxarılsın;

2.2. 139-1.1.10.2-ci maddədə "sifarişli poçt göndərişi ilə və ya bilavasitə məlumat verilməsini təsdiq edən sənəd" sözləri "göndərilən məlumat" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 3. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (I kitab), maddə 583 (Cild I); 2024, № 2, maddə 138, № 4, maddə 365, № 5 (I kitab), maddə 498, № 6 (I kitab), maddələr 630, 638, № 7, maddə 747, № 8, maddələr 932, 933, 934, № 10, maddə 1118, № 11, maddə 1182, № 12 (I kitab), maddə 1282, (II kitab), maddə 1345; 2025, № 2, maddə 96, № 3, maddə 214; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 28 fevral tarixli 144-VIIQD nömrəli, 18 mart tarixli 158-VIIQD və 161-VIIQD nömrəli, 11 aprel tarixli 172-VIIQD və 175-VIIQD nömrəli, 1 may tarixli 190-VIIQD nömrəli qanunları) 90.3.3.9-cu maddəsində "və tikintiyə icazənin surətləri" sözləri "surəti və tikintiyə icazə" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 4. Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 9, maddə 838 (Cild I); 2024, № 3, maddə 247; 2025, № 1, maddə 14, № 3, maddə 215) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 6-cı və 17-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 4 (II kitab), maddə 251 (Cild I); 2024, № 1, maddələr 8, 18, № 3, maddə 250, № 7, maddə 772, № 11, maddə 1189, № 12 (II kitab), maddələr 1330, 1350; 2025, № 1, maddə 1, № 2, maddələr 98, 99, № 2, maddələr 217, 221; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 172-VIIQD və 178-VIIQD nömrəli qanunları) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 72-ci maddənin "Qeyd" hissəsinin 1-ci bəndində "72 - 73-2 və 74-1-ci" sözləri "72 - 74-1-ci" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 177.1-ci maddənin sanksiyasında üçüncü halda "iki" sözü "üç" sözü ilə əvəz edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (II kitab), maddə 585 (Cild I); 2024, № 1, maddə 4, № 4, maddələr 362, 365, 368, № 6 (I kitab), maddə 631; 2025, № 1, maddə 1, №2, maddə 98; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 28 fevral tarixli 147-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 85.6.4-cü maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergil işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 85.6.5-ci maddə əlavə edilsin:

"85.6.5. müstəntiqin bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş vəzifələri yerinə yetirməsinə mane olan hallar (vəfat etməsi, ağır xəstəliyə tutulması və s.) yarandıqda, habelə bu Məcəllənin 85.6.2-ci maddəsinə uyğun olaraq həyata keçirilən nəzarət çərçivəsində müstəntiqin cinayətin açılması və araşdırılması üçün vaxtında müvafiq tədbirlər görməməsi nəticəsində cinayət işi üzrə icraatın əhəmiyyətli dərəcədə ləngidildiyini müəyyən etdikdə, ibtidai

4.1. 75.14-cü maddənin birinci cümləsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Tikintiyə icazə verildiyi andan dərhal icazədə nəzərdə tutulmuş məlumatların Tikintilərin Dövlət Reyestrinə ötürülməsi təmin edilir.;"

4.2. 80.6-cı maddənin birinci cümləsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Bu Məcəllənin 80.4-cü maddəsinin ikinci cümləsinə əsasən tikinti obyektlərinə münasibətdə 10 gün müddətində layihəyə dair iradın sifarişçiyə təqdim edilməməsi ilə bağlı tikinti işlərinə başlamaq hüququ yarandıqda həmin müddətin bitdiyi andan dərhal bu barədə məlumatın Tikintilərin Dövlət Reyestrinə ötürülməsi təmin edilir.;"

4.3. 92-2.1.1-ci və 92-2.1.2-ci maddələrdə "tikintiyə icazə icraatı zamanı" sözləri "səyyar araşdırma zamanı tikintiyə icazə icraatı başa çatmamış" sözləri ilə əvəz edilsin;

4.4. 102-ci maddə üzrə:

4.4.1.102.6-cı maddənin birinci cümləsindən "sifarişli poçt göndərişi ilə" sözləri və həmin maddənin ikinci cümləsi çıxarılsın;

4.4.2. 102.7-ci maddənin birinci cümləsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Tikinti obyektlərinin istismarına icazə verildiyi andan, habelə məlumatlandırma icraatının təbiiq olunduğu tikinti obyektlərinin tikintisinin başa çatması barədə sifarişçi tərəfindən məlumat verildikdən sonra, dərhal bu məlumatların Tikintilərin Dövlət Reyestrinə ötürülməsi təmin edilir.;"

4.5. 103.2-ci maddə ləğv edilsin.

Maddə 5. "İcra haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 3, maddə 114 (Cild I); 2024, № 4, maddə 365; 2025, № 1, maddə 1, № 2, maddə 100; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 18 mart tarixli 158-VIIQD nömrəli, 11 aprel tarixli 172-VIIQD nömrəli və 1 may tarixli 189-VIIQD nömrəli qanunları) 61.5.2-ci maddəsində "icazənin surəti" sözləri "icazə" sözü ilə əvəz edilsin.

Maddə 6. "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 8, maddə 603 (Cild I); 2025, № 1, maddə 16, № 2, maddə 100) 8.0.10-cu maddəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

6.1. 8.0.10.1-ci maddədən "verilməsi barədə qərar" sözləri çıxarılsın;

6.2. 8.0.10.2-ci maddədə "sifarişli poçt göndərişi ilə və ya bilavasitə məlumat verilməsini təsdiq edən sənəd" sözləri "göndərilən məlumat" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 iyun 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində və "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 5-ci, 6-cı və 17-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (II kitab), maddə 585 (Cild I); 2024, №1, maddə 4, № 4, maddələr 362, 365, 368, № 6 (I kitab), maddə 631; 2025, № 1, maddə 1, № 2, maddə 98; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 28 fevral tarixli 147-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 68.3-cü maddəyə "məhkəmələri" sözündən sonra "həmin məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat üzrə materiallara, habelə" sözləri əlavə edilsin;

1.2. 214.4-cü maddədə "188" rəqəmləri "188.1" rəqəmləri ilə əvəz edilsin və həmin maddədən "259.1." rəqəmləri çıxarılsın;

1.3. aşağıdakı məzmununda 214.4-1-ci maddə əlavə edilsin:

"214.4-1. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanına aid hərbi hissələrin və hərbi idarələrin ərazisində həmin orqanın hərbi qulluqçuları tərəfindən törədilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 329.1, 330.1, 332.1, 332.1-1, 333.1-333.3, 350.1, 350.1-1 və 351.1-ci maddələri ilə nəzərdə tutulan böyük ictimai təhlükə törətməyən aşkar cinayətlər üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təhqiqatçıları tərəfindən məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat şəklində təhqiqat aparılır.;"

1.4. 293.1-ci və 293-1.0.3-cü maddələrdə "maddəsində" sözü "və 214.4-1-ci maddələrində" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 2 (I kitab), maddə 202 (Cild I); 2024, № 1, maddə 18, № 2, maddə 135, № 4, maddə 362, № 5 (I kitab), maddələr 487, 489, 492, 503, № 7, maddələr 750, 768, 771, 772, № 12 (I kitab), maddə 1280, (II kitab), maddələr 1330, 1350; 2025, № 1, maddələr 1, 15, № 2, maddə 99; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində, "İcra haqqında" və"Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində, "İcra haqqında" və"Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Meşə Məcəlləsinin təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 3 iyun tarixli 209-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alram**:

1. "Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 30 dekabr tarix

"Türk Dövlətləri Təşkilatının mülki müdafiə mexanizminin təsis edilməsi haqqında Saziş"in təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 4-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

2024-cü il noyabrın 6-da Bişkek şəhərində imzalanmış "Türk Dövlətləri Təşkilatının mülki müdafiə mexanizminin təsis edilməsi haqqında Saziş" təsdiq edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 13 iyun 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin hərbi qulluqçularının və mülki işçilərinin təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin, ərazi bütövlüyünün qorunub saxlanılmasında xüsusi xidmətlərinə, öz xidməti vəzifələrini və hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqları yerinə yetirərək fərqləndiklərinə görə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin aşağıdakı hərbi qulluqçuları və mülki işçiləri təltif edilsinlər:

3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə

Qurbanov Aqil Səlim oğlu
Rüstəmov Zaur Zeynalabddul oğlu - general-mayor
Cəfərov Rauf Cəfər oğlu - polkovnik
Qurbanov Cavanşir Mövlud oğlu - polkovnik
Abdullayev Həsən Ağasəf oğlu - polkovnik-leytenant
Məmmədov Əflatun Mübariz oğlu - polkovnik-leytenant

"Vətən uğrunda" medalı ilə

Xasmməddov İlqar Akif oğlu - polkovnik
İbrahimov Rəsim Ağahüseyn oğlu - polkovnik
Rəsulov Azər Mustafa oğlu - polkovnik
Şərifov Etibar Vəqif oğlu - ədliyyə polkovniki
Yusifli Zaur Qəzənfər oğlu - polkovnik
Muradov Nəhid Pəşə oğlu - polkovnik-leytenant

"İgidliyə görə" medalı ilə

Hüseynov Anar Tofiq oğlu - polkovnik
Cəfərov Ziyəddin Hafiz oğlu - polkovnik-leytenant
Əsgərxanov Fəriz Amil oğlu - polkovnik-leytenant
Məmmədov Aqil Səlamət oğlu - polkovnik-leytenant

"Hərbi xidmətlərə görə" medalı ilə

Bayramov Nəmiq Süleyman oğlu - general-mayor
Əbdülov Gündüz Əliş oğlu - general-mayor
Ələvsədov Həsən Əli oğlu - general-mayor
Qafarov İlqar Saab oğlu - general-mayor
Pirverdiyev Akif Səməndər oğlu - general-mayor
Ağayev Amil Sadulla oğlu - polkovnik
Axundzadə Rüfət Yusif oğlu - polkovnik
Babayev Oktay Ənvər oğlu - polkovnik
Bədəlov Rüstəm Bəhədir oğlu - polkovnik
Eminov Emil Talib oğlu - polkovnik

M.Q.İbrahimova

"general-mayor" ali hərbi rütbəsinin verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Mürsəl Qorxmaz oğlu İbrahimova"general-mayor" ali hərbi rütbəsi verilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 iyun 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Zati-aliləri!

Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə Sloveniya Respublikasının vətəndaşları adından və şəxsən öz adımdan səmimi təbriklərimi çatdırıram. Həmçinin ölkənizə davamlı tərəqqi və inkişaf, xalqınıza firavanlıq arzulayıram.

Mən ölkələrimiz və xalqlarımız arasında sıx əlaqələri daha da dərinləşdirən, dostluğa və ortaq maraqlara əsaslanan ikitərəfli əməkdaşlığımızın möhkəmlənməsini böyük məmnunluqla alqışlayıram. Sloveniya Azərbaycan ilə dostluq münasibətlərini yüksək qiymətləndirir və əminəm ki, bu əlaqələr gələcəkdə həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli müstəvidə daha da genişlənəcəkdir.

Mən daha geniş regionda sülh və sabitliyin təşviqi üçün birgə səylərimizi davam etdirməyi səbirsizliklə gözləyirəm.

Zati-aliləri, ön yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Natasha Pirts MUSAR,
Sloveniya Respublikasının Prezidenti

Sloveniya Respublikasının Prezidenti zati-aliləri xanım

Natasha Pirts Musara

Hörmətli xanım Prezident!

Sloveniya Respublikasının milli bayramı - Dövlətçilik Günü münasibətilə Sizə və xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ön səmimi təbriklərimi çatdırıram.

İnanıram ki, Azərbaycan ilə Sloveniya arasında münasibətlər xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əsasda bundan sonra da dostluq və əməkdaşlıq ruhunda inkişaf edəcəkdir.

Bələ bir əlamətdər gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, dost Sloveniya xalqına daim əmin-amanlıq və firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 23 iyun 2025-ci il

Əzizov Fəhruz İsrəfil oğlu - polkovnik
Heybətli Azər Əfrayıl oğlu - polkovnik
İsmayilov Anar Təpdiq oğlu - tibb xidməti polkovniki
Məhərrəmov Seymur Ağakərim oğlu - polkovnik
Məlikzadə Araz Ağaməd oğlu - polkovnik
Məmmədov Sergey Şəmmuradoviç - polkovnik
Mirzəyev İqbal Yusif oğlu - tibb xidməti polkovniki
Rəhimov İlkin İbrahim oğlu - polkovnik
Zeynalı Elçin Nədir oğlu - polkovnik
Abdulla Həkimət Nəib oğlu - tibb xidməti polkovnik-leytenantı
Aslanov Teymur Tahir oğlu - polkovnik-leytenant
Cəbrayilov Rəhib Səhib oğlu - tibb xidməti polkovnik-leytenantı
Cəfərov Aqil Əzixan oğlu - polkovnik-leytenant
Cumayev Vəsif Əziz oğlu - 2-ci dərəcəli kapitan
Dadaşov Elgün Fərail oğlu - polkovnik-leytenant
Xəlilov Elvin Eyyvaz oğlu - polkovnik-leytenant
İmranov Elxan Fərman oğlu - polkovnik-leytenant
Qafarov Ceyhun Cəmaləddin oğlu - polkovnik-leytenant
Qarayev Asəf Ənvər oğlu - polkovnik-leytenant
Musayev Vüqar Samayıl oğlu - polkovnik-leytenant
Nəbiyev Tərxan Elxan oğlu - polkovnik-leytenant
Pənəhov Eldar Aydın oğlu - 2-ci dərəcəli kapitan
Tağıyev Rəşad Fikrət oğlu - polkovnik-leytenant
Vəliyev Fəad Rəsul oğlu - polkovnik-leytenant
Dostəliyev Mircəlal Nədir oğlu - mayor
Əhmədov Bəhbud Cəhət oğlu - mayor
Əliyev Murad Adil oğlu - mayor
Əsgərov Samir Sərdar oğlu - mayor
Fərzəyev Ziya Zakir oğlu - 3-cü dərəcəli kapitan
İbrahimov Zaur Rafiq oğlu - mayor
Kəlbəliyev Asim Qəbil oğlu - mayor
Quliyev Zaur Fərhad oğlu - mayor
Mənsiyev Əlseyvur Davud oğlu - mayor
Mustafayev Rauf Nurağa oğlu - mayor
Müslümov Təbriz Fərizman oğlu - mayor
Novruzov Ziya Eyyvazlı oğlu - mayor
Nurəliyev Seymur Fəryad oğlu - mayor.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 iyun 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin hərbi qulluqçularına "general-mayor" ali hərbi rütbəsinin verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin aşağıdakı hərbi qulluqçularına"general-mayor" ali hərbi rütbəsi verilsin:

polkovnik İdris Mustafa oğlu Məhərrəmov
polkovnik Vəsif Tofiq oğlu Xəlilova
polkovnik Əlnur Sadiq oğlu Kazımova
polkovnik Elgün Aqil oğlu Əliyevə.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 iyun 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 16 noyabr tarixli 1113 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin sərəncamında olan mənzilləri vətəndaşların güzəştlə əldə etməsi Qaydası"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 16 noyabr tarixli 1113 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 11, maddə 1820 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 529, № 6 (I kitab), maddə 654) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin sərəncamında olan mənzilləri vətəndaşların güzəştlə əldə etməsi Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 5-ci hissə üzrə:

1.1. 5.5-1-5.5-3-cü bəndlər müvafiq olaraq 5.5-2-5.5-4-cü bəndlər hesab olunsun və aşağıdakı məzmununda 5.5-1-ci bənd əlavə edilsin:

"5.5-1. Elektron kabinet verilmiş şəxsin kabinetini aşağıdakı hallarda ləğv edilir və həmin şəxsin göstərməsi olduğu vasitələrdən biri ilə (elektron poçt ünvanı, mobil telefon nömrəsi, poçt ünvanı) ona

"Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində və "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 16 may tarixli 199-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə"

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 387 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (III kitab), maddə 610 (Cild I); 2024, №1, maddələr 24, 33, № 4, maddə 387, № 8, maddə 945; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 19 aprel tarixli 373 nömrəli Fərmanı) 2-ci hissəsinin on beşinci abzasında "və 214.2.3-cü maddəsində (hər iki halda)" sözləri ", 214.2.3-cü (hər iki halda) və 214.4-1-ci (hər iki halda) maddələrində" sözləri ilə əvəz edilsin.

4. "Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il 29 dekabr tarixli 96-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 15 fevral tarixli 795 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 2 (II kitab), maddə 259 (Cild I); 2024, № 2, maddələr 151, 157, № 7, maddələr 806, 812, 814, 815, № 8, maddələr 937, 948, № 12 (I kitab), maddə 1294, (II kitab), maddələr 1359, 1378, 1384; 2025, № 2, maddə 127, № 3, maddə 231; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 1 aprel tarixli 358 nömrəli,17 aprel tarixli 371nömrəli, 30 may tarixli 401 nömrəli və 4 iyun tarixli 403 nömrəli fərmanları) 4-cü hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 4.1-ci bənddə "43.3" rəqəmləri "43.3-cü maddələrində, 54.2-ci maddəsinin birinci cümləsində, 54.2-1-ci (hər iki halda) maddəsində" sözləri ilə əvəz edilsin;

4.2. 4.4-cü bənddən ", 99.3-1-ci" sözləri çıxarılsın;

4.3. aşağıdakı məzmununda 4.4-1-ci, 4.4-2-ci və 4.13-1-ci bəndlər əlavə edilsin:

"4.4-1. həmin Məcəllənin 54.2-ci maddəsinin birinci cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rəbitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi və Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti nəzərdə tutulur;

4.4-2. həmin Məcəllənin 54.2-1-ci maddəsində (hər iki halda) "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi nəzərdə tutulur.;"

"4.13-1. həmin Məcəllənin 99.3-1-ci maddəsində "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar

Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rəbitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi və Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti nəzərdə tutulur.;"

5. "Rayon (şəhər) məhkəmələrinin baxdığı inzibati xətalər haqqında işlər üzrə protokol tərtib etmək səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı"nın təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 3 may tarixli 1361 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 5, maddə 765 (Cild I); 2024, № 4, maddə 381, № 6 (I kitab), maddə 649, № 7, maddələr 812, 814, 815, № 12 (I kitab), maddə 1294, (II kitab), maddə 1367; 2025, № 2, maddə 127, № 3, maddə 232; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 1 aprel tarixli 358 nömrəli, 30 may tarixli 401 nömrəli və 4 iyun tarixli 403 nömrəli fərmanları) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

5.1. adına və 1-ci hissəyə "məhkəmələrinin" sözdündən sonra "və hərbi məhkəmələrin" sözləri əlavə edilsin;

5.2. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş "Rayon (şəhər) məhkəmələrinin baxdığı inzibati xətalər haqqında işlər üzrə protokol tərtib etmək səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı" üzrə:

5.2.1. adına "məhkəmələrinin" sözdündən sonra "və hərbi məhkəmələrin" sözləri əlavə edilsin;

5.2.2. birinci abzası "məhkəmələrinin" sözdündən sonra ", həmçinin bu Siyahının 78-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş halda hərbi məhkəmələrin" sözləri əlavə edilsin;

5.2.3. 55-2.1-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"55-2.1. inzibati xətmə aşkar etmiş Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi adından - müdafiə naziri, müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi, digər nazir müavirləri, Nazirliyin Aparatının baş idarə (idarə) rəisləri, hərbi qulluqçu xidmətlərin xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinin rektorları (rəisləri), qərizon rəisləri, qərizon hərbi polisinin rəisləri (qərizonun hərbi komendantları), Nazirliyin hərbi hissə komandirləri və təhqiqatçıları.;"

5.2.4. aşağıdakı məzmununda 78-ci hissə əlavə edilsin:

"78. Məcəllənin 610-618-ci maddələrində (həmin əməllərin Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin hərbi qulluqçuları tərəfindən törədilməsi hallarına münasibətdə) nəzərdə tutulmuş inzibati xətalər haqqında işlər üzrə protokol Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi adından - bu Siyahının 55-2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan vəzifəli şəxslər."

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 iyun 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 16 noyabr tarixli 1113 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin sərəncamında olan mənzilləri vətəndaşların güzəştlə əldə etməsi Qaydası"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 16 noyabr tarixli 1113 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 11, maddə 1820 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 529, № 6 (I kitab), maddə 654) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin sərəncamında olan mənzilləri vətəndaşların güzəştlə əldə etməsi Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 5-ci hissə üzrə:

1.1. 5.5-1-5.5-3-cü bəndlər müvafiq olaraq 5.5-2-5.5-4-cü bəndlər hesab olunsun və aşağıdakı məzmununda 5.5-1-ci bənd əlavə edilsin:

"5.5-1. Elektron kabinet verilmiş şəxsin kabinetini aşağıdakı hallarda ləğv edilir və həmin şəxsin göstərməsi olduğu vasitələrdən biri ilə (elektron poçt ünvanı, mobil telefon nömrəsi, poçt ünvanı) ona

5 (beş) iş günü müddətində bu barədə məlumat göndərilir:

5.5-1.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq aktı ilə şəxsın bu Qaydanın 2.1-ci bəndində müəyyən edilmiş şəxslər kateqoriyasına aid olması halı ləğv edildikdə;

5.5-1.2. elektron kabinet verilmiş şəxsin bu Qaydanın 5.3.3-cü yarımbəndinə uyğun olaraq göstərdiyi, şəxsın bu Qaydanın 2.1-ci bəndində müəyyən edilmiş şəxslər kateqoriyasına aid olması barədə məlumatlarda təhrif etmə halları məhkəmə tərəfindən müəyyən olunduqda.;"

1.2. 5.5-3-cü bəndin birinci cümləsində "5.5-1-ci" sözləri "5.5-2-ci" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.3. 5.6-cı bənd üzrə:

1.3.1. birinci cümləyə "şəxs" sözdündən sonra "(bu Qaydanın 2.1-ci bəndi ilə müəyyən edilmiş şəxslər kateqoriyasına sonradan aid olmadığı halda daxil olmaqla)" sözləri əlavə edilsin;

1.3.2. aşağıdakı məzmununda dördüncü cümlə əlavə edilsin:

"Bu bəndin tətbiqi zamanı bu Qaydanın 5.5-1-ci və 6.2-1-ci bəndlərinin tələbləri nəzərə alınmalıdır.;"

2. 6-cı hissə üzrə:

2.1. aşağıdakı məzmununda 6.2-1-ci bənd əlavə edilsin:

"6.2-1. "Güzəştli mənzil" sistemi vasitəsilə mənzil seçildikdən sonra onun dəyərini öz vəsaiti hesabına əldə etmək niyyətini bildirmiş ərizəçinin seçdiyi ödəniş üsulunun ipotekə krediti hesabına ödəniş üsuluna dəyişdirilməsinə yol verilmir.;"

2.2. 6.5-1-ci yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"6.5.1. bu Qaydanın 5.5-1.1-ci və 5.5-1.2-ci yarımbəndlərində göstərilən hallarda.;"

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 iyun 2025-ci il

Azərbaycanın xarici işlər naziri İranın yeni səfiri ilə İsrail-İran qarşıdurmasını müzakirə edib

İyunun 25-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İranın ölkəmizdə yeni təyin olunmuş səfiri Müctəbə Dəmirçili ilə görüşüb.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüş zamanı səfir etimadnaməsinin surətini Ceyhun Bayramova təqdim edib. Nazir səfiri təyinatı münasibətilə təbrik edib, ona ölkəmizdə diplomatik fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Sonra iki ölkə arasında ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq gündəliyi, bölgədə cari təhlükəsizlik məsələləri, o cümlədən İsrail-İran qarşıdurması müzakirə olunub.

Azərbaycanla İran arasında dost münasibətlərin inkişafında ölkə liderləri arasında təmasların, o cümlədən mövcud siyasi dialoqun vacibliyi, ümumi maraq kosb edən məsələlərin müzakirəsinin əməkdaşlığın genişləndirilməsinə töhfə verdiyi vurğulanıb.

İsrail-İran qarşıdurması ilə əlaqədar ölkəmiz tərəfindən nümayiş etdirilmiş mövqe və narahatlığımız bir daha diqqətə çatdırılıb. İran İslam Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisinin, digər rəsmi şəxslərin və İran vətəndaşlarının həlak olması ilə bağlı başsağlığı diləkləri səfərə bildirilib. Mövcud problemləri yalnız beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun olaraq, dialoq və diplomatik yollarla həll etməyin vacibliyi qeyd edilib.

Azərbaycanın quru sərhəddən istifadə etməklə müxtəlif ölkələrin və İranın vətəndaşlarına keçid üçün şərait yaradıldığına görə Azərbaycan tərəfinə təşəkkür ifadə olunub. Görüşdə həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Baş prokuror Türkiyənin səfiri ilə görüşüb

İyunun 25-də Azərbaycan Respublikasının baş prokuroru Kamran Əliyev Türkiyə Respublikasının ölkəmizə yeni təyin olunmuş səfiri Birol Akgün ilə görüşüb.

Qonağı salamlayan baş prokuror tarixən xalqlarımız arasında milli köklərə əsaslanan münasibətlərin Azərbaycan xalqının Ümmümilli Lideri Heydər Əliyevin "bir millət, iki dövlət" və türk xalqının da hə şəxsiyyəti Mustafa Kamal Atatürkün "Azərbaycanın kədəri kədərimiz, sevinci sevincimizdir" kəlamları ilə ifadə olunduğunu bildirib. Baş prokuror iki ölkənin prezidentləri İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğanın uzaqgörən xarici siyasətləri nəticəsində Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin etibarlı strateji əməkdaşlıq səviyyəsinə yüksəldiyini, dostluq və qardaşlıq prinsiplərinə əsaslandığını xüsusi qeyd edib.

Kamran Əliyev ikitərəfli əməkdaşlığın inkişafında ölkələrimizin prokurorluq, ədliyyə və məhkəmə orqanları arasında keçirilmiş çoxsaylı görüşlərin və beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində qurulan səmərəli dialoqun mühüm rol oynadığını vurğulayıb. O, ötən il Bakıda təşkil olunan BM-nin 19-cu Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransı (COP29) çərçivəsində keçirilmiş yüksək

səviyyəli sessiya və Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının 29-cu illik konfransında Türkiyə Prokurorluğunun nümayəndə heyətinin iştirakını xüsusi qeyd edib. Səfir Birol Akgün görüşdə səmimi qəbulu görə təşəkkürünü bildirərək, ölkələrimiz arasındakı qardaşlıq münasibətlərinin dövlət başçılarının apardıqları uğurlu siyasət nəticəsində ön yüksək səviyyəyə çatdığını və əlaqələrin daha da inkişaf et

dirilməsi üçün səylərini əsirgəməyəcəyini vurğulayıb.

Görüşdə həmçinin hüquqi yardım, eks-tradisiya, məhkumların verilməsi və digər hüquqi əməkdaşlıq məsələləri barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonda baş prokuror Kamran Əliyev səfiri yeni fəaliyyətində uğurlar arzulayaraq, qarşılıqlı əməkdaşlığın bundan sonra daha da inkişaf edəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Azərbaycan və Sudan arasında əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Sudanın ölkəmizdə yeni təyin olunmuş səfiri Ənəs Eltayeb Elqaylani Mustafa ilə görüşüb.

Bu barədə AZƏRTAC-a Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, görüş zamanı səfir etimadnaməsinin surətini Ceyhun Bayramova təqdim edib. Nazir səfiri təyinatı münasibətilə təbrik edib, ona ölkəmizdə diplomatik fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Sonra iki ölkə arasında ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq gündəliyi, o cümlədən bölgədəki cari vəziyyət və təhlükəsizlik məsələləri müzakirə olunub.

Tərəflər Azərbaycan və Sudan arasında ikitərəfli münasibətlərin, həmçinin çoxtərəfli platformalar çərçivəsində əməkdaşlığın inkişafında siyasi dialoqun əhəmiyyətini qeyd ediblər. Xarici İşlər nazirlikləri arasında məsləhətləşmə mexanizminin, iqtisadi əməkdaşlıq üzrə işçi qrupunun, habelə qarşılıqlı səfərlərin va

cibliyi vurğulanıb. Sudanın beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT), İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT), Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində Azərbaycanın mövqe və təşəbbüslərini dəstəkləməsi məmnunluqla xatırlanıb. Azərbaycan tərəfindən sudanlı tələbələrə təhsil təqaüdüünün ayrılmasına görə minnətdarlıq ifadə olunub.

Ceyhun Bayramov öz növbəsində Ermənistanın 30 illik işğalı dövrünü, eləcə də postmünaqişə dövründə sülh prosesi və yenidənqurma tədbirləri barədə səfiri ətraflı məlumatlandırıb.

Görüşdə həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Bakıda "Qvadelupun dekolonizasiyasına doğru! Çağırışlar və perspektivlər" adlı beynəlxalq tematik konfrans keçirilib

Bu gün dekolonizasiya dialoqlarının mərkəzinə çevrilmiş Bakıda Fransanın müstəmləkəçilik siyasətinin əsasında olan Qvadelup adasına həsr olunmuş "Qvadelupun dekolonizasiyasına doğru! Çağırışlar və perspektivlər" adlı beynəlxalq tematik konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfrans Bakı Təşəbbüs Qrupu (BTQ), Qvadelupun Azadlığı Uğrunda Xalq Birliyi (UPLG), Qvadelup Beynəlxalq Təzminatlar Hərəkatı (MIR-Guadeloupe), Qaradərili Xalqların Beynəlxalq Komitəsi (CIPN) və Qvadelup Millətinin Yaranması naminə Güc Hərəkatının (FKNG) birgə təşkilatçılığı ilə baş tutub.

Çıxış edən Qvadelup nümayəndəsi Jose Bvakanepeç artıq dörd ildir Qvadelupun qanlı müstəmləkəçiliyə məruz qaldığını bildirib. Qeyd edib ki, bizim torpağımızda bir çox xalqların qanı axıb. Bunun səbəkarı isə Fransadır.

Bakı Təşəbbüs Qrupunun icraçı direktoru Abbas Abbasov deyib ki, Qvadelupun Fransanın müstəmləkəçiliyinə çevrilməsi Fransanın bərabərsizlik siyasətinin tərkihi hissəsidir. Onun sözlərinə görə, Qvadelupda işsizlik səviyyəsi 18-20 faiz olmaqla Fransanın əsas hissəsindən çox aşağıdır və geri qalıb. A.Abbasov qeyd edib ki, BTQ müasir dünyada yeni müstəmləkəçiliyi qəbul etmir. Bu baxımdan da Qvadelup xalqının öz müqəddəratını təyin etmək hüququnu dəstəkləyir.

Beynəlxalq Dekolonizasiya Cəbhəsinin (FID) Qvadelup bölməsinin milli koordinatörü Jean-Jacob Bicep bildirib ki, Azərbaycan bizdən uzaq olsa da, amalmız eynidir - suverenlik, ədalət bərpa olunsun. "Biz mədəni mübarizə aparmağa çalışırıq. Çünki bizi reallıqdan, öz kökümüzə uzaqlaşdırmağa çalışırlar. İqtisadi, siyasi, sosial öz talelərini müəyyənləşdirməlidir".

Beynəlxalq təzminat hərəkatı və Qaradərili Xalqların İttifaqı komitəsinin yaradıcı üzvü Luk Reyneit bu gün Fransanın müstəmləkə keçmişini qəbul etmədiyini, prestijini qorumağa çalışdığını vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, Fransa Afrika-ya daha çox bədbəxtlik gətirib: "Napoleon dövründən bəri Fransa öz torpaqlarını genişləndirməyə çalışmaqla yanaşı, quldarlıq sistemi yaradırdı. Fransa quldarlıq, müstəmləkə siyasətlərinə görə bu gün də üzr istəmir. Fransa heç bir zaman hüquq dövləti olmayıb".

"ZCL News"-in jurnalisti və prodüseri Danik Zandronis deyib: "Qvadelupda 1960-cı illərdə dirnaqarası qəzetlər formalaşsa da, onlar müstəmləkə barədə danışmırdılar. 1990-cı ilə qədər isə jurnalistlər Fransa müstəmləkəçiliyi və dövləti üçün çalışırdılar. Bizim ölkəmizdəki jurnallar Fransadakı kimi inkişaf etdirilirdi. Onların iş prinsipi Fransanın siyasətini təbliğ etmək idi".

Danik Zandronisin sözlərinə görə, Qvadelup xalqı bu gün də müstəmləkə dominantlığından əziyyət çəkir. Qvadelup Kommunist Partiyası İdarə Heyətinin və

Port-Luis bələdiyyə məclisinin üzvü Viktor Arten deyib ki, Qvadelup xalqının siyasi suverenliyi heç vaxt təmin olunmayıb: "Kənd təsərrüfatımız, ticarət əlaqələrimiz və ümumilikdə iqtisadiyyatımız zəiflədir. Nəticədə isə iqtisadiyyatımız getdikcə daha çox ıxdaldan asılı vəziyyətə düşür. Biz hüquqi bütöde baxımından Fransadan uzaqlaşmış, bütün sahələrimizi yenidən qurmalyıq, sazışları ciddi şəkildə yenidən tərtib etməliyik. Bütün sahələrimizin müstəqil olması çalışaraq, qlobal arenada hərəkatə keçməliyik. Biz asılılıqdan, yoxsulluqdan çıxmaq istəyirik, fundamental və öz müqəddəratını təyinetmə hüququmuz üçün çalışmalıyıq".

Tədbirdə Qvadelupun müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparan siyasi partiyaların liderlərinin, hərəkatların rəhbərlərinin, QHT-lərin və elmi dairələrin nümayəndələrinin müstəmləkəçilik tarixi və yaddaşı, siyasi və institusional dekolonizasiya, iqtisadi dekolonizasiya, bilik və mədəniyyətin müstəmləkəçilikdən azad olunması, müstəmləkəçilik və dekolonizasiya dövründə mədəni aspektlər mövzularında məruzələri dinlənilib.

Çıxışçılar konfransda Qvadelupun Fransanın dənizsəfir departamenti kimi saxlanması və bu statusun xalqın siyasi gələcəyini sərbəst müəyyən etmək hüququnu məhdudlaşdırması, həmçinin müstəmləkə cinayətləri, tarixi ədalətsizliklər, yerli Kalinago xalqının məhv edilməsi, işçilərin istismarı, bərabərsizlik və asılılığı davam

etdirən inzibati və iqtisadi strukturların mövcudluğu kimi məsələləri geniş müzakirə ediblər. Tədbirdə departament statusunun müstəmləkəçiliyi davam etdirməsi və bunun Qvadelupda işsizlik, gənclərin kütləvi köçü, sosial bərabərsizlik, iqtisadi asılılıq, zorakılıq və ətraf mühitin çirklənməsi, habelə zəhərli kimyəvi pestisid xlordekonun dağıdıcı təsirləri də diqqət mərkəzində olub.

Konfransda Qvadelup xalqının öz müqəddəratını təyin etmək hüququnun beynəlxalq təşkilatların gündəliyinə çıxarılması, BMT-nin dekolonizasiya ilə bağlı hüquqi mexanizmləri, habelə müstəmləkə altında olan xalqlara müstəqillik verilməsi haqqında BMT-nin müvafiq qətnamələrinə və Bəyannaməyə Fransa tərəfindən əməl edilməməsi də geniş müzakirə edilən mövzular arasında olub.

Daha sonra konfrans çərçivəsində Bakı Təşəbbüs Qrupu və MIR Qvadelup arasında əməkdaşlığa dair Memorandum imzalanıb.

Memorandumu Bakı Təşəbbüs Qrupunun icraçı direktoru Abbas Abbasov və MIR Qvadelup təşkilatının prezidenti, Beynəlxalq Dekolonizasiya Cəbhəsinin (FID) katibi Joze Martin Jan Pyer imzalayıblar.

Memorandum partiyalar, QHT-lər, müstəqillik hərəkatları arasında yalnız siyasi müstəqillik deyil, ətraf mühit, mədəniyyət və digər sahələrdə də sıx əməkdaşlığı nəzərdə tutur.

Sonda konfransın yekun bəyanatı qəbul edilib. Bəyanatı Bakı Təşəbbüs Qrupunun icraçı direktoru Abbas Abbasov səsləndirib.

Qvadelup adasına həsr olunmuş konfransın yekun bəyanatı qəbul edilib

Bakıda keçirilən Fransanın müstəmləkəçilik siyasətinin əsasında olan Qvadelup adasına həsr olunmuş "Qvadelupun dekolonizasiyasına doğru! Çağırışlar və perspektivlər" adlı beynəlxalq tematik konfransın yekun bəyanatı qəbul edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bəyanatı Bakı Təşəbbüs Qrupunun icraçı direktoru Abbas Abbasov səsləndirib.

Bəyanatda deyilir:

"Biz, 2025-ci il iyunun 25-də Azərbaycan Respublikasının paytaxtı Bakı şəhərində Bakı Təşəbbüs Qrupu (BTQ), Qvadelupun Azadlığı Uğrunda Xalq Birliyi (UPLG), Qvadelup Beynəlxalq Təzminatlar Hərəkatı (MIR-Guadeloupe), Qaradərili Xalqların Beynəlxalq Komitəsi (CIPN) və Qvadelup Millətinin Yaranması naminə Güc Hərəkatı (FKNG) ilə birgə təşkil olunmuş və digər Qvadelup vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin, siyasi hərəkatların, elmi ocaqların, habelə beynəlxalq insan hüquqları təşkilatlarının fəal iştirakı ilə keçirilmiş "Qvadelupun dekolonizasiyasına doğru! Çağırışlar və perspektivlər" adlı beynəlxalq konfransın iştirakçıları, BMT Nizamnaməsində və xüsusilə müstəmləkə altında olan ölkələrə və onların xalqlarına müstəqilliyin verilməsi ilə bağlı BMT Baş Assambleyasının 1514 (XV) sayılı qətnaməsində əks olunan prinsiplərə əsaslanaraq, bütün xalqların siyasi statuslarını sərbəst müəyyənəşdirmək və öz siyasi, iqtisadi, sosial və mədəni inkişaf yollarını müstəqil şəkildə seçmək hüququnun toxu

nulmazlığına dair ortaqlıq öhdəliyimizi bir daha təsdiqləyirik.

Qvadelup hələ də Fransa Respublikasının tabeliyi altında dənizsəfir departament statusunda saxlanılır və bu status, Qvadelup xalqının öz siyasi gələcəyini azad iradəsinə uyğun olaraq tam şəkildə sərbəst müəyyənəşdirmək hüququnun həyata keçirilməsinə mane olur. Biz Qvadelupun moruz qaldığı müstəmləkə cinayətləri və tarixi ədalətsizlikləri - xüsusilə yerli Kalinago xalqının məhv edilməsini, afrikalı qulların və müqavilə əsasında işləyən işçilərin istismarını, eləcə də bərabərsizliyi və asılılığı bu gün də davam etdirən inzibati və iqtisadi strukturların mövcudluğunu xatırladı və bu tarixi ədalətsizliklərin azad qaldırılmasının zəruriliyini vurğulayıırıq. Bu faktların mənfii nəticələri bu gün də öz təsirini göstərir.

Biz, departament statusunun müstəmləkəçiliyə son qoymadığını, onu xüsusi institusional formaya çevirdiyini və bu statusun Fransaya Qvadelup əhalisinin razılığı olmadan ölkəni dekolonizasiya siyasətindən çıxarmağa imkan verdiyini qəbul edirik. Hələ də öz həlli

ni tapmayan bu müstəmləkə statusunun nəticələri Qvadelupda davamlı işsizlik, gənclərin kütləvi köçü, sosial bərabərsizlik, iqtisadi asılılıq, zorakılığın artması və ətraf mühitin çirkləndirilməsi, xüsusilə də xlordekon böhranının dağıdıcı təsirləri ilə özünü göstərir.

Biz müstəmləkə mirasının aradan qaldırılması üçün inküziv dialoqun, tarixi haqiqətin tanınmasının, mədəniyyət və dilin dirçəldilməsinin, ədalətli təzminatın, həmçinin institutların və təhsil sisteminin dekolonizasiyasının zəruriliyini vurğulayıırıq.

Konfrans zamanı iştirakçılar müstəmləkəçilik dövrünün tarixi kontekstinə və kollektiv yaddaşı müzakirə ediblər: Siyasi və institusional islahatların həyata keçirilməsinin vacibliyi; müstəmləkə istismarına həkk olunmuş dayanaqlı iqtisadi bərabərsizlikləri; mədəni və intellektual azadlığın bərpası; Həmçinin müqavimət və yeniliyin kimlik və dini əsasları; vətəndaş cəmiyyəti və sosial hərəkatların azadlıq mübarizəsində mərkəzi rolu.

Biz dünyada hələ də müstəmləkə əsarəti altında yaşayan xalqlarla qətiyyətli homroyliyimizi bildirir və onların öz talelərini beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq sərbəst müəyyən etmək hüququnu dəstəklədiyimizi bir daha təsdiqləyirik. Bu baxımdan, Birləşmiş Millətlər Təşkilatını və aidiyyə

yəti beynəlxalq, regional qurumları Qvadelupun dekolonizasiya prosesini dəstəkləmək, bu xüsusda Qvadelupun BMT-nin özünü idarə etməyə razılıqlarını siyahısına yenidən daxil edilməsi ilə bağlı konkret tədbirlər görməyə və qətiyyətli şəkildə öz mövqeyini ifadə etməyə çağırırıq.

Biz müstəmləkəçilikdən zərər çəkmiş xalqlar və hərəkatlar arasında dialoq, əməkdaşlıq və fikir mübadiləsinin davam etdirilməsini dəstəkləyirik. Eyni zamanda Bakı Təşəbbüs Qrupu kimi beynəlxalq platformaların əhəmiyyətini xüsusi vurğulayıırıq. Belə platformalar əzizlən xalqların səsinə dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq və global dekolonizasiya gündəminin beynəlxalq platformalara daşınmasında vacib rol oynayır.

Bu bəyanatla Biz Qvadelup xalqının suverenliyə sülh yolu ilə, ədalətli və demokratik əsaslarla keçid prosesini dəstəklədiyimizi bildiririk. Qvadelup gələcəyi yalnız onun xalqına məxsusdur və biz onların haqlı mübarizəsində daim yanlarında olmağa sadıq qalıırıq.

Biz müstəmləkəçilikdən zərər çəkmiş xalqlarla qətiyyətli homroyliyimizi bildirir və onların öz talelərini beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq sərbəst müəyyən etmək hüququnu dəstəklədiyimizi bir daha təsdiqləyirik. Bu baxımdan, Birləşmiş Millətlər Təşkilatını və aidiyyə

Azərbaycan Ordusu xalqımızın tarixində əlahiddə rolu ilə ən çox rəğbət bəslənən dövlət institutudur. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi şanlı Silahlı Qüvvələrimiz dövlətimizin tarixində dönüş yaradan yeni mərhələnin əsasını qoymağa müvəffəq olub.

Səhəbtə təkcə 30 ilə yaxın müddətdə ədalətsiz, ikili standartlı beynəlxalq birliyin himayə etdiyi Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızın işğalına son qoymaqdan getmir. Bu gün Azərbaycanın zabit və əsgərləri həm də dövlətimizin gələcək inkişaf perspektivlərinin formalaşması və möhkəmlənməsi istiqamətində tarixi missiyanın aparıcı qüvvəsi qismində çıxış edirlər.

Siyasi nüfuz və hərbi güc

Hər bir dövlət dünyada siyasi nüfuzu, iqtisadi qüdrəti, zəngin mədəniyyəti və tarixi ilə yanaşı, hərbi gücü ilə də tanınır. Hərbi güc yalnız müasir dünyada deyil, tarix boyu dövlətə və xalqa edilən hörmət və bəslənən rəğbətin qayəsini təşkil edib. 2016-cı ilin Aprel döyüşləri, 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsi, 2023-cü ilin birgünlük antiterror əməliyyatı bütün ölkələrin Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə diqqət yetirməsi ilə yanaşı, həm də dövlətimizə olan rəğbətin daha da artmasının başlıca səbəbidir.

Bu gün Azərbaycanın geosiyasi ölçüdə yeni - orta güc statusuna yiyələnməsi, təsir arealını yerləşdiyi bölgə hüddurlarından çox-çox uzaq coğrafiyalar hesabına genişləndirməsinin əsasında dövlətimizin kompleks üstünlükləri durur. Ancaq bu amillərin sırasında ordu xüsusi yer tutur. Çünki əsasında vətənin məhəbbət hissindən doğan özünü fəda etmə kimi amil dayanır. Modern Azərbaycanın keşiyində duran hərbi güc möhz Vətən uğrunda həyatlarından və sağlamlıqlarından keçən, özlərini gələcək nəslin təhlükəsizliyi uğrunda qurban verən, torpaq bütövlüyü və suverenliyini şəxsi rifahlarından üstün tutan xalq övladlarının birliyi, məmusedur. Möhz bu səbəbdən Azərbaycan Silahlı Qüvvələri hər bir azərbaycanlı üçün bir qürur mənbəyi olmaqla yanaşı, həm də həmrəyliyi təcəssüm etdirən qüvvədir.

Qürur duyulacaq tarix

Azərbaycanda ordu quruculuğunun tarixi ötən əsrin əvvəllərinə təsadüf etsə də, məlum tarixi hadisələr səbəbindən dövlətin bu fəaliyyəti yarımqırıq qalmışdır. Qarşıdakı 70 ildə Azərbaycan sovetlərin tərkibində olduğundan müstəqil ordu quruculuğu prosesinin də reallaşması təbii ki, qeyri-mümkün idi. Bununla belə, 1969-cu ildən etibarən Azərbaycanın rəhbərlik etdiyi Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqımızın qəhrəmanlıq tarixi və təhlükəsiz gələcəyi namına hərbi savadı və bacarığı olan potensialın formalaşdırılmasının vacibliyini bilir və bu istiqamətdə əməli addımlar atırdı. 1971-ci ilin 20 iyulunda Cəmişd Naxçıvanski adına ixtisaslaşdırılmış Hərbi Məktəbin fəaliyyətə başlaması bu istiqamətdə əldə edilən ən parlaq nailiyyətdir. Çünki təxminən 50 il sonra torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda vuruşacaq cəsur hərbiçilərimizin böyük əksəriyyətinin həyatında bu məktəbin mühim tarixi rolu olmuşdur. Onun fəaliyyəti Azərbaycanla hərbi sənətinə marağın güclənməsinə, azərbaycanlı zabit kadrların hazırlanmasına şərait yaradırdı. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa edəndən sonra C.Naxçıvanski adına Hərbi Məktəb ordu quruculuğunun əsas bazalarından birinə çevrildi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasətində azərbaycanlı gənclərin Bakı Ali Birləşmiş Komandanlıq və Bakı Ali Hərbi Dənizçilik məktəblərində təhsil almalarına, eləcə də keçmiş SSRİ-nin digər hərbi məktəblərinə güzəştli şərtlərlə qəbul olunmasına geniş imkanlar açıldı.

Ünümümillə Liderin ordu quruculuğu istiqamətində fədakar fəaliyyəti müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə də davam etmişdir. 1992-1993-cü illərdə Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyi dövrə Naxçıvan Muxtar Respublikasının müdafiəsinin təş-

Güclü DÖVLƏT, qüdrətli ORDU, güvənli XALQ

kili möhz Heydər Əliyevin burada ordu quruculuğu istiqamətində gör-düyü işlərin nəticəsi, bəhrəsidir. Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə müstəqil Azərbaycanın rəhbərliyinə qayıtması xalqımız və onun Silahlı Qüvvələri tərəfindən də coşqu ilə qarşılanmışdır. 1993-1994-cü illərdə həyata keçirilmiş qüvvələrin tərkibində Kosovoda, Əfqanıstanda və İraqda zəngin təcrübə qazanan və öz standartlarını NATO standartlarına uyğunlaşdıran Azərbaycan Ordusu modern orduya çevrildi.

İldə isə "Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planı"na qoşuldu. İl ərzində 2 mindən çox Azərbaycan hərbiçisi NATO proqramlarında, layihələrdə və digər ikitərəfli əməkdaşlıq proqramlarında iştirak edərək ən son hərbi yenilikləri mənimsədilər. Beynəlxalq sülhməramlı qüvvələrin tərkibində Kosovoda, Əfqanıstanda və İraqda zəngin təcrübə qazanan və öz standartlarını NATO standartlarına uyğunlaşdıran Azərbaycan Ordusu modern orduya çevrildi.

Zəfərə doğru

Ulu Öndər Silahlı Qüvvələrin nəzəri əsaslarını və xüsusi konsepsiyasının formalaşdırılması prosesinə rəhbərlik etmişdirsə, Prezident İlham Əliyev ordunun müasir idarəçilik formasına keçidi, texniki təchizat və praktiki hazırlıq prosesinin təkmilləşdirilməsinin təməlini qoymuşdur. Dövlətimizin başçısının ordu anlayışına, Silahlı Qüvvələrin işğal probleminin həllində oynayacağı rola yanaşması praktiki hesablardan irəli gəlirdi. Ölkə rəhbəri problemin həllində maraqlı olmayan beynəlxalq vasitəçilərin "moderatör" rolunu unudulmasına nail olmaq və Azərbaycanı mövcud realıqla barışmağa sövq etmək cəhdi olduğunu görür və son sözü ordunun deyəcəyini bilir. Möhz bu səbəbdən Prezident İlham Əliyev Silahlı Qüvvələrin yeni ordu quruculuğu prinsipləri ilə modernləşdirilməsinə xüsusi önəm verir.

Bu istiqamətdə atılan ilk addım azərbaycanlı gənclərin hərbi sənətinə yiyələnməsi üçün xarici ölkələrin məktəblərinə göndərilməsi idi. Bununla ordunun maddi-texniki təchizatının həyata keçirilməsi fəlsəfi kökündən dəyişdi. Müstəqil Azərbaycan Ordusu sovetlərdən qalma və ötən əsrin hərbi nəzəriyyələri əsasında döyüş aparacaq Silahlı Qüvvələr olmalıydı. 2016-cı ildən başlayaraq, Azərbaycan Ordusunun özünü döyüş meydanlarında təsdiq etməsi islahatların səmərəsini praktikada göstərdi.

Prezident İlham Əliyevin hərbi potensialın gücləndirilməsi istiqamətində önəm verdiyi ən vacib amillərdən biri hərbi sənayenin qu-

rulması və fəaliyyəti, Silahlı Qüvvələrimiz üçün lazım olan silah-sursat arsenalının formalaşdırılmasıdır. Bu gün Azərbaycanın istehsal etdiyi silah növləri dünyanın ən nüfuzlu sərğilərdə nümayiş edirlər, ciddi marağa səbəb olurlar. Azərbaycan hazırda milli silah növlərini ixrac edən dövlətdir. Bu baxımdan hərbi sənaye kompleksinin mövcudluğu həm də büdcə üçün gəlir mənbəyi rolunda çıxış edir və Azərbaycanın silah istehsalçısı kimi nüfuzunun artmasında müstəsna rol oynayır.

Düşmənin təslim olmaqdan savayı yolu yox idi

Şübhəsiz ki, Azərbaycanın Ordu tarixinin ən şanlı səhifəsi hərbiçilərimizin Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin liderliyi ilə torpaqlarımızı işğalçı Ermənistan ordusundan təmizləməsidir. Bir çox öləmlətləri ilə unikal olan bu müharibə və sonrakı antiterror əməliyyatının ayrı-ayrı anları, məsələn, Hadrut döyüşləri, yaxud Şuşanın azad olunması dünyanın hərbi məktəbləri və ekspertləri tərəfindən yaxından öyrənilir. Rəğbətə səbəb olan bu zəfər dolu tarix müasir hərbi gündəminə yeni nəsil döyüşlərin düşməsi ilə nəticələnib. İtkiləri minimuma endirmək üçün yüksək dəqiqliklə və sını intellektlə təchiz edilmiş silahlın təbiiqi ilə müşayiət olunan hərbi əməliyyatlar dünya tarixinə yeni mərhələnin başlanğıcı kimi yalızlıb. Azərbaycanın 44 gün ərzində əldə etdiyi parlaq qələbədən sonra hərbi nəzəriyyəçiləri və məktəbləri döyüş prosesinin müasirləşdirilməsinin vaxtının yetişdiyi qənaətinə gəliblər.

Döyüşlərdə bir addım da geri çəkilməyən əsgər və zabitlərimiz düşməni sarsıdıcı zərbə vuraraq 44 gün ərzində 5 şəhəri, 4 qəsəbəni, 300-dək kəndi işğaldan azad etməyə nail oldular. Ermənistan 10 noyabr 2020-ci il tarixdə faktiki kapitulyasiya aktına imza atmaq məcburiyyətində qaldı. Razılaşmaya uyğun olaraq, noyabrın 20-də Ağdam, noyabrın 25-də Kəlbəcər, dekabrın 1-də isə Laçın rayonları Azərbaycana təhvil verildi.

Azərbaycan bu şanlı qələbəni qəhrəman hərbiçilərimizin şücaət, rəşadəti hesabına, şəhidlərimizin

qanı-canı bahasına qazandı və bütün dünya Azərbaycanın bu şanlı qələbəsinə şahid oldu. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı on minlərlə əsgər və zabiti döyüş mövqelərini qoyub qaçan Ermənistandan fərqli olaraq Azərbaycan Ordusunda bircə nəfərin də fərariyyət etməsi, yaralı əsgər və zabitlərimizin hərbi hospitalarda, xəstəxanalarda tez sağalması yenidən döyüş meydanına qayıtmaq üçün tıbb işçilərinin xahişləri, könüllü cəbhəyə yola düşmək üçün Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin yerli idarələrinə müraciət edən on minlərlə gənclimizin vətənpərvərlik ruhu Azərbaycan Ordusundakı, Azərbaycan gəncliyindəki döyüş ruhunun, özminin göstəricisidir. Ölkəmiz öz ərazi bütövlüyünü bu gənclərin igidliyi hesabına bərpa etdi. 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ilin sentyabrında həyata keçirilən 23 saatlıq antiterror tədbirləri nəticəsində torpaqlarımızda işğalçılığın, separatçılığın ömrünə birdəfəlik son qoyuldu.

Azərbaycan Ordusunun gücü qarşısında işğalçıların başqa seçimi yox idi. Aparıcı Qərb mətbu orqanlarında, habelə ABŞ-nin Milli Müharibə Kollecinin (National War College) və Seton Hall Universitetinin Diplomatıya və Beynəlxalq Münasibətlər Məktəbinin analitik nəşrlərində Azərbaycan Ordusunun hərbi taktikası öyrənilərkən belə qənaətinə gəlinib ki, ordumuzun qarşısında hətta dünyanın aparıcı ölkəsi olsaydı belə, onun da heç bir şansı olmayacaqdı. Təsədüfi deyil ki, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı istifadə olunan döyüş taktikası dünya hərbi tarixində yenilik hesab olunur və müvafiq ali hərbi məktəblərin dərslərinə salınaraq öyrənilir. ABŞ Hərbi Akademiyası və Pentagonun rəsmiləri Azərbaycan Ordusunun əməliyyatlarını öyrənilməsi zərurətini qeyd edirlər.

Bir sözlə, bu gün dünyanın ayrı-ayrı guşələrində, o cümlədən böyük qonşu bölgələrdə hərbi münasibətlərin izlənilməsi dövrə Azərbaycanın qısa müddətdə 30 illik işğal problemini necə zərğər dəqiqliyi ilə gərçəkləşdiyi həm ölkəmizdə, həm də onun hüddullarından kənarda dərin rəğbət hissi doğurur. Azərbaycan nümayiş etdirdi ki, hər bir müharibə

zamanla və hədəfləri ilə konkret olmalı, üçüncü mahiyyət kəsb etməməlidir. Qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq üçün onun mümkünliyi dəfələrlə analiz edilməli və ən doğru nəticə hasil olunmalıdır. Necə ki bunu Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan bacardı.

Modern ordu quruculuğu davam edir

Azərbaycanda ordu quruculuğu tarixi zəfərimizdən sonra da uğurla davam edir. 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı qazanılmış təcrübə çevik və sürətli manevrə malik, yüksək dağlıq və çətin şəraitdə döyüş tapşırıqlarını uğurla yerinə yetirə biləcək yeni birləşmələrin yaradılması zərurətini ortaya qoydu. Möhz bu zərurət Quru Qoşunlarının Əməliyyat (Komando) hərbi hissələrinin yaradılmasını aktuallaşdırdı. Buna görə də Azərbaycan Prezidentinin tapşırığı ilə ordumuzda yeni təyinatlı Komando hərbi hissəsi yaradıldı. Komando briqadaları istənilən tapşırığı yerinə yetirmək iqtidarındadır. Bu hərbi hissələr yüksək fiziki və döyüş hazırlığına malik peşəkar hərbi qulluqçularla komplektləşdirilir. Komando adına sahib olmaq üçün hərbi qulluqçuların komando təməli və komando ixtisas kursunu müvəffəqiyyətlə bitirməsi, müvafiq rəngdə beret və döş nişanını əldə etməsi şərtidir. Bu ixtisas kursunu keçmək çox çətindir və xüsusi məharət tələb edir.

Azərbaycan Ordusunun Türkiyə Silahlı Qüvvələri - NATO-nun standartlarına uyğunlaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər çərçivəsində hərbi təhsil sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi məqsədilə 2022-ci ildə Milli Müdafiə Universitetinin yaradılması da ölkəmizdə ordu quruculuğunun yeni mərhələdə uğurla davam etdirilməsinin daha bir nümunəsidir. Milli Müdafiə Universitetinin başlıca vəzifələrindən biri Azərbaycan Ordusunda ali hərbi təhsilin bütün səviyyələri və əlavə təhsil proqramları üzrə ixtisaslı kadrlar hazırlamaqdır.

Bundan başqa, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 5 mart tarixli fərmanı ilə "Xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinin siya-

hısı"nda da dəyişikliklər edilib. Belə ki, Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyası təhsil müəssisəsi kimi ləğv olunub, onun maddi-texniki bazası əsasında iki müstəqil institut yaradılıb - Hərbi Elmi-Tədqiqat İnstitutu, Hərbi İdarəetmə İnstitutu. Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi fəaliyyətini Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut kimi davam etdirir və bu təhsil ocaqları, eyni zamanda Azərbaycan Ordusunun Təlim və Tədris Mərkəzi, Cəmişd Naxçıvanski adına Hərbi Lisey və Heydər Əliyev adına Hərbi Lisey də Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyinə verilib. Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində Bakı Hərbi Kolleci, Gəncə Hərbi Kolleci və Naxçıvan Hərbi Kolleci də təşkil olunub.

Azərbaycan Ordusu qəhrəmanlar ordusudur. O, güclü, peşəkar, müharibədə, real döyüş əməliyyatlarında öz sözünü demiş və özünü təsdiq etmiş orduudur. "Bu gün bizim ordumuz dünya miqyasında güclü ordular sırasındadır. Biz bütün dünyaya göstərmişik ki, yenilməz xalq Azərbaycan xalqıdır, müzəffər ordu Azərbaycan Ordusudur" deyərkən ölkə Prezidenti yüksək hazırlıqlı hərbiçilərimizin peşəkarlığı, Azərbaycan şahinlərinin məharəti, ən müasir silahlar, hərbi texnika, xüsusilə cəmiyyətdəki vətənpərvərlik özmini yüksək dəyərli edir.

Vaxtilə ərazilərinin beşdəbiri işğal altında olan Azərbaycanın bugünkü ordusu həm də regional sabitlik faktorudur. Bölgəmizin önündə açılmış iqtisadi çiçəklənmə perspektivləri və siyasi sabitliyin nail olunmasında Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin tarixi rolu danılmazdır. Ordumuz Azərbaycan ərazilərində gözü olan dövlətləri və daireləri parlaq Zəfərimizin nəticələri ilə hesablaşmağa məcbur edən qüvvədir. Təkcə Azərbaycan deyil, bütün regionun siyasi sabitliyi və iqtisadi tərəqqi perspektivlərinin bünövrəsində Silahlı Qüvvələrimizin sarsılmaz əzmi dayanır.

Günün mübarək olsun, Azərbaycan Ordusu!

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

Müstəqilliyimizin və ərazi bütövlüyümüzün qarantı

Dövləti yenilməz edən onun iqtisadi qüdrəti və güclü ordusudur. Bunlar həm də dövlətin müstəqilliyinin, təhlükəsizliyinin etibarlı təminatçısıdır. Ona görə də yeni yaranan dövlətlər ilk olaraq iqtisadiyyatlarını və ordu quruculuğu məsələlərini önə çəkirlər.

Ordumuzun yaranma və formalaşma tarixini vərəqlədikcə qürur hissləri keçiririk. Şorqə ilk demokratik dövlət olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin xalqımızın tarixində özünəməxsus rolu və mirası var. 1918-ci il iyunun 26-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Nazirlər Şurasının qərarı ilə Əlahiddə Azərbaycan Korpusu yaradıldı. Bu qərar Şorqin ilk demokratik hökumətinin öz ordusunu yaratmasına hüquqi əsas verdi. Həmin il mayın 28-də qəbul edilmiş "İstiqlal bəyannaməsi"ndə qeyd edilirdi ki, Azərbaycan özünü xarici müdaxilələrdən müdafiə etmək, daxili düşmən qüvvələrini zərərsizləşdirmək üçün nizami orduya malik olmalı, özünün silahlı qüvvələrini yaratmalıdır.

Hələ Türkiyə hərbi qüvvələri Azərbaycanı olarkən başlamış ordu quruculuğuna yenidən cəhəngləndirmək və onu daha səmərəli aparmaq üçün 1918-ci il oktyabrın 23-də respublika hökumətinin iclasında Hərbi Nazirliyin yaradılması qərarı alındı. Nazirlər Şurasının sədri Fətəli Xan Xoyski öz üzərində götürdü. Tam artilleriya generalı Səməd bəy Mehmandarov nazir müavini təyin edildi və nazirliyin formalaşdırılması ona tapşırıldı.

Hərbi Nazirlik bərpa edildikdən sonra bu istiqamətdə müəyyən çətinliklər də özünü göstərdi. Türk qoşunları Azərbaycanı yenidən tərk etdilər. Cümhuriyyət ordusu quruculuğunun ilkin mərhələsi türk hərbiçilərinin rəhbərliyi altında aparıldığından ordu daxilində onların dost-xəti qalmağa idi. Digər tərəfdən cümhuriyyət ordusunda xidmət edən yüksək rütbəli zabıtların demək olar hamısı xidməti qor ordusu sıralarında keçmişdilər ki, bu da onların ruhuna təsirsiz ötüşməmişdi. Cümhuriyyət ordusunun milli dəyərlər üzərində formalaşdırılması üçün, ilk növbədə, bu təsirləyən Azərbaycan şəraitinə uyğun gəl-məyən tələfləri aradan qaldırılmalı idi. Ordu quruculuğuna türk və rus təcrübəsinin güclü təsirə malik olmasına baxmayaraq, böyük əziyyətlər hesabına Azərbaycanda milli zəminə söykənən ordu formalaşdırıldı.

Amma təəssüflər olsun ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti gərgin və müərkəb ictimai-siyasi şəraitdə cəmi 23 ay yaşaya bildi. Böyük çətinliklə, əzabla qurulmuş cümhuriyyət Rusiyada çevriliş yolu ilə hakimiyyətə gəlmiş bolşeviklərin hücumu nəticəsində siquta uğradıldı. Cümhuriyyət məcburi yolla dəvirlə də, istiqlal ideyası heç vaxt yenilmədi, o illər ürəklərdə və qəlblərdə yaşadı. Buna görə də 1991-ci ildə sovet imperiyasının dağılması ilə Azərbaycan yenidən öz müstəqilliyini elan etdi.

Bundan sonra ölkəmizdə başqa sahələrdə olduğu kimi, ordu quruculuğu istiqamətində işlərə başlandı. Yenidən müstəqilliyini əldə etmiş dövlət üçün

ordu qurmaq elə də asan iş deyildi. Keçmiş ittifaq ordusundan qalan texnikaların, silahların öksəriyyəti işlək vəziyyətdə deyildi. Bir tərəfdən də erməni işğalçıları Qarabağda və Şorqi Zəngəzurdə tez-tez təxribatlar törədirdilər. Qəsbkarlar həmin ərazilərdə azərbaycanlılar yaşayan kəndlərə hücum edirdi, evləri yandırı, sakinlərini gülləbərdən edirdilər. Düşmənin hücumlarının qarşısını almaq üçün ordunun yaradılmasına böyük ehtiyac var idi. İlk vaxtlar işğalçıların qarşısını alınması məqsədilə könüllü batalionlar təşkil olundu. Amma onların arasında vahid komandanlıq yox idi. Buna görə də erməni işğalçıların qarşısını alınması üçün müəyyən çətinliklər yaranırdı.

Ordu quruculuğunda əsaslı dönüş və quruculuq işləri yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü il iyunun 15-də xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdırdan sonra başladı. Torpaqlarımızın kəşiyində dayanan ordu vahid komandanlıq prinsipi ilə formalaşdırıldı. Könüllü batalionlar ləğv edildi, nişanlı hərbi hissə və birləşmələr yaradıldı. Bundan sonra dünya təcrübəsindən istifadə edərək ordu quruculuğuna elm prinsipləri yanaşıldı, silahlı qüvvələr siyasi təsir və proseslərdən kənarlaşdırıldı. Bütün bunların nəticəsində erməni qəsbkarlarının hücumları dayandırıldı, döyüşlərdə ciddi dönüş yaranırdı. Ardınca Ulu Öndər ordu ilə xalq arasındakı əlaqələri yüksək səviyyəyə qaldırdı. Ölkənin müstəqilliyinin təminatçısı olan ordu dövlətin gündəlik qayğısı ilə əhatə edildi. Dövlət və xalqın mənafətinə cavab verən hərbi siyasət müəyyənləşdirildi, ölkənin yəqin müdafiə qabiliyyətinin yaranılması üçün uğurlu addımlar atıldı, əməli işlər görüldü.

Ulu Öndər Heydər Əliyev hələ Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründə respublikada hərbi kadrların hazırlanması məqsədilə mühüm islahatlar həyata keçirmişdi. 1971-ci ildə Azərbaycanda hərbi kadrlar hazırlayan Cəmiyyət Naxçıvanski adına Hərbi Lisey yaradılmışdı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü sayəsində azərbaycanlı gənclərin keçmiş Bakı Ali Birləşmiş Komandanlıq və Bakı Ali Hərbi Dənizçilik məktəblərində (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut) oxuması, eləcə də artıq tarixə qovuşmuş SSRİ-nin digər ali hərbi məktəblərinə gümüşü şorqlarla qəbul olunmasına geniş imkanlar yaranmışdı.

Müstəqillik dövründə Ulu Öndər ordunun texniki cəhətdən inkişafı ilə yanaşı, şəxsi heyətin vətənpərvərlik hissinə və döyüş ruhunu yüksəltmək üçün ordu sıralarında ideoloji işin aparılmasına yüksək dəyər verirdi. Ümummilli Lider bu barədə demişdir: "Orduda xidmət etmək hər bir azərbaycanlının şərəfi borcudur. Orduda xidmət edən, əsgərlik borcunu yerinə yetirən gənclər xalqımızın, cəmiyyətimizin içində hörmətli, dəyərli insanlardır. Həyatını bu şərəfli peşəyə ölkəni, Vətəni qorumaq peşəsinə həsr edən zabıtlar, hərbiçilər Azərbaycan xalqının daim hörmət və ehtiramını qazanacaqlar".

Ümummilli Liderin uzaqgörənliklə başladığı ordu quruculuğu prosesini

onun siyasi varisi, layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirdi. Prezident seçildikdən sonra cənab İlham Əliyev ordunun NATO standartlarına uyğun qurulması üçün qardaş Türkiyə ilə hərbi əməkdaşlığı daha da genişləndirdi. Ordunun ən müasir silahlarla təchiz edilməsi Ali Baş Komandanın daim diqqət mərkəzində oldu. Görülən bütün bu səmərəli işlər Azərbaycan Ordusunun daha da gücləndirdi, beynəlxalq aləmdə çəkisini artırdı.

2011-ci il iyunun 26-da Bakıda Silahlı Qüvvələr Günü və müstəqilliyimizin bərpasının 20 illiyi, 2013-cü ildə isə Silahlı Qüvvələr Günü'nün yaranmasının 95 illiyi münasibətilə hərbi parad keçirildi. Bu parad Azərbaycan Ordusunun gücünü bütün dünyaya göstərdi. Göstərdi ki, gündən-günə qüdrətlənən Azərbaycan Ordusu erməni işğalında qalmış ərazilərini azad etməyə qadir və hazırdır.

Dünya Azərbaycan Ordusunun gücünü 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində əyani gördü. Daim işğalçıları xeyalları ilə yaşayan Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində törətdiyi təxribatlara Azərbaycan Ordusu sürətli, qarşısalınmaz əks-hücum əməliyyatları ilə cavab verdi. Erməni işğalçıları onlarla döyüş mövqeyini itib qaçdı. Cəbhənin Fizuli, Cəbrayıl və Ağdərə rayonlarının uzun illər işğal altında qalmış əraziləri qəsbkarlardan azad olundu. Şanlı Azərbaycan Ordusu uğurla başa çatdırdığı Aprel döyüşləri ilə xalqımıza qələbə sevinci yaşatdı.

2020-ci il isə ordumuzun tarixinə qızıl hərflərlə yazıldı. Həmin il sentyabrın 27-də erməni təxribatı nəticəsində İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. Şanlı Azərbaycan Ordusu Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 44 gün ərzində 30 ilə yaxın erməni işğalında qalmış ərazilərini azad etdi. Azərbaycanın zabit və əsgərləri torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə böyük hünər və qəhrəmanlıqlar göstərdilər. Ermənilərin əvvəlki illər "məğlubedilməz" hesab etdikləri "ordu"su darmadağın olundu, işğalçılar ağ bayraq qaldırmağa məcbur edildilər. Azərbaycan Ordusunun 2023-cü il sentyabrın 19-20-də Qarabağda erməni separatizminə qarşı keçirdiyi lokal xarakterli antiterror əməliyyatı da uğurla başa çatdı. Bu əməliyyat nəticəsində erməni separatizmi, erməni vandalizmi son qoyuldu. Azərbaycanın suverenliyi bərpa olundu, tarixi ədalət zəfər çaldı.

Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən bir-birindən uğurlu islahatlar, İkinci Qarabağ müharibəsində erməni işğalçıları üzərində qazanılan Zəfər bir daha sübut etdi ki, müstəqilliyimizin ən etibarlı təminatçısı Silahlı Qüvvələrimizdir. Bu gün Qafqazda ən müasir və güclü ordu hesab olunan Azərbaycan Ordusu zaman keçdikcə daha da güclənəcək, qüvvətlənəcək. Həmişə, hər an ölkəmizin ərazi bütövlüyünü, müstəqilliyini qorumağa qadir və hazır olacaq.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Hərbi güc simvolu, milli birliyin təcəssümü

1991-ci ildə müstəqilliyini bərpa edən Azərbaycan Respublikası üçün qarşıda duran ən mühüm vəzifələrdən biri Milli Ordunun yenidən qurulması oldu. 1918-ci il 26 iyun tarixində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tərəfindən yaradılmış ilk nizami hərbi birləşmələrin varisi kimi, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri rəsmi şəkildə təsis edildi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1998-ci il 22 may tarixli fərmanı ilə 26 iyun - Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələr Günü kimi rəsmiləşdirildi və bu tarix dövlətin hərbi qüdrətinin rəmzinə çevrildi.

Ulu Öndər Heydər Əliyev Silahlı Qüvvələrin formalaşdırılmasına və inkişafına sistemli yanaşaraq, ordunun strukturlaşdırılması, peşəkar kadr potensialının gücləndirilməsi, maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi və müasir standartlara uyğunlaşdırılması istiqamətində mühüm islahatlar həyata keçirdi ki, bu yanaşma da müstəqil Azərbaycanın milli təhlükəsizlik strategiyasının əsas sütunlarından birinə çevrildi. Ulu Öndərin müəyyən etdiyi strateji kurs bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Prezident İlham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı dövründə Azərbaycan Ordusu regionun ən güclü ordularından birinə çevrildi. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən islahatlar, müasir texnologiyaların tətbiqi və hərbi sənayenin formalaşdırılması Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin döyüş qabiliyyətini əhəmiyyətli dərəcədə artırdı. Prezident İlham Əliyev bu barədə deyirdi: "Biz elə bir güclü ordu yaratmışıq ki, istənilən vəzifəni icra edə bilərik. Ordumuzun müasir texnika ilə təchizatı, müntəzəm olaraq keçirilən təlimlər, ordumuzun döyüş potensialının gücləndirilməsi, hərbi sənayenin yaradılması və ictimaiyyətin müəyyən dərəcədə əsliqlən azadlıq - bütün bunlar məqsədyönlü şəkildə aparılan siyasətin tərkib hissəsidir".

Ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən son dərəcə uğurlu siyasət 2020-ci ilin 27 sentyabrında başlanan və 44 gün davam edən Vətən müharibəsində və 2023-cü ilin sentyabrında birgünlik antiterror tədbirləri nəticəsində əldə edilən qələbə ilə bir daha təsdiqini tapdı. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu döyüşlərdə bir addım belə geri çəkilmədən düşməni sarsıdıcı zərbə vurdu. 44 gün ərzində 5 şəhər, 300-dən çox qəsəbə və kənd işğaldan azad olundu. Bu nəticə Azərbaycanın hərbi gücünün və diplomatik iradəsinin

təntənəsi idi. Müharibədə qazanılmış Zəfər şəhidlərimizin qanı, qazilərimizin fədakarlığı və əsgərlərimizin misilsiz rəşadəti sayəsində mümkün oldu. Bu qələbələr nəticəsində erməni silahlı birləşmələri diz çökdi və Azərbaycanın suverenliyi tam bərpa olundu, konstitusiyalı quruluşu bütün ərazilərdə təmin edildi. Prezident İlham Əliyevin bu fikirləri həmin tarixi Zəfərin əhəmiyyətini açıq şəkildə ifadə edir: "Bu gün bizim ordumuz dünya miqyasında güclü ordular sırasındadır. Biz bütün dünyaya göstərmişik ki, yenilməz xalq Azərbaycan xalqıdır, müzəffər ordu Azərbaycan Ordusudur. Erməni mifini məhv etdik, erməni uyduqlarını məhv etdik, onları yerinə oturduq, onlar bizim qabağımızda diz çökdülər və onlar bundan sonra bu damğa ilə yaşayacaqlar, rəzəlat damğası ilə yaşayacaqlar".

Bu gün gənc nəsillə Silahlı Qüvvələrə böyük rəğbətə yanaşı. Ordu sıralarında xidmət etmək Azərbaycan gəncliyi üçün şərəfli vəzifə sayılır. Dövlətin apardığı vətənpərvərlik siyasəti, gənclərin hərbi təhsilə cəlbə və orduya marağın artması gələcəyin də etibarlı əllərdə olduğunu göstərir. Gənclərimiz Vətən uğrunda canından keçən şəhidlərin qəhrəmanlığından ömək götürür, dövlətçiliyin qorunmasında öz məsuliyyətlərini dərk edirlər.

Azərbaycan Respublikası bu gün təkə iqtisadi deyil, hərbi baxımdan da regionun aparıcı dövlətlərindən biridir. Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli siyasəti, xalqın orduya inamı və əsgərlərimizin rəşadəti sayəsində Azərbaycan güclü dövlət-güclü ordu nümunəsini dünyaya nümayiş etdirdi.

Azərbaycan Respublikasının yerləşdiyi müərkəb geosiyasi mühit, coğrafiya və regional təhlükəsizlik çağırışları səmərəli beynəlxalq hərbi əməkdaşlığın zəruriliyini önə çəkir. Bu baxımdan, Azərbaycan ilə qardaş Türkiyə arasındakı hərbi əməkdaşlıq xüsusi yer tutur və hazırda hərbi təlimlər, təcrübə mübadiləsi, birgə əməliyyatların planlaşdırılması və personal hazırlığı sahə-

sində geniş əməkdaşlıq formatı mövcuddur. 2021-ci ildə iki qardaş ölkə arasında Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması ilə strateji mütəfəqiliq səviyyəsinə yüksələn bu münasibətlər yeni mərhələyə qədəm qoyaraq hüquqi baxımdan daha da möhkəmlənmişdir.

Yeni dünya düzəninə formalaşdığı bir dövəmdə, silahlı münaqişələr, qlobal və regional geosiyasi qarşıdurmalar və çağırışlar fonunda, xüsusilə Yaxın Şorq və Şorqi Avropada davam edən müharibələr fonunda Azərbaycanın müstəqilliyini, təhlükəsizliyini və ərazi bütövlüyünü qorumaq, eyni zamanda regionda sülh və sabitliyi təmin etmək istiqamətində atdığı addımlar həqiqətən qürur doğurur.

Bu baxımdan, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi düşünülmüş, ardıcıl və balanslaşdırılmış xarici siyasət ölkəmizin beynəlxalq aləmdə mövqelərini gücləndirmiş, həm regional, həm də qlobal təhlükəsizlik arxitekturasında rolunu artırmışdır. Prezidentin rəhbərliyi ilə yürüdülmən uğurlu diplomatik və hərbi-siyasi fəaliyyət nəticəsində Azərbaycan nənki öz hərbi gücü ilə torpaqlarını azad etmiş, həm də ədalətli və uzunmüddətli sülhə nail olmaq üçün təşəbbüskar ölkə kimi çıxış etmişdir.

Azərbaycanın sülh təşəbbüsləri, xüsusilə postmüharibə dövründə Ermənistanla münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində atılan addımlar və beynəlxalq hüquqa əsaslanan 5 baza prinsipi əsasında irəli sürülən sülh təşəbbüsü regionun gələcəyi üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə vurğuladığı kimi, Azərbaycan qalib ölkə olaraq regionda davamlı sülhün tərəfdarıdır və revanşizmin qarşısını almaq üçün qətiyyətli siyasət yürütdü.

Bütün bu uğurların təməlinə güclü ordu ilə yanaşı, güclü dövlət idarəçiliyi, siyasi iradə və xalq-ıqlıdar birliyi dayanır. Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri yalnız ölkə daxilində deyil, eyni zamanda beynəlxalq səhnədə missiyalarda da uğurla iştirak etmişdir. Bu fakt Azərbaycanın beynəlxalq təhlükəsizliyə verdiyi töhfənin göstəricisidir.

Bu gün Azərbaycan Silahlı Qüvvələri təkə hərbi güc simvolu deyil, eyni zamanda müstəqil dövlətlərin, suverenliyi və milli birliyin təcəssümüdür. Ordunun inkişafı və qüdrətlənməsi prosesində aparılan hərtərəfli islahatlar, hərbi-vətənpərvərlik təربiyəsinin gücləndirilməsi, şəhid və qazilərimizin ailələrinə göstərilən yüksək diqqət də Azərbaycan dövlətinin sosial ədalətə və insani dəyərlərə verdiyi önəmin göstəricisidir.

Zaur ŞÜKÜROV,
Milli Məclisin deputatı

Qalib xalqın bayramı

2020-ci ilin Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, 2023-cü ilin sentyabrında ərazilərimizdə erməni separatizminə son qoyulması Prezident İlham Əliyevin müdrik və qətiyyətli siyasətinin, dövlətimizin qüdrətinin təntənəsinə çevrildi. Bu hadisələr, düşmənin üzərində qazanılan mühtəşəm zəfərlər tariximizi şorəfləndirdi, gələcəyimizə işıq sald. Və bu gün onların - torpaqlarımızın işğaldan azad edən, xalqımıza Zəfər sevinci yaşadan qəhrəman hərbiçilərimizin günüdür.

Artıq 27-ci ildir ki, iyunun 26-sı ölkəmizdə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri Günü kimi qeyd olunur. Bu tarixin dövlət bayramı günü kimi qeyd olunması xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Xalqımızın böyük oğlu tarixi vərisliyə hər zaman böyük önəm vermişdir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk addımlarından biri ordu quruculuğu ilə bağlı olmuşdur. Cümhuriyyət hökumətinin 1918-ci il, 26 iyun tarixli qərarı ilə 1917-ci ildə Zaqafqaziya Komissarlığının ordu strukturu kimi formalaşdırılmış Müsəlman korpusu adlanan hərbi birləşmə Əlahiddə Azərbaycan Korpusu adlandırılmış, bununla da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ordusunun əsası qoyulmuşdur.

Ulu Öndərin 1998-ci il mayın 22-də imzaladığı fərmanla 1918-ci ildə Əlahiddə Azərbaycan Korpusunun təşkil edildiyi gün iyun ayının 26-sı Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Günü elan edilmişdir. Heydər Əliyev 1998-ci ildə bununla bağlı demişdir: "Biz 26 iyun gününü bayram elan etmişik. Bu, tamamilə əsaslıdır, məqsəduyğun, qanunauyğundur. Çünki 80 il bundan öncə məhz bu gün Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin - ölkəmizin müstəqilliyini elan edən Xalq Cümhuriyyətinin, müstəqil Azərbaycanı qurub-yaradan, hələ Gənçədə fəaliyyət göstərən hökumətin ilk addımlarından biri Azərbaycanın Milli Ordusunun yaranması haqqında verdiyi qərar olmuşdur. Həmin qərara, addıma böyük hörmət əlaməti olaraq biz 26 iyun gününü Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri, ordusu günü elan etmişik".

Ordu hər bir dövlətin qüruru, onun əsas təməl sütunlarından biri-

dir. Ordu hər bir xalqın təhlükəsizliyinin, xarici təhdidlərdən müdafiəsinin əsas qorlarından biridir. Müstəqilliyimizin ilk illərində hakimiyyətdə olan qüvvələrin başlıca vəzifəsi ordu quruculuğu idi. Bunu xüsusilə zəruri edən səbəb isə Ermənistanın Azərbaycanı qarşı hərbi təcavüzü idi. Lakin təəssüflə qeyd edilməlidir ki, o dövərdə Azərbaycanın quruculuğu sahəsində böyük işlər görülmüşdür. Ölkəmizdə güclü ordu yaradılmışdır və bu proses davam edəcəkdir. Bu məsələ daim mənim diqqət mərkəzində olacaqdır. Azərbaycanın çox güclü ordusu olmalıdır. O, qarşıda duran bütün məsələləri həll etmək imkanlarında olmalıdır. Əminəm ki, Azərbaycanın iqtisadi potensialı ordumuzun ən yüksək standartlara cavab verməsinə və qarşıda duran bütün vəzifələri yerinə yetirməsinə imkan verəcəkdir".

Cənab İlham Əliyev necə demişdisə, elə də oldu. Azərbaycanın artan iqtisadi gücü və maliyyə imkanlarına adekvat olaraq həyata keçirilən hərbi islahatlar Silahlı Qüvvələrimizin döyüş imkanlarının yüksəldilməsini, modern

olundu. O dövərdə baş verənələr göstərdirdi ki, artıq Azərbaycanın vahid komandanlığa əsaslanan müstəqil ordusu formalaşırdı. Atəşkəsdən sonra ordu quruculuğu daha da sürətləndirildi, hərbi hissələrin yaradılması, silah və texnika ilə təchizatı həyata keçirildi. O cümlədən kadr hazırlığı məsələləri diqqət mərkəzində saxlanıldı, müasir tələblər səviyyəsində yeni hərbi təhsil sistemi formalaşdırıldı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ordu quruculuğu, Silahlı Qüvvələrin döyüş hazırlığının yüksəldilməsi istiqamətində başladığı işlər sonrakı dövərdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildi. 2003-cü ilin prezident seçkilərindən sonra andicmə mərasimində dövlətimizin başçısı bəyan etdi ki, "Azərbaycanda ordu quruculuğu sahəsində də böyük işlər görülmüşdür. Ölkəmizdə güclü ordu yaradılmışdır və bu proses davam edəcəkdir. Bu məsələ daim mənim diqqət mərkəzində olacaqdır. Azərbaycanın çox güclü ordusu olmalıdır. O, qarşıda duran bütün məsələləri həll etmək imkanlarında olmalıdır. Əminəm ki, Azərbaycanın iqtisadi potensialı ordumuzun ən yüksək standartlara cavab verməsinə və qarşıda duran bütün vəzifələri yerinə yetirməsinə imkan verəcəkdir".

Cənab İlham Əliyev necə demişdisə, elə də oldu. Azərbaycanın artan iqtisadi gücü və maliyyə imkanlarına adekvat olaraq həyata keçirilən hərbi islahatlar Silahlı Qüvvələrimizin döyüş imkanlarının yüksəldilməsini, modern

hərbi gücə çevrilməsini təmin etdi. Ən müasir silah və hərbi texnikalar Silahlı Qüvvələrimizin arsenalına daxil olundu. Hələ illər öncədən aydın idi ki, Azərbaycan dövləti torpaqlarını hərbi yolla işğaldan azad etməyə qadirdir. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev hər zaman bildirirdi ki, sülh danışıqlarının nəticəsiz qalacağı təqdirdə Azərbaycan döyüş yolu ilə ərazilərini azad edəcəkdir. 2016-cı ilin Aprel döyüşləri də təsdiqləmişdi ki, respublikamız ərazilərini qısa dövərdə hərbi yolla işğaldan azad edə bilər.

2020-ci ilin Vətən müharibəsi bütün bunların - Silahlı Qüvvələrimizin modernləşdirilməsinin, döyüş qabiliyyətinin artırılması istiqamətində həyata keçirilən davamlı tədbirlərin mühtəşəm təcəssümünə çevrildi. Ermənistanın 30 ilə yaxın işğal altında saxladığı ərazilərimiz cəmi 44 günə azad edildi. 44 gün ərzində döyüşən bölmələrimiz ancaq irəli getdilər, müharibənin hər günü ərazilərimizin işğaldan azad edilməsi, düşmənin qovulması ilə əlamətdar oldu. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qəhrəman ordumuz işğalçı döyüş meydanında darmadağın etdi.

2023-cü ilin sentyabrında Qarabağdakı erməni separatizminin məhv edilməsi isə qəhrəman Silahlı Qüvvələrimizin xalqımıza yaşatdığı növbəti zəfər sevinci oldu. Bu qələbələr fonunda bütün dünya gördü ki, Azərbaycan Respublikası güclü, peşəkar, modern və vətənpərvər orduya malikdir.

26 iyun Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri Günüdür xalqımız böyük sevinc və coşqu ilə qarşılayır. Bu, qalib xalqın, qalib ordunun, qalib əsgərlərin bayramıdır. Torpaqlarımızı işğaldan azad edən, hər birimizə sonsuz qələbə sevinci yaşadan Azərbaycan Silahlı Qüvvələri xalqımızın qürur mənbəyidir.

Müfti MƏMMƏDLİ,
Milli Məclisin deputatı

“Bakı Abadlıq Xidməti” MMC

Azərbaycan xalqını

26 İyun Silahlı Qüvvələr Günü

*münasibətilə təbrik edir,
qüdrətli Azərbaycan Ordusuna
uğurlar arzulayır!*

Sabitlik, inkişaf, tərəqqi məkanı

Hazırda dünyada cərəyan edən mürəkkəb proseslərin, qarlı toqquşmaların, müharibələrin fonunda Azərbaycanda olan sabitlik, inkişaf və sülh mühiti xüsusilə ön plana çıxır. Bu gün qaynar qazan kimi yanan dünyada ölkəmizin təhlükəsizlik adası kimi diqqət cəkməsi bir gerçəkdir. Hətta sərhəd olduğumuz, bir addımlığımızda yerləşən ölkələrin belə müharibə içində olduğunu nəzərə aldıqda respublikamızda bu cür sabitlik mühitinin formalaşdırılmasının dövlətimiz tərəfindən yürüdülmə mükəmməl siyasətlə bağlı olduğunu görürsən.

Azərbaycan Qarabağda qazandığı zəfər sayəsində tarixdəki ən güclü, qüdrətli, nüfuzlu çağlarına yetişib. Bu gün ölkəmizdə istənilən sahədə - iqtisadi, sosial, hərbi sahələrdə müşahidə edilən sürətli inkişaf da bunu deməyə əsas verir. Dünyanın enerji, nəqliyyat qovşağına çevrilməsi üçün zamanında bu istiqamətdə həyata keçirilən və bugünkü iqtisadi uğurlarımızın zəmini hesab olunan mühüm layihələr sayəsində respublikamız dünyanın əksər - hətta Çin kimi nəhəng iqtisadi gücə malik ölkələrin belə əməkdaşlıqda maraqlı olduqları unikal ünvan kimi tanınır.

İyunun 24-də Mingəçevirdə ölkəmizin enerji potensialını böyük dərəcədə gücləndirəcək "8 Noyabr" Elektrik Stansiyasının açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev də məhz bu məqamlara toxundu, Azərbaycanın qazandığı qələbələrə, sülh, sabitlik məkanı kimi dünya miqyasında tanınmasından bəhs etdi: " ...Reallıq budur ki, bu gün bizim ölkəmiz sabitlik, inkişaf, tərəqqi məkanı kimi dünya miqyasında tanınır və bu adı biz öz əməyimizlə, zəhmətimizlə, düşünlü siyasətlə qazanmışıq. Bu gün bu stansiyanın adının seçilməsi də çox vaxt aparmadı. Təklif edilən variantlar arasında "8 Noyabr"ı mən seçdim. Çünki bu, bizim şanlı Zəfərimizin tarixidir. Zəfər xalqımıza, dövlətimizə yaraşır".

Hərbi cinayətkar dövlət

Ermənistanın təcavüzkar siyasəti ilə qarşı-qarşıya qalan, ərazilərinin 20 faizi işğal altına düşən Azərbaycan düz üç onillik boyu Qarabağ münaqişəsinin danışıqlar yolu, sülh vasitəsilə tənzimlənməsi üçün səbr və təmkin nümayiş etdirdi. Bölgə ilə bağlı çirkin məqsədlər güdən bəzi Qərb ölkələrinin söyləri isə Ermənistan ilə Azərbaycan arasında aparılan danışıqların sonsuzadək sürdürülməsi yönündə idi. Onlar Cənubi Qafqazda daimi gərginliyin, münaqişə ocağının, separatizmin var olması üçün münbit şərait yaratmağa çalışdılar. Amma Azərbaycan bütün bu çirkin planları alt-üst edərək 2020-ci ildə özü qətiyyətli addımlar atdı.

24 iyununda Mingəçevirdəki açılış mərasimi zamanı "Bu gün dünyada gedən prosesləri hər kəs izləyir. Bizim ətrafımızda, demək olar ki, münaqişələr səngimir, əksinə, yeni münaqişə zonaları açılır. Böyük fəlakətlər və insan faciələrinə gətirən toqquşmalar, müharibələr gədir. Biz də müharibə nədir, yaxşı bilirik" deyən dövlətimizin başçısı söylədi ki, torpaqlarımız uzun illər işğal altında olmuşdur və İkinci Qarabağ müharibəsində Ermənistan nəinki bizim şəhər-kəndlərimizi və yaşayış obyektlərini məqsədyönlü şəkildə atəş altında saxlayırdı, hətta buraya da - Mingəçevirə də öz raketlərini göndərməyi də unutmamışdı - əgər belə demək mümkündürsə.

Dünya da gördü ki, 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan düşmənlə yalnız döyüş meydanında savaşı, mülki obyektləri, insanları heç bir halda hədəfə almadı.

Ancaq mənfur düşmənin üçün bunu demək mümkün deyil. Döyüş meydanında Azərbaycana uzanan təcavüzkar Ermənistan yürütdüyü faşist siyasətinə sadıq qalaraq həmin vaxt cəbhədən kilometrərlə uzaqda - ki ərazilərimizi raket atəşinə tutdu. Tərtərdə, Gəncədə, Bərdədə və digər şəhərlərimizdə terror törətdi, mülki insanların ölümünə səbəb oldu. Eləcə də həmin vaxt Mingəçevir ermənilərin başlıca hədəfləri arasında idi. Ölkəmizin rəhbəri söylədi ki, bunun da məqsədi bizim enerji infrastrukturumuzu iflic vəziyyətinə salmaq idi: "Hətta İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl bizi hədələmək üçün bir neçə üsuldən istifadə edən Ermənistan, o cümlədən Mingəçeviri bombalamaq, burada su bəndini dağıtmaq və Mingəçevir Elektrik Stansiyasını sıradan çıxarmaq kimi təhdidlər də səsləndirirdi. Buraya, bu əraziyə düşən həm mərmilər, həm də ki, uzaqmənzilli raketlər bunun əyani sübutudur. Bu, dinc əhaliyə, mülki infrastrukturaya yönəlməmiş təcavüz idi və hərbi cinayətdir".

Prezident İlham Əliyev əlavə etdi ki, Ermənistanın hərbi cinayətləri təkcə bununla məhdudlaşmır: "Həm Xocalı soyqırımını törədən, həm işğal dövründə bizim yaşayış məntəqələrini yerlə yeksan edən, eyni zamanda İkinci Qarabağ müharibəsi

zamanı Gəncəni, Mingəçeviri, Bərdəni, Tərtəri, Ağdamı və münaqişə zonasından kifayət qədər uzaqda yerləşən bir çox yaşayış məntəqələrini atəşə tutan Ermənistan hərbi cinayətkar dövlətdir".

Sülhün qarantı

Suverenliyini tam təmin edən ölkəmiz Qarabağ münaqişəsinin bir-dəfəlik həlli ilə təhlükəsizliyini daha da möhkəmləndirərək, həm də bölgədə dayanıqlı sülhün bərqərar olmasının qarantına çevrilib.

Ermənistan ilə Azərbaycan arasında normallaşma istiqamətində mühüm addımlar atılması, delimitasiya və demarkasiya prosesinə başlanılması, sərhəddə dirəklərin quraşdırılması isə Azərbaycanın sülh təşəbbüslərinin nəticələridir. Ölkəmizin beynəlxalq hüququn tələblərinə uyğun irəli sürdüyü şərtlərin Ermənistan tərəfindən yerinə yetirilməsi təqdirdə isə sülh müqaviləsinin tezliklə imzalanacağı gözlənilir. Ermənistan bu tələbləri yerinə yetirməkdən yayınır. Xarici havadarlarına güvənərək hərbi eskalasiyanı artırır, silahlanır və revanşa hazırlaşır. Dildə "sülh" tərəfdarı olduğunu deyib, əməldə başqa iş görən İrəvanın bütün bu mənfur davranışları nəticəsiz qalır. Ermənistanın bir dövlət olaraq xilasının da elə sülh müqaviləsinin imzalanmasından keçdiyi reallıqdır.

Gətirdiyimiz nümunələrdən də aydın olduğu kimi, inkişaf, tərəqqi, təhlükəsizlik məkanı Azərbaycan həm də bölgədə sabitləşdirici rolu ilə Cənubi Qafqaza dayanıqlı sülh vəd edir.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Orta dəhlizin cəlbədiciliyi artır

Azərbaycan Cənubi Qafqazda beynəlxalq dəhlizlərin kəsişdiyi mühüm nəqliyyat qovşağına çevrilib ki, bu da növbəti regionda, bütövlükdə Avrasiya məkanında əhəmiyyətlidir. Ölkəmiz "Şimal-Cənub" və "Şərq-Qərb" nəqliyyat layihələrinin hər ikisində aktiv iştirak edir, eyni zamanda "Şimal-Qərb" və "Cənub-Qərb" marşrutları beynəlxalq daşınmalarda müəyyən paya malikdir.

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin şöbə müdiri, iqtisad elmləri doktoru Aqil Əsədov "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında bildirib ki, ölkəmizin qoşulduğu "Şərq-Qərb" dəhlizinin aktual marşrutlarından biri Orta dəhliz hesab olunur. Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu (Orta dəhliz) Çini Avropa ilə birləşdirən dəmir yolu və bərə sistemidir. Bu marşrut beynəlxalq daşınmalar və trans-sərhəd ticarəti üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. "Regionda müəşhidə edilən vəziyyət, istər Rusiya-Ukrayna, istərsə də İsrail-İran münaqişəsi hələ uzun illər Orta dəhlizin cəlbədicilə olacağına əsas verir. Ona görə ki, daşınmaların zəruri şərti olan təhlükəsizlik məsələsi bu gün Xəzər dənizi üzərindən keçməklə Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Avropa marşrutunda daha etibarlıdır. Eyni zamanda Orta dəhliz Şimal dəhlizindən 2000 kilometr qısadır və daha az daşınma müddəti tələb edir. Dəhlizin proqnozlaşdırılan yükqötürmə qabiliyyəti illə 25 milyon ton həcmində qiymətləndirilir ki, bu da Trans-Xəzər marşrutu üzrə daşınmaların inkişafı üçün böyük perspektivlər vəd edir", - deyərək A.Əsədov bildirib. O qeyd edib ki, ötən illər Orta dəhliz üzrə Çindən göndərilən blok qatarların sayı 358-ə çatıb. 2025-ci il üçün bu rəqəmin 600 blok qatar səviyyəsinə çatdırılması planlaşdırılır.

İqtisadçı vurğulayıb ki, Avropa və Asiya arasında mühüm nəqliyyat qovşağı kimi Orta dəhliz yalnız daşıma marşrutu deyil, həm də iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə, investisiya cəlbədiciliyinə təkan verən bir lokomotivdir: "Eyni zamanda 1 trilyon ABŞ dollarından çox ÜDM-i olan türk dövlətlərini birləşdirən bir layihə olaraq Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) üzvləri arasında əlaqələrin inkişafına xidmət edən dəyər zənciridir. Avropa və Asiya arasında ən qısa və təhlükəsiz marşrut olan Orta dəhliz üzərində çevik koordinasiya, logistika və rəqəmsallaşma tədbirlərinin reallaşdırılması ilə 2021-ci ilə nisbətən 2030-cu ilə qədər daşınan yükləri üç dəfə artırmaq mümkündür. 2024-cü ildə Orta dəhlizin funksionallığında mühüm rol oynayan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin yükləşmə qabiliyyətinin 5 milyon tona çatdırılması istiqamətində Gürcüstan ərazisində layihə üzrə nəzərdə tutulan tikinti və yenidənqurma işləri yekunlaşıb ki, bu da Orta dəhlizin imkanlarını daha da genişləndirəcək.

Prezident İlham Əliyevin də qeyd etdiyi kimi, "Bu gün Avrasiyanın nəqliyyat xəritəsini Azərbaycanı, onun nəqliyyat infrastrukturunu olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil".

A.Əsədov bildirib ki, regionda və dünyada baş verən proseslər, yaranmış hərbi-siyasi gərginliklər Xəzər dənizi üzərindən keçiriləcəyinə əsas verir.

çən marşrutun daha etibarlı olmasını göstərir. Nəzərə alsaq ki, hərbi-siyasi münasibətlərin normallaşmasından sonra da hələ uzun illər tikinti-bərpa işlərinin aparılması zəruridir. Onda belə nəticəyə gələ bilərik ki, Çin məhsullarının, eləcə də Mərkəzi Asiya və Avropa bazarlarına çıxışı üçün ən əlverişli və təhlükəsiz marşrut Xəzər dənizi üzərindən keçməklə Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Avropa istiqamətidir. Yaxın gələcəkdə isə Zəngəzur dəhlizinin istifadəyə verilməsi məsafəni qısaldır, prosesləri daha da çevikləşdirir, bilək ki, bu da marşrutun daha bir üstünlüyüdür. Zəngəzur dəhlizinin tərkib hissəsi olan Horadiz-Ağbend dəmir yolu xətti üzərində tikinti işlərinin yaxın zamanda tamamlanmasının planlaşdırıldığını deyən şöbə müdirinin sözlərinə görə, ilk hesablamalara görə, Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə Orta dəhlizin ötürmə qabiliyyəti illə 10-12 milyon ton artacaq. Bütün bunlar Orta dəhliz üzərində daşınmaların dinamik artımına və nəqliyyat tranzit xidmətlərinin büdcənin əsas gəlir mənbələrindən birinə çevriləcəyinə əsas verir.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Tarix yazan Şanlı Ordu

Qlobal siyasətdə hakimiyyət uğrunda mübarizə gedir. Bu mübarizədə olduqca vacib amil kimi çıxış edən məsələ gücdür. Beynəlxalq arenada güc potensial rəqiblərə və ya tərəfdaşlara təsir göstərmək-lə bir millətin maraqlarını qorumaq üçün istifadə olunur. Millət və dövlət üçün mövcud olan ən mühüm güc aləti isə hərbi gücdür. Hans Morgent-haunun fikrincə, təhdid və ya potensial kimi silahlı güc bir millətin siyasi gücünü təmin edən ən mühüm maddi amildir. Gücün digər elementləri, şübhəsiz ki, vacibdir və milli maraqların təmin edilməsinə töhfə verə bilər, lakin dövlətlər anarxiya şəraitində mövcud olduqları müddətdə görünür hərbi güc beynəlxalq siyasətdə həlledici rol oynamağa davam edəcək.

Cənab Prezident İlham Əliyev də hər zaman bildirir ki, dünyada beynəlxalq hüquq, onun norma və prinsipləri deyil, güc hökm sürür. Hansı aktor güclüdürsə, onun da maraqları təmin olunur.

Hərbi gücün yaradılması dövlətlərin həm maddi, həm də insan resursundan aslıdır. Maddi baza, maliyyə, texnologiya və insan kapitalı, şübhəsiz ki, ölkənin hərbi güc yaratmaq qabiliyyəti üçün vacibdir, lakin dövlətin həmin resurslardan istifadə üsulları da eyni dərəcədə vacibdir. Hərbi gücdən düzgün istifadə bir dövlətin bütün maraqlarını qoruyacağına zəmanət vermir, lakin ondan düzgün istifadə edilməməsi də digər alətlərin üzünə böyük yük qoya və dövlətin öz məqsədlərinə çatma-sını qeyri-mümkün edə bilər. Bu baxımdan hərbi gücə xarici siyasət aləti kimi baxılır. Gücün düzgün istifadə edilməsi ölkəyə rəhbərlik edən liderin şəxsi keyfiyyətlərindən və bacarıqlarından da çox aslıdır.

Ordunun önəmi Azərbaycan torpaqlarını itirəndə, xalqımıza qarşı soyqırımı siyasəti tətbiq olunanda və döyüş qabiliyyətimiz bəzi bilərəkdən, şüurlu şəkildə unudulanda daha da önə çıxdı. Birinci Qarabağ savaşında meğlubiyyəti-miz bizi yenidən güclü ordu yaratmağa sövq etdi. Lakin vacib olan bir digər məqam o idi ki, ordu üçün güclü iqtisadiyyat lazım idi. Bu maliyyə-ləşdirmə üçün lazım olduğu qədər, həm də istəyini əldə etmək yolunda motiv qismində çıxış edirdi. O da dəqiqdir ki, təhlükəsizlik, hərbi xərclər, silah sənayesi, hərbi əməliyyatlar və müdafiə xərcləri iqtisadi göstəricilərlə birbaşa bağlıdır. Bunu yaxşı bilən Ümummilli Lider Heydər Əliyev ilk olaraq Azərbaycan iqtisadiyyatının yenidən dirçəldilməsi yolunu tutdu. Yola çıxılan digər məsələ unudululan döyüş qabiliyyətinin bərpası məsələsi idi. Ordunun əsgər və zabıt potensialı artırılmalı, xalqla ordu arasında olan dərin uçurum, xalqın orduya olan inamsızlı-ğı aradan qaldırılmalı idi. Bu yolda Ulu Öndər Heydər Əliyevin idarəçiliyində keçmişin təcrübəsi var idi. Belə ki, məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1969-cu ildə hakimiyyətə gəlişindən sonra bu dahi şəxsiyyətin əvəzsiz xidmətləri sayəsində ölkəmizdə hərbi kadrların hazırlanması prosesi start verildi. Ordunun özəyi insan kapitalı olduğundan əminliklə deyə bilərik ki, silahlı qüvvələrimizin inkişaf yolu da birbaşa Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 22 may 1998-ci il tarixli fərmanı ilə 26 iyun Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələr Günü elan olundu. Bu tarix Əlahiddə Azərbaycan Korpusunun yarandığı gündür. Silahlı Qüvvələr Günü bütün ölkə üzrə birlik üçün katalizator rolunu oynayır, mülki şəxslər və hərbi personala qarşılıqlı hörmət və anlaşma şəraitində əlaqə yaratmaq im-

kani verir. İstər paradlar, istər icma tədbirləri, istərsə də hərbi tarixlə bağlı müzakirələr günün anlam və önəmi baxımından vacibdir.

Şanlı ənənənin dirçəldilməsi 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra daha yüksək zirvələrə qalxdı. Çünki ötən dövr ərzində Prezident İlham Əliyevin hakimiyyəti dövründə də ordu quruculuğu məsələsi hər zaman diqqət mərkəzinə saxlanılıb. Xalqından heç nəyi gizlətməyən dövlət başçımız bildirdi ki, keçmiş Qarabağ münaqişəsinin hərbi həll variantı yoxdur fikri bizə təlqin edilməyə çalışılsa da, biz bununla barışmırdıq. Məhz bu barışmaz mövqeyimizin nəticəsi idi ki, istər 44 günlük Vətən savaşında, istərdə də antiterror əməliyyatların-da Azərbaycanın əsgər və zabitlərinin sadəcə fiziki deyil, mədəni və psixi baxımından da yüksək səviyyədə yetişdirildiyi sübut olundu.

Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi: "Biz Silahlı Qüvvələr Gününi artıq müzəffər ordu kimi, qalib xalq kimi qeyd edirik". Dünyanın müxtəlif ölkələrinin hərbi məktəblərinin dərslərinə, ABŞ-nin Milli Müharibə Kollecinin və Seton Hall Universitetinin Diplomatiya və Beynəlxalq Münasibətlər Məktəbinin analitik nəşrlərinə Azərbaycan Ordusunun 44 günlük periodda göstərdiyi qəhrəmanlığın daxil edilməsi, ordumuzun düşməni 10 min forarı vermək reallığı ilə üz-üzə qoyması vaxtilə alıncıma vurulan məğlub damğasının silinməsinə xidmət edirdi.

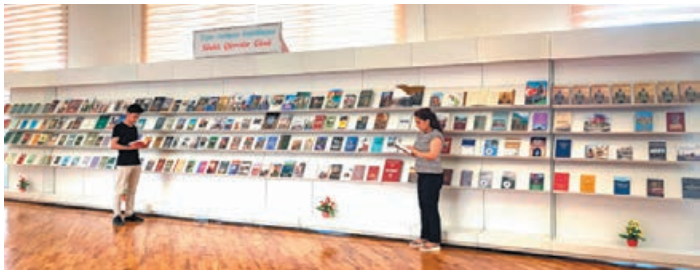
Bu gün Azərbaycan Ordusu dünyanın ən müasir ordularından biridir. Müzəffər Ali Baş Komandanın yürütdüyü ardıcıl siyasətin nəticəsidir ki, nüfuzlu "Global Fire Power" mərkəzinin 55 göstərici əsasında hazırladığı hesabatda Azərbaycan Ordusu Cənubi Qafqazda birinci, dünyada isə ilk əlli ordu sırasında qərarlaşıb.

Vaxtilə sərmayənin az olması səbəbindən müdafiə hazırlığımızın zəifləyən mövqeyi bu gün cənab Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycanda hərbi sənaye kompleksinin yaradılması reallığı ilə əvəzlənib. Azərbaycan müdafiə sənayesi məsələsində özünü təmin edən ölkə kimi özməli irəliləyir. Ölkəmizdə mindən çox hərbi təyinatlı məhsulun istehsal edilməsi, nüfuzlu beynəlxalq sığortada Azərbaycan hərbi məhsullarının nümayiş olunması bu əminlik əyani göstəricisidir. Əsas diqqət edilən məqamlardan biri ölkənin müdafiə təhlükəsizlik xərclərinə ayrılan vəsaitin bu sahəni tam təmin etməsidir ki, Prezident İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, 2025-ci ildə büdcənin müdafiə və təhlükəsizlik xərcləri 1 milyard 738 milyon manat artırılaq 8 milyard 396,3 milyon manata çatdırılıb. Bununla yanaşı, hərbi qulluqçularımızın sosial-məişət şəraiti yaxşılaşdırılır, onların dövlət vəsaiti hesabına mənzillə təmin edilməsi prosesi davam etdirilir.

*Azər BADAMOV,
Milli Məclisin deputatı*

Milli Kitabxanada virtual sərgi və kitab sərgisi istifadəçilərə təqdim olunub

Milli Kitabxanada "26 iyun Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri Günü" adlı virtual sərgi və eyniadlı ədəbi kitab sərgisi istifadəçilərə təqdim olunub.

Sərgilərdə rəsmi sənədlər, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə ordu quruculuğu, Heydər Əliyev və müstəqil Azərbaycanın ordu quruculuğu, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin mükməml ordu quruculuğu strategiyası, hərbi tarixi, 44 günlük Vətən müharibəsi, "dəmir yumruq"un möhürü, tarixə adı qızıl hərflərlə yazılmış generallar, hərbi xadimlər, veteranlar, qazilər və vətən uğrunda şəhid olmuş

hərbcilər haqqında Azərbaycan və müxtəlif dillərdə kitablar, dövrü mətbuat şəhiifələrində dərc olunan məqalələr, fotolar nümayiş olunur.

Virtual sərgi ilə tanış olmaq istəyənlər <https://anl.az/el/vsb/-26-Iyun-Azərbaycan-Silahlı-Qüvvələr-Gunu/index.htm> linkindən istifadə edə bilərlər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri-

nin yaradılması müstəqil Azərbaycanın dövlət quruculuğunun mühüm nailiyyətlərindən biridir. Ordumuzun yaradılması prosesi əslində ölkəmizin müstəqilliyinin tarixidir.

Əsası hələ 1918-ci il Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə qoyulmuş Azərbaycan ordusunun ənənələri müasir dövrdə də qorunub saxlanılır və inkişaf etdirilir. Bu isə

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin ciddi səyləri nəticəsində mümkün olmuşdur. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında Silahlı Qüvvələr quruculuğu sahəsində aparılan işlər ölkəmizdə mütsəşkil, qüdrətli ordu yaratmağa imkan vermiş, onun gələcəkdə daha da möhkəmlənməsi üçün əsaslı zəmin yaratmışdır. Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev çıxışlarını birində demişdir ki, müasir, mütsəşkil ordu yaradılması Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında ən böyük tarixi xidmətlərindən biri olmuşdur. Bu gün Azərbaycanın güclü ordusu vardır. Azərbaycan Ordusu qarşıda duran bütün vəzifələri həll etməyə qadir bir ordudur.

Silahlı Qüvvələr Günü münasibətilə silsilə materiallar hazırlanıb

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, müasir Azərbaycan Ordusunun qurucusu Heydər Əliyevin 1998-ci il mayın 22-də imzaladığı fərmanla 26 iyun Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələr Günü elan edilib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin bu fərmanı tarixi həqiqətin və Milli Ordu quruculuğunda varislik ənənələrinin bərpası istiqamətində çox görəkli bir addım idi. Artıq beşinci ildir ki, 26 iyun Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələr Günü fərqli əhvalda - Qələbə vaxtında qeyd edilir.

Cəfər Cəbbərlı adına Respublika Gənclər Kitabxanasında 26 iyun Silahlı Qüvvələr Günü ilə əlaqədar virtual və ənənəvi sərgi, videoçarx və "Qalib və müzəffər Azərbaycan Ordusu" adlı daycest hazırlanıb.

Kitabxanadan AZƏRTAC-a bildirilib ki, hazırlanan videomaterialda Silahlı Qüvvələr Günü-nün keçidi tarix yolu, bu günün əhəmiyyəti haqda məlumat verilir. Materialda AXC dövründə Milli Ordunun yaradılması, Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəldikdən sonra Azərbaycan Ordusunun inkişafındakı rolunu əks etdirən maraqlı məlumatlarla yanaşı, müasir Azərbaycan Ordusunun görüntüləri də yer alır.

Videomaterial kitabxananın rəsmi saytında <https://www.ryl.az/multimedia/qalib-azərbaycan-ordusu> yerləşdirilib.

26 iyun Silahlı Qüvvələr Günü haqqında qələmə alınan dövrü mətbuat məqalələrinin bibliografik təsvirini, annotasiyasını və keçid linkini özində cəmləyən daycestin hazırlan-

masında əsas məqsəd geniş istifadəçi kütləsini qalib və müzəffər Azərbaycan Ordusu haqqında dərc olunmuş materiallarla tanış etməkdən ibarətdir. Kitabxananın rəsmi saytında <https://www.ryl.az/funds/daycest> yerləşdirilmiş vəsaitdə bir sıra rəsmi sənədlərin və "Heydər Əliyevin qətiyyəti, cəsərti və siyasi iradəsi ilə qurulan ordu" adlı məqalənin tam mətni təqdim edilir. Əsasən 2021-2025-ci illəri əhatə edən məqalələr toplusu vəsaitdə illər üzrə, da-xildə isə əlifba ardıcılığı ilə verilir.

"26 iyun Silahlı Qüvvələr Günü" adlı ədəbi kitab sərgisində isə Silahlı Qüvvələr Günü-nün tarixini, əhəmiyyətini əks etdirən nəşrlər və kitabxana əməkdaşları tərəfindən hazırlanmış vəsait sərgilənməkdədir.

Silahlı Qüvvələrimiz milli qürurun ən böyük simvoludur

Azərbaycan Ordusu ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təminatçısı olmaqla yanaşı, həm də xalqımızın gücünün, birliyinin və milli qürurunun ən böyük simvoludur.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1969-cu ildə hakimiyyətə gəlməsindən sonra Azərbaycanda hərbi kadrların hazırlanması, müasir hərbi təhsil müəssisələrinin yaradılması və gənclərin vətənpərvərlik ruhunda formalaşması istiqamətində mühüm işlər həyata keçirildi. Onun rəhbərliyi altında ordu quruculuğu sahəsində aparılan tədbirlər gələcəkdə daha qüdrətli, peşəkar və müasir Azərbaycan Ordusunun yaradılması üçün sağlam zəmin yaratdı.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hər zaman vurğuladığı kimi, ordu mövzusu, onun formalaşması və inkişafı Azərbaycan cəmiyyətinin həyatında əsas vəzifədən biridir: "Ordunun yaranması, formalaşması bizim bütün həyatımızda əsas mövzulardan biri olmalıdır, gənclərin ordu-da xidmət etmək üçün tərbiyələndirilməsi bizim əsas vəzifələrimizdən biri olmalıdır və bu vəzifələri biz ardıcıl surətdə həyata keçirməliyik... Xalqla ordunun birliyi həm xalqın qüdrətini, həm də ordunu daha da qüvvətli edir. Ona görə də qarşıımızda duran əsas vəzifələrdən biri xalqla ordunun sağlam mədəni birliyini təmin etməkdən ibarətdir".

Ulu Öndərin liderliyi ilə gənclərin vətənpərvərlik ruhunda yetişdirilməsi, hərbi təhsil müəssisələrinin yaradılması və hərbi kadrların peşəkar şəkildə hazırlanması prosesinə start verildi. 1971-ci ildə dahi rəhbərin təşəbbüsü və şəxsi səyləri nəticəsində Azərbaycanda hərbi kadr hazırlayan ilk ixtisaslaşmış təhsil müəssisəsi - görkəmli sərkərdə Cəmiş Naxçıvanski-nin adını daşıyan hərbi lisey yaradıldı. Bu məktəbin fəaliyyəti Azərbaycan gəncləri arasında hərbi sənətinə marağın artmasına, milli zabıt kadrlarının formalaşmasına və peşəkar orduya aparan yolun əsasını qoyulmasına böyük tökən verdi. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə Azərbaycanlı gənclərin Azərbaycan Ali Hərbi Dənizçilik Məktəbi və Bakı Ali Birlişməli Komandanlıq Məktəbi kimi nüfuzlu hərbi təhsil ocaqlarında təhsil almaları təmin edildi. Bununla yanaşı, SSRİ-nin müxtəlif şəhərlərində yerləşən ali hərbi məktəblərdə də Azərbaycanlı gənclərin gü-zəşli şertlərdə qəbul olunmasına şərait yaradıldı. Bu mühüm qərarlar nəticəsində Azərbaycan-da ordu quruculuğu sahəsində yeni mərhələ başlandı və gələcəkdə qüdrətli Silahlı Qüvvələrin formalaşması üçün əsaslı zəmin yarandı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən siyaseti nəticəsində 1994-cü ilin əvvəllərində Azərbaycan NATO-nun "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramına, bu əməkdaşlığın davamı olaraq 1996-cı ildə "Planlaşdırma və analiz prosesi"

programına, 2001-ci ildə isə "Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planı"na qoşuldu. İl ərzində 2 mindən çox Azərbaycan hərbcisi NATO proqramlarında və digər iktərəfli əməkdaşlıq proqramlarında iştirak edərək ən son hərbi yenilikləri altında Silahlı Qüvvələr quruculuğu sa-həsində hətta dünyanın aparıcı ölkəsi dayansaydı, şəhidlərimizin qanı-canı bahasına bütün dünya Azərbaycanın şanlı qələbəsinin, "dəmir yumruq"unun şahidi oldu. Aparıcı Qorb mətbu or-qanlarında, habelə ABŞ-nin Milli Müharibə Kollecinin (National War College) və Seton Hall Universitetinin Diplomatiya və Beynəlxalq Münasibətlər Məktəbinin analitik nəşrlərində Azərbaycan Ordusunun hərbi taktikası öyrənilərkən belə qənaətdə gəlinib ki, bu ordunun qarşısında hətta dünyanın aparıcı ölkəsi dayansaydı, belə, onun da heç bir şansı olmayacaqdı. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı istifadə olunan dö-yüş taktikası dünya hərbi tarixində yenilik hesab olunur və müvafiq ali hərbi məktəblərin dərsləklərinə salınaraq öyrənilir. ABŞ Hərbi Akade-miyası və Pentaqonun rəsmiləri Azərbaycan Or-dusunun hərbi əməliyyatlarının öyrənilməsi zərurətini qeyd edirlər.

Xankəndidə 8 Noyabr Zəfər Günü münasi-bətilə hərbi paradın keçirilməsi hər bir azər-baycanlıda sözlə ifadə olunmayacaq qədər bö-yük qürur hissi yaşadı. Ərazi bütövlüyümüzün bərpa olunması Prezident İlham Əliyevin siya-sətinin şah əsəridir. Bu gün Şuşada, Laçında, Xankəndidə, Xocalıda, Ağdamda, Füzulidə, Cəbrayılda, Zəngilində, Qubadlıda, Kəlbəcər-də üçrəngli bayrağımız özəmətlə dalğalanır. Qarabağ Zəfəri bölgədə yeni reallıqlar yaradı. Dünyanın bir çox dövlətləri və güc mərkəzləri bu reallıqları qəbul edir, onunla hesablaşırlar. Azərbaycan postmüharibə dövrünün gündəli-yini diktdə edir. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Qara-bağda, Şorqi Zəngəzurdə möhtəşəm quruculuq işləri həyata keçirilir. Qarabağlı və Şorqi Zəngəzurlu Azərbaycanı qarşıdakı illərdə daha möhtəşəm uğurlar gözləyir.

*Kamran BAYRAMOV,
Milli Məclisin deputatı*

Ordunun qüdrəti həm də şəxsi heyətin vətənpərvərlik hissindədir

Dövlətin hərbi qüdrəti onun təhlükəsizliyini təmin etmək, beynəlxalq təsir gücü və qarşıya qoyduğu məqsədə çatmaq qabiliyyətini şərtləndirən əsas amildir. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri də bu gün dünyanın ən güclü orduları sırasındadır. Ərazi bütövlüyü və suverenliyimizin bərpası ilə adını müzəffər ordular sırasına yazdıran ordumuz müstəqillik dövründə qazandığımız ən mühüm nailiyyətlərdən biridir.

Silahlı Qüvvələrimizin inkişaf tarixi Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Belə ki, məhz Ümummilli Liderin rəhbərliyi ilə ordu quruculuğu sahəsində aparılan işlər ölkəmizdə müstəqillik, qüdrətli Silahlı Qüvvələr yaratmağa imkan verdi, həmçinin onun gələcəkdə daha da möhkəmlənməsi üçün əsaslı zəmin yaratdı. Təsədüfi deyil ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1969-cu ildə hakimiyyətə gəlişindən sonra onun müstəsna xidmətləri sayəsində ölkəmizdə hərbi kadrların hazırlanması prosesi başlandı. Müstəqilliyin ilk illərində də xalqın təkidli tələbi hakimiyyətə qayıdan böyük siyasətçi qanunsuz silahlı dəstələri ləğv edərək nizami ordu quruculuğu prosesinə start verdi.

Ulu Öndər hər zaman deyirdi: "Ordu mövzusu bizim bütün həyatımızda əsas mövzulardan biri olmalıdır, gənclərin orduada xidmət etmək üçün tərbiyələndiril-

məsi bizim əsas vəzifələrimizdən biri olmalıdır və bu vəzifələri biz ardıcıl surətdə həyata keçirməliyik". 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda "öldü var, döndü yoxdur" deyərək 30 illik işğala son qoyan Azərbaycan Ordusu əsas vəzifənin bir an belə arxa plana keçmədiyini sübut etdi. 44 gün ərzində öldürülmüş Qələbə məhz hərbiçilərimizin peşəkarlığı, qəhrəmanlığı hesabına qazanıldı.

Azərbaycanın böyük qələbəsi bir daha sübut etdi ki, ordunun qüdrətini, onun döyüş qabiliyyətini, qələbə iradəsini təşkil edən həm də döyüşçülərin vətənpərvərlik hissidir. Hər bir əsgər, zabıt, döyüşçü vətənpərvərlik hissinə, Vətənə, torpağa, müstəqil dövlətimizə, xalqımıza sdaqət hissinə hər şeydən üstün tutduqda böyük zəfərlər əldə etmək mümkündür.

Zaman göstərdi ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin söylədiyi kimi,

"etibarlı, güclü, Vətəni, torpağını müdafiə etməyə qadir silahlı qüvvələri olmayan ölkənin müstəqilliyi də etibarlı ola bilməz".

Prezident İlham Əliyevin hakimiyyəti dövründə ordu quruculuğu məsələləri hər zaman diqqət mərkəzində olub. Bu illər ərzində ölkəmizdə ordu quruculuğu prosesi tam şəkildə beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılıb. Müzəffər Ali Baş Komandanın diqqət və qayğısı sayəsində hərbiçilərin peşəkarlığı artırılır, şəxsi heyətin döyüş ruhu və mənəvi-psixoloji hazırlığı yüksəldilir, Silahlı Qüvvələrimizin ən müasir silah və texnika ilə təchizatı davam edir. Təsədüfi deyil ki, 2025-ci ildə büdcənin müdafiə və təhlükəsizlik xərcləri 1 milyard 738 milyon manat artırılaraq 8 milyard

396,3 milyon manata çatdırılıb. Azərbaycan həm də müdafiə sənayesini inkişaf etdirir. Belə ki, ölkəmizin müdafiə qabiliyyətini gücləndirmək məqsədilə yerli istehsal gücləndirilir və beynəlxalq əməkdaşlıq genişləndirilir.

Azərbaycan Ordusunun Türkiyə Silahlı Qüvvələri modelinə uyğunlaşdırılması isə yeni inkişaf mərhələsi deməkdir. Strateji tərəfdaşlığı və hərbi əməkdaşlığı müəyyən edən Şuşa Bəyanaməsi çərçivəsində də müdafiə qabiliyyətinə və hərbi təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə yönələn sıx əməkdaşlıq, müasir müharibələrin tələblərinə uyğun kadrların hazırlığı davam edir. Xarici ölkələrin bu istiqamətdə qabaqcıl təcrübələri öyrənilir və milli maraqlara uyğun şəkildə tətbiq olunur.

Prezident İlham Əliyevin də söylədiyi kimi, Silahlı Qüvvələr Gününü artıq müzəffər ordu, qalib xalq kimi qeyd edirik. Azərbaycan qalib ölkə kimi beynəlxalq problemlərin həllində siyasi vasitələri hərbi vasitələrdən üstün tutur, öz hərbi gücünü ölkənin müdafiəsi və təhlükəsizliyi üçün inkişaf etdirir.

Nigar MƏMMƏDOVA,
Milli Məclisin deputatı

GLOBAL ENERGY AZERBAIJAN

"Global Energy Azerbaijan"
şirkəti və onun törəmə şirkətləri

"Absheron Operating Company"

"Binagadi Oil Company"

"Karasu Operating Company"

"Shirvan Operating Company"

"Neftechala Operating Company"

26 iyun

Silahlı Qüvvələr
Günü

münasibətilə Azərbaycan

xalqını və Müzəffər Azərbaycan

Ordusunu təbrik edir,

yeni-yeni uğurlar arzulayırlar!

"Zabit və əsgərlərimiz böyük hünərlə vuruşurdular"

44 günlük Vətən müharibəsində böyük igidlik və qəhrəmanlıq göstərən döyüşçülərdən biri də zabıt Əhmədov Elçin Ərşad oğlu oldu. O, 11 avqust 1971-ci ildə Beyləqan rayon Əhmədli kəndində ziyah ailəsində dünyaya göz açıb. Xalac kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra S.Ağamalıoğlu adına Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasına üz tutub.

Sınaqlardan uğurla keçərək illərdən bəri üreyində gözəldirdiyi arzusuna çatıb. Bu ali təhsil ocağının Mühəssisat uçuşu fakültəsinə qəbul olub. Elçin Əhmədov Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasında hərbi biliklərə, silah və hərbi texnikaların da sirlərinə dərindən yiyələnib. Akademiyayı bitirəndə diplomla yanaşı, ona leytenant hərbi rütbəsi də verilib. Təhsilini uğurla başa vuran Elçin Əhmədov 1995-1996-cı illərdə Sərbəst Südcülük Kompleksində baş mühəsib işləyib. 1996-cı ildə gənc zabıt kimi Azərbaycan Ordusunun sıralarına çağırılıb. Elçin "N" hərbi hissəsində motoatıcı təqımın komandiri kimi xidmət edib. İlyarım ərzində hərbi biliklərini daha da təkmilləşdirib, müasir silahların sirlərinə yiyələnib. 1999-cu ildə baş leytenant hərbi rütbəsi ilə ordu sıralarından ehtiyata buraxılıb.

2002-2003-cü illərdə Beyləqan Rayon İcra Hakimiyyətinin Əhmədli kənd üzrə nümayəndəsinin müavini vəzifəsində çalışıb. Həmişə işinə məsuliyyətlə yanaşıb, 2005-2007-ci illərdə isə Əhmədli kənd nümayəndəliyində baş mühəsib kimi fəaliyyətini davam etdirib. Əgər erməni təxribatı nəticəsində Vətən müharibəsi başlamasaydı, Elçin Əhmədovun ömür yolu həmişəki adı axarı ilə davam edəcəkdi. Başqaları kimi İkinci Qarabağ müharibəsi onun da həyatını adı axarından çıxartdı. 28 sentyabr 2020-ci ildə Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Beyləqan rayon şöbəsindən ona zəng gəlib.

Payız günündə qəfil gələn zəng

Ehtiyatda olan zabıt Elçin Əhmədov həmişəlik olaraq yaddaşına yazılmış həmin günü belə xatırladı: - 28 sentyabr 2020-ci il idi. Ömrümün adı günlərindən birini yaşayırdım. Beş-altı gün idi ki, payız fəslə həyatımıza qədəm qoy-

muşdu. Yavaş-yavaş havalar soyuyurdu. Heç ağılımıza gəlməzdi ki, payız gəlişi ilə soyuqla bərabər yurdumuzu müharibə də gətirəcək. Bir gün əvvəl erməni qəsbkarlarının yurdumuza hücum etdiyi barədə xəbərlər yayılmışdı. Bu xəbər düşməyə qarşı olan qəzəbimizi, nifrətimizi daha da artırırmışdı. Həmin döyüş o vaxtına köklənmişdik. Elə bu ərəfədə Respublika Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Beyləqan şöbəsindən telefonuma zəng gəldi. Bildirdilər ki, mənə çağırış vərəqi var, zabıt kimi ordu sıralarına, müharibəyə gəlməliyəm. Vaxt itirmədən yola çıxdım. Düşünürdüm ki, artıq yurdumuzu erməni işğalçılarından azad etməyin zamanı gəlib. Nəyin bahasına olursa-olsun, bu döyüşlərdə 30 ilə yaxın düşmən qəsbində qalmış torpaqlarımızı azad etməliyik. Şöbədən bildirdilər ki, səhə təzədən təyinat olummuş çağırış yerində, hərbi hissədə olmalıyam.

Daha sonra Elçin Əhmədov sözlərinə davam edib dedi ki, axşam doğmaları, yaxınları ilə sağollaşıb səhər ertədən təyinat olummuş yərə gedib: "Elə həmin gün - sentyabr ayının 29-da bizi "N" hərbi hissəsinə götirdilər. Toplanmış montaqəsi bu hərbi hissədə yerləşirdi. Vaxt itirmədən döyüşə gələnərlə hərbi forma və başqa zəruri əşyalar verildi. İki gündən sonra bizi "N" hərbi hissəsinə götirdilər. Qısa müddət ərzində hazırlıq işləri başlandı. Hər gün tabora yeni zabıt və əsgərlər gəlirdi. Komandanlığın əmri ilə tabora maddi-texniki təminat üzrə müavin təyinat olundum. İki-üç gündən sonra mənə yeni rütbə - kapitan rütbəsi verildi. Çox keçmədi ki, tabord döyüşə hazır vəziyyətə gətirildi, bütün zəruri təminatlar qaydasına salındı. Tabor tam komplektləşəndən sonra döyüşlərə yollandıq. Düşmən üzərinə böyük əzmə, qələbə ovqatı ilə gedirdik. Məqsədimiz erməni qəsbkarlarını məhv etmək idi. Çox qürur və iftixar dolu bir gün idi.

İştirakçısı olduğu döyüşlərdən söz açan Elçin Əhmədov dedi ki, cəbhə xəttinə çatanda atəş səsli yeri-göyü lərzəyə salmışdı. Uzun illər erməni işğalında qalmış torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gərgin döyüşlər gedirdi. İlk döyüşümüz Cəbrayıl rayonunun Ağca kəndində, həmçinin böyük strateji əhəmiyyətə malik olan Pullan yüksəkliyi uğrunda oldu. Elə ilk əməliyyatdan erməni işğalçılarına sarıxdı zərbələr vurub qələbə qazandıq. Bir müddətdən sonra taboremuzu Xocavənd rayonu istiq-

mətinə göndərdilər. Hədrut qəsəbəsi, Çanaqqı və Tuğ kəndləri uğrunda vuruşduq. Uğurlu əməliyyatlardan sonra ordumuz bu yaşayış məntəqələrini də işğalçılardan azad etdi. Qarşılaşdığımız bütün çətinliklərə baxmayaraq, şəxsi həyatı silah-sursatla, ərzaqla təmin edirdik. Qarabağa, Şuşaya və başqa bölgələrə uzanan yollarda dəfələrlə təhlükələrə üzləsək də, geri çəkilmədik, daim irəli cam atırdıq, düşmən üzərinə gedirdik".

"Komandir, biz buradayıq, narahat olma"

Cəsur döyüşçü Xocavənd rayonunun Tuğ kəndi istiqamətində qarşılaşdıqları bir hadisəni heç vaxt unuda bilmir. Deyir ki, yollardakı bütün maneələri dəf edərək Tuğa gəlib çıxıblar. "Davamlı olaraq şəxsi həyata ərzaq və başqa təminatları çatdırırdıq. Bir az keçmiş istehlakçılar da yanımıza gəldilər. Onlar bizdən kəndə hansı yolla, hansı istiqamətdən gəldiyimizi soruşdular. Biz gəldiyimiz yolu istehlakçılara nişan verdik. Söhbətlərdən məlum oldu ki, onlar biz keçib-gəldiyimiz yoldan bir neçə minə tapıblar. Çox şükürlər olsun ki, bu yolu sağ-salamat keçib gəlmişdik. Bəxti-

miz gətirmişdi ki, nə özümüz, nə də texnikalarımızı minaya düşməmişdi. Deməli, Uca Tanrı haqq-ədalət uğrunda vuruşanları təhlükələrdən qoruyub saxlamışdı".

Bu hadisəni xatırlayandan sonra kapitan Elçin Əhmədov dedi ki, erməni qəsbkarları məğlub olub geri çəkildikcə daha da azğınlaşırdılar. Günlər, həftələr keçdikcə döyüşlər gərgin xarakter alırdı. Komandanlığın verdiyi döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirə-yetirə Ləçin və Şuşa istiqamətinə doğru irəliləyiblər. Şəxsi həyat irəlilədikcə təminat işləri əvvəlki günlərə nisbətən bir az çətinləşirdi. Amma qarşılaşdıqları bütün çətinlikləri dəf edərək yurdumuzu erməni qəsbkarlarından azad edən zabıt və əsgərlərimizi zəruri ərzaq və ləvazimatlarla təmin ediblər. Şəxsi heyətin təminatında təqım komandiri çavuş Xəyyam İmanov, onun köməkçisi əsgər Elçin Muradov və sürücü əsgər Məhəmməd Məmmədli böyük hünər və cəsarət göstərirdilər. Elçin Əhmədov dedi: "Şuşa istiqamətində vuruşan şəxsi heyətə zəruri təminatları çatdırarkən düşmənin artilleriya atəşinə tuş gəldik. Gözləmədiyimiz təhlükəli anlar yaşadıq. Amma nə qədər qorxulu olsa

da, təyinat olunan yərə çatıb təhlükəsiz hesab etdiyimiz, münasib bir yerdə avtomobili saxladığımız. Əsgərlər vaxt itirmədən ərzaq və başqa zəruri təminatları maşından boşaltmağa hazırlaşdılar. Mən kömək üçün bir neçə əsgər də çağırmağa getdim. Avtomobilin yanında on beş addım uzaqlaşmışdım ki, güclü atəş səsi eşitdim. Geri dö-nüb baxanda gördüm ki, avtomobilin yaxınlığına mörmi düşüb. Üstümüzə mörmi yağdıran düşmənin artilleriya qurğuları susduqdan sonra asta addımlarla vuruşmağımıza yaxınlaşdım. Onların səsinə eşidəndə sanki dünyanı mənə bağışladılar. Əsgərlər səsimə səs verərək: "Komandir, biz buradayıq, sağ-salamatıq, narahat olmayın", - deyərək qəlpələrdən daldalanmaq üçün gizləndikləri yerdən çıxdılar. Şükürlər olsun ki, möcüzə nəticəsində əsgərlərimiz sağ qalmışdılar".

Doğmalarının yanına medallarla qayıtdı

Zabıt sözlünə davam edərək deyir ki, düşmən üzərində qazandığımız uğurlardan üzləri gültür, könülləri açılırdı. Bütün zabıt və əsgərlər böyük hünər və qəhrəmanlıqla vuruşurdu. Erməni işğalında qalmış torpaqlarımızı azad edirdilər. İllərdən bəri gözlədikləri tarixi günlər, anlar yaşayırdılar. Noyabr ayının 10-na qədər bir an, bir gün olsun belə silahı yerə qoymadılar. Cəbrayıl rayonundan başlanan uğurlu döyüşlər Şuşada zəfərlə tamamlandı.

Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə göstərdiyi igidliyi və qəhrəmanlığa görə Elçin Ərşad oğlu Əhmədov Azərbaycan Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə "Cəbrayılın azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Şuşanın azad olunmasına görə" və "Xidmətdə fərqlənməyə görə" medallarına layiq görüldü.

29 sentyabr 2020-ci ildə ordu sıralarına, yurdumuzun azadlığı uğrunda müharibəyə çağırılan kapitan Elçin Əhmədov hərbiçisi kimi döyüş tapşırıqlarının öhdəsindən bacarıqla gəldi. Bir zabıt, bir vətəndaş kimi qələbəmiz, zəfərimiz namına ilk gündən sonadək igidliklə vuruşdu. Buna görə də 28 dekabr 2020-ci ildə doğmalarının yanına alnıyaq, başıuca, sinəsi medallarla qayıtdı. Yurdumuzun azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak etdiyinə, düşməyə qarşı vuruşduğuna görə həmişə qürur duyur, iftixar hissləri keçirir.

Cəsur döyüşçü söhbətinin sonunda dedi ki, qoy Tanrı bir daha bizə müharibə göstərməsin. Xalqımız daim sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşasın: "Yurdumuzun azadlığı uğrunda canlarından keçmiş bütün şəhidlərimizin qarşısında baş əyirəm. Allah onlara rəhmət eləsin. Amma əgər havadarlarına arxalanan düşmən yenidən yurdu-muza hücum etmək fikrinə düşsə, torpaqlarımızın, doğma Azərbaycanımızın müdafiəsində dayanmağa həmişə hazırıq".

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Azərbaycanın enerji sektorunda yeni bir səhifə açılıb. İki gün öncə Mingəçevir şəhərində zəfər ruhunu, dirçəlişi və inkişafı özündə birləşdirən "8 Noyabr" Elektrik Stansiyası istifadəyə verilib. 44 günlük Vətən müharibəsində əldə olunan tarixi zəfərin rəmzi olan bu ad indi ölkənin enerji təhlükəsizliyinə töhfə verən mühüm infrastrukturunda öz əksini tapır.

Ölkənin enerji üroyi olan Mingəçevir şəhərindəki "Azərbaycan" İstilik-Elektrik Stansiyasının (İES) ərazisində belə bir nəhəng layihənin reallaşdırılması heç də təsadüfi deyil. Azərbaycanın enerji sahəsindəki strateji hədəflər, sürətlə inkişaf edən sənaye və əhalinin artan sayı enerjinin istehsal gücünün genişləndirilməsini zəruri edib. Məhz bu zərurətdən irəli gələrək elektrik stansiyasının tikintisinə Prezident İlham Əliyevin 25 oktyabr 2022-ci il tarixli sərəncamına əsasən qərar verilib. 2023-cü ildə 1880 MVt-lıq yeni stansiyanın təmələqyma mərasimi keçirilib. Azərbaycanın peşəkar mühəndislərinin təklifləri əsasında hazırlanmış layihəyə dünyanın nüfuzlu enerji şirkətləri və müstəqil texniki ekspertləri cəlb olunub. Keçirilmiş tenderlər nəticəsində məsləhətçi şirkət kimi İsveçin tanınmış AFRY şirkəti seçilib. İspaniyanın IDOM şirkəti ilə "AzərEnerji"-nin Energetika İnstitutunun mütəxəssisləri tikinti işlərinə paralel olaraq layihələndirməni həyata keçiriblər.

Stansiya ərazisində 15 min kubmetrdən artıq svay vurulub və 7200 ton metal konstruksiya işi görülmüşdür. Dayanıqlı qaz təchizatı üçün 10 kilometr uzunluğunda yeni qaz xətti inşa olunub, iki qazpaylayıcı və tənzimləyici stansiya tikilib, müstəqil kompressor qurğuları quraşdırılıb. Stansiyanın enerji sistemini integrasiyası üçün "Azərbaycan" İES-in 500 və 330 kV-luq yarımstansiyaları yenidən qurularaq genişləndirilib. Həmçinin "Mingəçevir-Samux" ötürmə xətti və "Samux" yarımstansiyasında yenidənqurma işləri həyata keçirilib. Ümumi effektivliyi artırmaq məqsədilə "AzərEnerji" Mingəçevirdəki "Azərbaycan" İES-in iki enerji blokunun buxar turbinlərini modernləşdirib. Yeni elektrik stansiyasının səmərəliliyi nəticəsində şərti yanacaq sərfiyyatı "Azərbaycan" İES-in digər blokları ilə müqayisədə illik 1 milyard kubmetr təbii qaza qənaət etməyə və 2 milyon ton karbon qazının atmosfərə buraxılmasının qarşısını almağa imkan verir. Faydalı iş əmsalı 17 faiz artaraq, 38,5 faizdən 55,5 faizə yüksəlib.

Qeyd edək ki, "8 Noyabr" müstəqillik dövrünün ən böyük elektrik stansiyasıdır. Stansiyanın inşası üçün xarici ölkələrdən gəmilərlə 1500-ə yaxın konteynerlə mal-material daşınıb. Çinin "Dongfang" şirkətindən alınmış, ümumilikdə, 40 min kubmetr həcmində 20 min ton çəkisi olan 4 ədəd util qazan Çindən gətirilib. Sifariş əsasın-

Böyük zəfərin işıqlı davamı

da İtaliyanın "Ansaldo Energia" şirkəti tərəfindən hazırlanan, ümumi çəkisi 3 min tondan çox olan qaz turbinləri və generatorlar, o cümlədən köməkçi avadanlıq ikinci logistika marşrutu ilə İtaliyadan Bakı limanına çatdırılıb. Hər birinin çəkisi 300 və 400 tondan artıq olan yüklərin qabarıtı böyük olduğundan Mingəçevirə qədər yolboyu körpülərin altı qazılıb və keçid təmin ediləndən sonra yollar bərpa olunub.

Mütəxəssislərin fikrincə, adətən, belə böyük stansiyalar 3-5 ilə tikilsə də, layihə rekord müddətdə - 2 il ərzində tamamlandı. Digər ölkələrdəki oxşar stansiyalarla müqayisədə "8 Noyabr"-ın tikintisinə xərclənən vəsait də bir neçə dəfə az olub. Stansiya yalnız enerji baxımından deyil, həm də layihə idarəçiliyi, vaxt və maliyyə səmərəliliyindən dolayı nümunəvi model sayılır. Bu, ölkənin böyük texnoloji və təşkilati imkanlara malik olduğunu sübut edir. Layihə regional və beynəlxalq səviyyədə Azərbaycanın enerji sahəsində rəqəbatqabiliyyətli mövqeyini daha da möhkəmləndirir.

Xatırladaq ki, Ermənistanın silahlı qüvvələri Vətən müharibəsində Azərbaycanın dinc əhalisini qəsdən hədəfə alıb, yaşayış məntəqələrini və strateji

obyektləri ağır artilleriyadan atəşə tuturdu. Düşmən beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini pozaraq, Cənubi Qafqazın ən böyük istilik-elektrik stansiyasını hədəf almaqla, cəbhə zonasından 100 kilometrədən də artıq uzaqda yerləşən iri sənaye şəhəri Mingəçevirə raketlər atıb. 2020-ci il oktyabrın 4-də Mingəçevir İES-in ərazisinə atılan böyük dağıdıcı qüvvəyə malik "Smerç" reaktiv yayılım atəşli raket unudulmayıb. Bir həftə sonra oktyabrın 11-də ikinci dəfə atılan raket İdarəetmə Mərkəzinin yaxınlığa düşmüşdü. Xoşbəxtlikdən müdafiə sistemlərinin qabaqlayıcı tədbirləri nəticəsində atılmış raketlər zərərsizləşdirilmişdi.

Bu mənfur hərəkətin məqsədi ölkəmizin enerji infrastrukturunu iflic vəziyyətə salmaq idi. Prezident İlham Əliyev stansiyanın açılışında bu faktı xatırlayaraq: "Hətta İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl bizi hədələmək üçün bir neçə üsuldən istifadə edən Ermənistan, o cümlədən Mingəçeviri bombalamaq, burada su bəndini dağıtmaq və Mingəçevir Elektrik Stansiyasını sıradan çıxarmaq kimi təhdidlər də səsləndirirdi. Buraya, bu əraziyə düşsən həm mərmilər, həm də ki, uzaq mənzilli raketlər bunun əyani sübutu-

dur. Bu, dinc əhaliyə, mülki infrastrukturaya yönəlmis təcavüz idi və hərbi cinayətdir", - dedi.

"8 Noyabr" Elektrik Stansiyası təkcə texnoloji deyil, ideoloji baxımdan da böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu ad Azərbaycan xalqının birlik və iradə simvoluna çevrilmiş Zəfər gününün daşıyıcısıdır. Həmin qələbənin nəticələri təkcə siyasi və hərbi sahədə deyil, həm də iqtisadi və sosial inkişafda özünü göstərir. "8 Noyabr" məhz həmin zəfərin işıq saçan davamıdır. Dövlət başçısının söylədiyi "Bu gün bu stansiyanın adının seçilməsi də çox vaxt aparmadı. Təklif edilən variantlar arasında "8 Noyabr"-ı mən seçdim. Çünki bu, bizim şanlı Zəfərimizin tarixidir. Zəfər xalqımıza, dövlətimizə yaraşır. Əminəm ki, bu stansiyanın ömrü uzun və fəaliyyəti uğurlu olacaq" sözləri milli qurumumuzun və birlik ruhumuzun təəcəssümü olmaqla yanaşı, əsgərlərimizin qəhrmanlığının əbədiləşdirilməsini də özündə ehtiva edir. İndi bu adla fəaliyyətə başlayan stansiya gələcək nəsillərə güclü dövlətin, qalib xalqın və işıqlı sabahın mesajını verir.

Züleyxa ƏLİYeva,
"Azərbaycan"

Azərbaycan-Balkan əməkdaşlığı: enerji təhlükəsizliyindən strateji tərəfdaşlığa aparan yol

Azərbaycanın xarici siyasətində mühüm istiqamətlərdən biri Balkan yarımadası dövlətləri ilə əlaqələrin genişləndirilməsidir. Coğrafi baxımdan Qərbi Avropa ilə Şərq arasında körpü rolunu oynayan bu region, xüsusilə ticarət, tranzit və enerji təhlükəsizliyi sahəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Rusiyanın Ukraynaya qarşı hərbi əməliyyatları başladıqdan sonra Avropa enerji bazarında kəskin dəyişikliklər baş verdi. Bu şəraitdə Azərbaycan Avropanın etibarlı enerji təchizatçısına çevrildi. Təbii qaz ehtiyatları ilə zəngin olan Azərbaycan, "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə Avropa İttifaqı ilə 2021-ci ildə imzaladığı müqaviləyə əsasən, 2027-ci ilədək ixracat həcmi 30 milyard kubmetrə çatdırmağı hədəfləyir.

Azərbaycanın təsdiq edilmiş təbii qaz ehtiyatları 2,6 trilyon kubmetr təşkil edir ki, bu da uzunmüddətli enerji tədarüklünün davamlılığını təmin edir. Paralel olaraq ölkə "yaşıl enerji" sahəsində də ambisiyalı planlar həyata keçirir. 2027-ci ilin sonunadək külək və günəş enerjisi əsasında elektrik istehsalı ölkənin "mavi yanacaq"dan istifadəsini azaldacaq.

Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında imzalanan "Qara Dəniz Yaşıl Kabel" layihəsi çərçivəsində "yaşıl enerji" ötürülməsini təmin edən sualtı kabelin inşaatı davam edir - bunun Balkan regionunun enerji şəxələndirilməsində rolu getdikcə artır.

2022-ci ildə Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında imzalanmış strateji saziş "yaşıl enerji"-nin ötürülməsi sahəsində tarixi addım oldu. 1000 meqavat gücündə və 1195 kilometr uzunluğunda sualtı kabelin çəkilməsini nəzərdə tutan bu layihə Xəzər hövzəsinin bərpaolunan enerji potensialını Avropaya çatdıracaq. Beləliklə, enerji mənbələrinin şəxələndirilməsi və regional təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi baxımından Balkan ölkələri üçün Azərbaycan mühüm tərəfdaşa çevrilir.

Azərbaycanın Balkan regionu ilə əməkdaşlığında mühüm tərəfdaşlarından biri də

Şimali Makedoniyadır. İki ölkə arasında diplomatik münasibətlər 1995-ci ildən qurulub. Bu illər ərzində əməkdaşlıq siyasi, iqtisadi, humanitar və parlamentlararası sahələrdə əhatə edib.

Son dövrdə Şimali Makedoniya Respublikasının Prezidenti Qordana Siljanovska-Davkovanın və Şimali Makedoniya Assambleyasının sədri Afşin Qaşinin, parlament nümayəndə heyətinin müxtəlif tədbirlərdə iştirak etmək üçün Azərbaycana işğuzar səfərləri ölkələr arasında münasibətləri daha da yaxınlaşdırıb. Həmin səfərlər zamanı Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevlə keçirilən görüşlərdə regional əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib. Milli Məclisdə Sədr Sahibə Qafarovanın rəhbərliyi ilə keçirilən görüşlərdə parlamentlararası diplomatiyanın, qarşılıqlı mədəni dialoqun qurulması ikitərəfli əlaqələrin inkişafına yeni impuls verib.

İki ölkə arasında mövcud əməkdaşlıq, yüksək səviyyəli səfərlərin, davamlı siyasi dialoqun və aidiyyəti qurumlararası təmasların intensivləşdirilməsinin yeni tərəfdaşlıq istiqamətlərinin müəyyənləşməsi və əməkdaşlığın keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəldilməsi baxımından önəmli olduğunu xüsusi qeyd etməliyik. 2000-ci ildən fəaliyyət göstərən parlamentlararası işçi qrupu bu sahədə davamlı dialoqun formalaşmasına mühüm töhfə verir.

2025-ci ilin yanvar-aprel aylarında iki ölkə arasında xarici ticarət həcmi 27 faizdən çox artıb ki, bu da qarşılıqlı iqtisadi əlaqələrin intensivləşdiyini göstərir.

Sərmayə və enerji əməkdaşlığı iki ölkə arasında iqtisadi əlaqələri, xüsusilə, enerji və turizm sahələrində genişləndirə bilər. "Sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında" saziş çərçivəsində in-

vestisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində konkret addımlar atılır.

Hazırda Azərbaycanda Şimali Makedoniyaya məxsus 5 kommersiya qurumu qeydiyyatdan keçib, onlardan 3-ü aktiv fəaliyyət göstərir. Eyni zamanda Azərbaycanın beynəlxalq enerji layihələrində, o cümlədən "Cənub qaz dəhlizi", TANAP və TAP körmələrində iştirakı bu sahədə Şimali Makedoniya ilə əməkdaşlıq perspektivlərini genişləndirir. Şimali Makedoniya da bu layihələrə maraqlıdır.

Şimali Makedoniya-Azərbaycan arasında Bakı vasitəsilə Orta dəhliz yolunun faydaları müzakirə edilir. Enerji və logistika sahəsində birgə məsləhətləşmələr aparılır.

2025-ci il martın 12-də Bakı şəhərində imzalanmış "Diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələbindən azad edilməsi haqqında Saziş" ölkələr arasında qarşılıqlı etimadın və əməkdaşlığın göstəricisidir. Bu sənəd diplomatik əlaqələrin asanlaşdırılması və qarşılıqlı səfərlərin intensivləşdirilməsi baxımından əhəmiyyətlidir.

Azərbaycan-Balkan münasibətləri yeni mərhələyə qədəm qoyub. Enerji, iqtisadiyyat, diplomatiya və "yaşıl texnologiya"lar kimi sahələrdə əməkdaşlıq bu münasibətləri daha da dərinləşdirir. Şimali Makedoniya ilə qarşılıqlı hörmət və strateji maraqlar əsasında qurulan münasibətlər gələcəkdə daha da möhkəmlənəcək. Bu proses Azərbaycanın regionda nüfuzunun və Avropa ilə tərəfdaşlığının artmasının göstəricisidir.

Mehriban VƏLİYeva,
Milli Məclisin deputatı

Dövlət proqramlarının icra müddəti başa çatsa da... Regionların inkişafına diqqət və dəstək azalmır

Vaxt var idi Azərbaycan iqtisadiyyatının bütün imkanları yalnız bir neçə böyük şəhərdə, xüsusən paytaxtda cəmləşmişdi. Elə sosial güvənlik, infrastruktur, ən əsası iş yerləri də Bakıda idi. Regionlar isə obyektiv səbəblər üzündən inkişafdan kənar qalmışdı.

Elə bu üzün cənab İlham Əliyev 2003-cü ildə Prezident seçildikdən sonra ilk imzaladığı mühüm dövlət sənədlərindən biri regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair 5 illik dövlət proqramı oldu. Məqsəd ölkənin hər tərəfli inkişafına nail olmaq, bölgələrin sosial-iqtisadi inkişafını təmin etmək və region əhalisinin sosial rifahını yaxşılaşdırmaq idi. 2004-2009-cu illəri əhatə edən ilk dövlət proqramından sonra daha 3 analoji sənəd qəbul olundu və qətiyyətlə demək olar ki, həmin proqramlarda qarşıya qoyulan vəzifələr uğurla icra edildi.

Bu illər ərzində bölgələrdə yüzlərlə müxtəlif təyinatlı sənaye və emal müəssisələri istifadəyə verilib, yüz minlərlə insanın məşğulluğu təmin edildi, çox sayda turizm və digər xidmət obyektləri fəaliyyətə başladı, 3 mindən çox məktəb binası, 800-ə yaxın tibb müəssisəsi tikildi və ya əsaslı təmir olundu, sağlamlıq nəslin yetişməsi üçün 40-dan çox Olimpiya mör-

kezi və çox sayda digər idman meydançıları açıldı və s.

Regionların inkişafı ilə bağlı dövlət proqramlarının icrası təkcə bölgələrin iqtisadi simasını dəyişmədi, həmçinin genişmiqyaslı sosial layihələrin icrasına imkan yaratdı. Bu gün ölkə üzrə qazlaşma-nın səviyyəsi 96 faizdən çoxdur. İndi regionlarda işıq problemi də yoxdur. Ən ucqar kəndlərimiz belə, 24 saat ərzində fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin edilir. Bölgələrin sosial-iqtisadi inkişafında mühüm amillərdən biri də rahat yolların olmasıdır. Bu sahə üzrə də bölgələrdə nəhəng layihələr icra edilib. Beynəlxalq əhəmiyyətli yollarla yanaşı, respublika əhəmiyyətli yollar salınıb, yüz kilometrlik şəhərlərarası kəndlərarası yollar tikilərək əhalinin ixtiyarına verilib.

Müasir dünyada ölkənin inkişaf göstəricilərindən biri də əhalinin

rabitə və internetə rahat çıxışının meydançıları açıldı və s.

Regionların inkişafı ilə bağlı dövlət proqramlarının icrası təkcə bölgələrin iqtisadi simasını dəyişmədi, həmçinin genişmiqyaslı sosial layihələrin icrasına imkan yaratdı. Bu gün ölkə üzrə qazlaşmanın səviyyəsi 96 faizdən çoxdur. İndi regionlarda işıq problemi də yoxdur. Ən ucqar kəndlərimiz belə, 24 saat ərzində fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin edilir. Bölgələrin sosial-iqtisadi inkişafında mühüm amillərdən biri də rahat yolların olmasıdır. Bu sahə üzrə də bölgələrdə nəhəng layihələr icra edilib. Beynəlxalq əhəmiyyətli yollarla yanaşı, respublika əhəmiyyətli yollar salınıb, yüz kilometrlik şəhərlərarası kəndlərarası yollar tikilərək əhalinin ixtiyarına verilib.

Müasir dünyada ölkənin inkişaf göstəricilərindən biri də əhalinin

ərazilərdə mörhələli şəkildə, prioritetləşdirilməklə, səmərəlilik şərtləri nəzərə alınmaqla və müasir təcrübəyə əsaslanmaqla bərpa-quruculuq işlərinin həyata keçirilməsi, rəqəmsal texnologiyaların geniş tətbiqi ilə müasir sosial və biznes infrastrukturunu yaradılması, bu əsasda Azərbaycan vətəndaşının dayanıqlı məşəkunlaşmasının təmin edilməsi tələb olunur. Sözügedən işlər müasir təcrübə və yanaşmalar əsasında beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində reallaşdırılmaqdadır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin mövcud iqtisadi potensialının xalqımızın rifahı naminə tam istifadə olunması, xüsusilə Zəngəzur dəhlizi üzərində reallaşdırılacaq regional nəqliyyat-kommunikasiya layihələrinin davamlı və dayanıqlı inkişaf üçün geniş imkanlar yaradır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa-quruculuq üzrə qəbul olunan məsafə qarşıya qoyulmuş məqsədlərin yüksək səviyyədə həyata keçirilməsindən xəbər verir. Məhz uzunmüddətli dövrə hədəflənən strateji baxışın, zəruri resursların və texnoloji həllərin mövcud olması bunun təminatı kimi çıxış edir.

Dövlətin hədəfləndirən işğaldan azad olunan ərazilərin sosial-iqtisadi inkişafının əsas olmasına baxmayaraq, regionların 20 ildən öncə başlanmış sosial-iqtisadi inkişafı da unudulmur. Prezident İlham Əliyev-

vin Yevlax, Mingəçevir şəhərlərinə və Goranboy rayonuna etdiyi səfərləri çərçivəsində mühüm sosial infrastruktur və istehsal müəssisələrinin açılışı da bunu sübut edir.

Yevlax rayonunda səfərdə olan Prezident İlham Əliyev Yevlax Olimpiya İdman Kompleksində, Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan ilə dövlət sərhədi magistral yolunun Yevlax şəhərindən keçən hissəsində görüşlərə iştirak etdi. Dövlət başçısı həmçinin Yevlax şəhəri rəqsüzgəc texnologiyalı sutemizləyici qurğunun, "AzərEnerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin "Yevlax" qovşağı yarımstansiyasının, Regional Təlim-Tədris və Laboratoriya Mərkəzinin, "Azərişiq" ASC-nin Mərkəzi Aran Regional SCADA İdarəetmə Mərkəzinin, Yevlax pilot aqroparkının açılışında iştirak etdi. Prezidentə məlumat verildi ki, Bakı-Ələt-Qazax-Gür-

cüstən ilə dövlət sərhədi magistral avtomobil yolu beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin Azərbaycandan keçən tərkib hissəsidir. Yolun müasir səviyyədə qurulması "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin kəşşməsində yerləşən Azərbaycanın beynəlxalq nəqliyyat imkanlarını daha da genişləndirəcək.

"Yevlax" qovşağı yarımstansiyası 60 il əvvəl tikildiyindən müasir dövrün tələblərinə cavab vermirdi. Ölkənin Mərkəzi Aran regionunun enerji təchizatının yaxşılaşdırılması, istehlakçıların fasiləsiz keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin edilməsi, həmçinin enerjisi təmin dayanıqlılığını və etibarlılığının artırılması məqsədilə bu yarımstansiya tamamilə yenidən qurulub. Yeni qovşağı Yevlaxın tam, Bərdə və Ucar rayonlarının isə müəyyən hissəsi daxil olmaqla 180 mindən artıq əhalinin elektrik təchizatında önəmli rol oynayacaq. Eyni zamanda "Varvara" Su-Elektrik Stansiyasında istehsal edilən "yaşıl enerji"-nin enerjisi sistemə ötürülməsində xüsusi əhəmiyyətə malik bu yarımstansiya 110 kilovoltluq yeni açıq paylayıcı qurğulara quraşdırılıb, ərazidə yeni Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi tikilib.

Ümumilikdə ölkə üzrə son beş ildə "AzərEnerji" ASC tərəfindən 47 yerdə sistem əhəmiyyətli ötürü-

cü yarımstansiya tikilib və ya tam yenidən qurulub, 2500 kilometr uzunluğunda yüksək gərginlikli elektrik verilişi xətti çəkilib. Ölkədə ümumi gücü 3000 meqavatdan artıq elektrik enerjisi istehsal edən 45 stansiya tikilib. İşğaldan azad edilən ərazilərdə tikilən su-elektrik stansiyalarının sayı 38, gücü isə 307 meqavatdır.

Dövlət başçısı eyni zamanda Goranboy rayonuna səfəri zamanı burada "Konstrabul Industries" QSC-nin tikinti materialları istehsalı müəssisəsinin açılışında iştirak etdi. Müəssisə gələcəkdə fəaliyyətini genişləndirərək metal profil istehsalının təşkilini hədəfləyir. İnvestisiya dəyəri 33 milyon manat olan müəssisəyə Azərbaycanın Biznesinin İnkişafı Fondu tərəfindən 3,9 milyon manat dəyərində güzəştli kredit ayrılıb, o cümlədən İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən verilmiş investisiya təşviqi sənədə görə müəssisə idxal etdiyi avadanlıqlara görə 900 min manat güzəşt əldə edib.

Bütün bunlarsa onu deməyə əsas verir ki, regionların inkişafı davam edir və bu davamlı inkişafın təşəbbüskarı onun müəllifi olan dövlət başçısıdır.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

KOMANDO

Quruda, suda, havada - hər yerdə peşəkarlığın simvolu

Cənubi Qafqazın ən güclü Silahlı Qüvvələrinə sahib olan Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra da ordusunun modernləşməsi istiqamətində çox mühüm addımlar atmaqdadır.

Bu gün Azərbaycan qalib dövlət kimi regionda yalnız sülhün, təhlükəsizliyin tərəfdarıdır. Lakin məğlub Ermənistanın savaştan 5 ilə yaxın vaxt ötməsinə baxmayaraq, hələ də sülh müqaviləsinə imzalamaqdan boyun qaçırması, vaxt udaraq gizli şəkildə silahlanması Azərbaycanı daha diqqətli olmağı sövq edir. Çünki tarixin bütün zamanlarında Azərbaycan xalqı erməni hiyləsinin, erməni məkrinin qurbanı olub.

Maddi-texniki baza modernləşir, hərbi təlimlər ordumuzun gücünə güc qatır

İndi isə zaman dəyişib və bu gün dikte edən tərəf Azərbaycanıdır. Belə bir deyim də vardır ki, sülh istəyirsən, müharibəyə hazır ol! Əgər Ermənistan sülhdən yayınaraq gizli şəkildə yenidən silahlanırsa, onda Azərbaycan nədən öz hərbi gücünü daha da artırmasın?!

Ermənistan yaxşı bilir ki, bu gün Azərbaycan Ordusu 2020-ci ildə ona qalib gələn ordudan daha da güclüdür. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində aparılan islahatlar, ordunun arsenalına daxil edilən zirehli texnikalar, modern silah-sursatlar bunu deməyə bir daha əsas verir.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin bu istiqamətdə qarşıya qoyduğu yeni vəzifələrə, tələblərə uyğun olaraq ordumuzun maddi-texniki bazası daha da modernləşir, müttəmədi keçirilən hərbi təlimlər isə Silahlı Qüvvələrimizin gücünə güc qatır. Hazırda Azərbaycan, Silahlı Qüvvələrinin istər yüksək mədəni-psixoloji hazırlığı, döyüş ruhu, nizam-intizamı, istərsə də maddi-texniki təminatı baxımından nümunəvi dövlət olaraq qəbul edilir. Həyata keçirilən ordu quruculuğu nəticəsində bu gün Azərbaycan Ordusu çevik, peşəkar və müasir tələblərə cavab verə bilən silahlı qüvvələr kimi

Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən ötən dövrdə Silahlı Qüvvələrin maddi-texniki təchizatının yenilənməsi, müasir infrastrukturun yaradılması, hərbi qulluqların sosial müdafiəsi, mənzil təminatının yaxşılaşdırılması, həmçinin müdafiə sənayesinin inkişaf etdirilməsinə xüsusi diqqət ayrılıb. Azərbaycanda son illərdə formalaşan və dinamik inkişaf edən hərbi sənaye hesabına müxtəlif növ hərbi texnika, zirehli maşınlar, pilot-suz uçuş aparatları, atıcı silahlar istehsal olunur. Azərbaycan öz zavodlarında istehsal etdiyi hərbi təyinatlı məhsullarla ordumuzu əhəmiyyətli dərəcədə təchiz edə bilir. Həyata keçirilən uğurlu proseslər, eləcə də müasir texnologiyaların tətbiqi ilə qoşunlarda yaradılan avtomatlaşdırılmış komando idarəetmə məntəqələri Silahlı Qüvvələrin bütün qoşun növlərinin daya-

sindən sonra bu istiqamətdə atılan uğurlu addımlardan biri də azad edilmiş ərazilərdə dislokasiya olunan bölmələrin əməliyyat və döyüş hazırlığı səviyyəsinin yüksəldilməsi, həmçinin xüsusi şəraitdə döyüş tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi məqsədilə əməliyyat (Komando) hərbi hissələrinin yaradılması oldu.

Komando sözü xüsusi təlim görmüş, çevik və yüksək döyüş qabiliyyətinə malik hərbi hissələri ifadə edir. Bu hərbiçilər müxtəlif hava şəraitində, mürəkkəb relyefdə və çətin şəraitdə döyüş əməliyyatları aparmaq üçün hazırlanırlar. Onlar xüsusi taktiki bacarıqlara, döyüş texnikalarına və fiziki dözümlülüyə malik olurlar.

Azərbaycan Ordusunda Komando birləşmələrinin yaradılması 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra prioritet istiqamətlərdən biri

Bir daha demək istəyirəm ki, belə briqadalar çox olacaq, minlərlə hərbiçimiz bu briqadalarda xidmət edəcəklər. Beləliklə, Azərbaycan Ordusu bundan sonra

da öz peşəkarlığını və yüksək mənəvi ruhunu qoruyacaqdır".

Qalib Sərkərdənin bu sözləri ordumuza verilən dəyərin və göstərilən etimadın göstəricisi idi. Ali Baş Komandanın bu qiymətli sözləri yeni yaradılan Komando heyətinə böyük ruh yüksəkliyi aşıladı.

Qeyd edək ki, yaradılan Komando bölmələrinin döyüş qabiliyyətinin və şəxsi heyətin

düşmənlərə gözdağı verir. Planlı və ardıcıl şəkildə görülmüş işlər Azərbaycan Silahlı Qüvvələrini dünyanın ən güclü 50 ordusu sırasına yüksəldib.

Müasir dövrdə hərbi texniki təchizat texnologiyasının sürətli inkişafı ilə daha da modernləşib, hərbi gücün artırılması üçün dövrün tələblərinə uyğun innovativ sistemlərə əsaslanıb. Bu vasitələr ölkənin həm döyüşə, həm də özünümüdafiə qabiliyyətinin yüksəldilməsində effektivliyi təmin edir. Bundan savayı, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdəki hərbi hissələrin maddi-texniki bazasının inkişaf etdirilməsi, şəxsi heyətin xidməti və məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması da gündəlikdə duran vacib məsələlərdəndir. Bu ildə də dünyanın aparıcı ordularına sahib dövlətlərlə qurulmuş qarşılıqlı səmərəli əməkdaşlıq sayəsində mühüm layihələr imza atılıb, nəticədə ordumuzun hərbi təminat və təchizat bazası xeyli modernləşib və gücləndirilib.

Müdafiə sənayesindən söz düşmüşkən onu da qeyd etmək lazımdır ki, xarici dövlətlərlə yanaşı, yerli müdafiə sənayemizin istehsalı olan müxtəlif hərbi texniki təminat və təchizat vasitələrini də ordumuzda görmək mümkündür.

Bu gün Azərbaycan, Silahlı Qüvvələrinin istər yüksək mədəni-psixoloji hazırlığı, döyüş ruhu, nizam-intizamı, istərsə də maddi-texniki təminatı baxımından nümunəvi dövlət olaraq qəbul edilir. Həyata keçirilən ordu quruculuğu nəticəsində bu gün Azərbaycan Ordusu çevik, peşəkar və müasir tələblərə cavab verə bilən silahlı qüvvələr kimi

nıqlı, operativ, gizli və fasiləsiz idarə olunmasına imkan yaradıb. Hərbi hissələrin, əsasən də cəbhə xəttindəki bölmələrin yeni növ silah, döyüş texnikası və digər hərbi vasitələrlə təchiz edilməsi, raket və artilleriya qoşunlarının arsenalında olan müasir raket kompleksləri və atəşi idarəetmə sistemləri qoşunların döyüş qabiliyyətini xeyli yüksəldərək düşmənin canlı qüvvəsini, döyüş texnikasını və hərbi infrastrukturunu məhv etmək imkanlarını genişləndirib.

Xüsusi təlim görmüş, çevik və yüksək döyüş qabiliyyətinə malik hərbiçilər

Ordu quruculuğu istiqamətində bu gün də uğurlu addımlar atılır, döyüş qabiliyyətinin daha da gücləndirilməsi üçün lazımi tədbirlər həyata keçirilir. Vətən müharibə-

olub. Belə ki, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin göstərişi ilə daha çevik, mobil və ixtisaslaşmış hərbi hissələrin yaradılmasına qərar verildi.

İlk Komando briqadası 2021-ci ildə Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsində yaradıldı. Sonrakı illərdə bu tip yeni hərbi hissələrin sayı artdı və Komando heyətinin təlimi, texniki təminatı gücləndirildi. İlk hərbi hissənin açılışında iştirak edən Müzəffər Ali Baş Komandan bildirdi ki, Komando briqadasının yaradılması Azərbaycan üçün yenilikdir. Belə hərbi hissələrin sayı getdikcə artacaq: "Bu briqadalar istənilən hərbi vəzifəni icra etməyə qadir olacaqlar. Yüksək təlim keçmiş, yüksək iradə nümayiş etdirmiş və Vətən uğrunda özlərini fəda etməyə hazır olan övladlarımız bu briqadalarda xidmət edəcəklər. Bu, bizim ordumuzun gücünü böyük dərəcədə artıracaq.

peşəkarlıq səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi məqsədilə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında imzalanmış "Hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında" müqavilə çərçivəsində hərbiçilərimiz müttəmədi olaraq qardaş ölkədə keçirilən "Komando hazırlığı" kurslarını uğurla başa vuraraq peşəkarlıq səviyyələrini daha da yüksəldirlər.

Komando kimdir?

Fransız mənşəli olan "komando" sözü hərbi sahə ilə maraqlanan şəxslərin tez-tez işlətdikləri sözlərdən biridir. Uzun illər Türkiyədə ekranlaşdırılan filmlərdən dilimə keçən komando sözü, vətəndaşların həm gündəlik həyatda, həm də sosial mediada istifadə etdikləri sözlərdən biri kimi önə çıxır.

Komando sözünün mənası xüsusi təlim keçmiş hərbi qulluqçulardan ibarət birlikdir. Sözündə birlikdə xidmət edən əsgər vurucu qüvvə adlandırılır.

Ümumiyyətlə, Komando birliyi Silahlı Qüvvələr tərəfindən xüsusi

olaraq formalaşdırılan, müstəqil olaraq fəaliyyət göstərən, basqın və təxribat kimi xüsusi tapşırıqları uğurla yerinə yetirən müəyyən sayda hərbi qulluqçudan ibarətdir. Komando birliyində xidmət edən hərbi qulluqçuların hər birinə komando deyilir. Komandolar xüsusi təlim görmüş hərbi qulluqçulardır. Onlar orduda ön tələbkar və qabaqcıl təlim və təhsil görmüş hərbi qulluqçular arasından seçilir.

Komando qısa müddət ərzində hədəfin üzərində kəşfiyyət aparıb, mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsini ortaya qoyaraq bu hədəfi məhv edən, tapşırığı tamamlayan hərbi qulluqçulardır. Komandolar təchizat göndərməyə belə tapşırıqları yerinə yetirən hərbi qulluqçulardır.

Komando olmağın ilk şərtlərindən biri insanın fiziki və aqli cəhətdən komando olmağa hazır olmasıdır. Fiziki hazırlıq dedikdə insanın boy və çəkisi arasındakı harmoniya nəzərdə tutulur. Ümumən hər kəs tərəfindən düşünülməsinə əksinə olaraq, komando olmaq üçün çox uzunboy olmaq da tələb edilmir.

Komando olmaq üçün insanın psixoloji cəhətdən sağlam olması lazımdır. Komando olmaq həm fiziki, həm də psixoloji cəhətdən çətin bir işdir. Psixoloji cəhətdən zəif insanlar bu çətin şərtlərdə depressiyaya düşə, hətta intihar edə bilər. Bu səbəbdən Komando olacaq şəxs polad kimi sinirlərə sahib olmalıdır.

Komando birləşmələri sürətli hücum və cavab əməliyyatlarında, terrorizmə qarşı mübarizədə, strateji obyektlərin ələ keçirilməsi və müdafiəsində, sərhədlərin qorunmasında, xüsusi şəraitli döyüşlərdə (dağlıq,

gecə, şəhər mühiti) mühüm rol oynayır. Onların mövcudluğu Azərbaycan Ordusunun çevikliyini, gücünü və reaksiya sürətini əhəmiyyətli dərəcədə artırır.

Azərbaycanın Komando hərbi qüvvələri - müasir, vətənpərvər və peşəkar ordu quruculuğunun mühüm sütunlarından biridir. Onlar Vətənə sədaqət, demir iradə və yüksək hazırlıqla seçilir. Komando hərbiçisi olmaq təkcə bir peşə deyil - bu, şəərəfli bir missiyadır. Komando Hərbi Qüvvələri gücün və peşəkarlığın simvoludur.

Yeni yaradılan Komando birlikləri düşməne gözdağı verir. İşğaldan azad edilən ərazilərin coğrafi relyefi nə qədər çətin olsa da, ağır təlimlərdən keçmiş yüksək fiziki dözümlülüyə və döyüş qabiliyyətinə malik olan Azərbaycan Komandosuna gecə-gündüz, isti-soyuq demədən havada, quruda, dənizdə hər zaman və hər yerdə verilən istənilən döyüş tapşırığının öhdəsindən layiqincə gəlməyə qadirdir.

Ali Baş Komandanın həyata keçirdiyi islahatlar onu deməyə əsas verir ki, bu gün Silahlı Qüvvələrimiz vahid proqram əsasında inkişaf etdirilir. Qalib Sərkərdənin söylədiyi kimi, görülməli işlərə, aparılan islahatların real nəticəsinə əsasən deyə bilərik ki, hazırda Azərbaycan Silahlı Qüvvələri müharibə dövründə qəhrəmanlıq və peşəkarlıq göstərmiş ordumuzdan daha da güclüdür. Bu hərbi güc Qafqazın ən güclü Zəfər Ordusudur. Güclü ordun varsa, gücün, qüdrətin və hörmətin də var. Ordumuz güclüdürsə, xalqımız da, dövlətimiz də güclüdür.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Qələbə, qürur və qüdrətin tarixi

Bu gün Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin yaranmasından 107 il ötür. Azərbaycan xalqı bu günün böyük qürur və fəxarətlə qeyd edir. Öz təşəkkülünü 1918-ci il iyun ayında tapmış 107 yaşlı Azərbaycan Silahlı Qüvvələri torpaq və dövlət təhlükəsizliyinin təmin edilməsində misilsiz tarix yaradıb və hazırda dünyanın ən güclü ordu-larından sayılır.

Azərbaycana qayıtarıldı. Bu, təkcə diplomatik uğur deyil, ordumuzun döyüş meydanında qazandığı parlaq zəfərin siyasi nəticəsi idi. Xüsusilə 44 günlük Vətən müharibəsində innovativ silahların tətbiqi ordumuzun qələbəsində mühüm rol oynadı. Pilotsuz uçuş aparatları ilə kəşfiyyat və döyüş əməliyyatlarının effektivliyi artdı, yüksək dəqiqlikli raket və artilleriya sistemləri düşmənin müdafiə xətlərini darmadağın etdi.

2020-ci ildəki şanlı Zəfərimizin təntənəsi olaraq, dekabrın 10-da Bakıda möhtəşəm Zəfər paradı keçirildi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və qardaş Türkiyənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu tarixi tədbirdə birgə iştirak etdilər. Paradda işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə qaldırılmış bayraqlarımız, düşməndən ələ keçirilmiş silah və texnika nümayiş etdirilərək, qələbənin gücü və haqqın zəfəri bir daha dünyaya göstərildi.

Azərbaycanın müdafiə qüdrətinin və döyüş qabiliyyətinin artırılması daim prioritetdir. Ölkəmizin iqtisadi inkişafı silahlı qüvvələrin büdcəsinin davamlı artmasına şərait yaradır. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xüsusi diqqəti ilə ordunun döyüş qabiliyyəti yüksəldilir, maddi-texniki bazası möhkəmləndirilir və hərbiçilərin sosial vəziyyəti yaxşılaşdırılır. 2025-ci ildə müdafiə və təhlükəsizlik xərcləri 1 milyard 738 milyon manat artırılaraq, 8 milyard 396,3 milyon manata çatdırılıb.

Ordu quruculuğu çoxşaxəli və mürəkkəb bir prosesdir ki, onun uğurlu həyata keçirilməsi üçün müxtəlif amillərə həm ayrılıqda, həm də vəhdətdə xüsusi diqqət yetirmək tələb olunur. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin döyüş qabiliyyətinin artırılması bu prosesin əsas tərkib hissələrindən biridir. Bu baxımdan, taktiki və strateji təlimlərin keçirilməsi mühüm rol oynayır. Təlim ordunun peşəkarlığını və hərbi effektivliyini təmin edən ən vacib amildir. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri müasir döyüş taktikaları, beynəlxalq standartlar və ən yeni hərbi texnologiyalar əsasında əsgər və zabitlərin davamlı təliminə böyük önəm verir. Ordumuzun zabitləri dünyanın ən qabaqçıl hərbi kurslarında təhsil alırlar. Bu təlimlər sayəsində ordumuz sürətli, çevik və operativ cavab hazırlığı vəziyyətində olur.

Bundan əlavə, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılan hərbi sənaye kompleksi Azərbaycanda mindən çox hərbi təyinatlı məhsul istehsal edir. Bütün hərbi zavodlarımızda genişmiqyaslı modernləşmə işləri aparılıb. Azərbaycanın hərbi məhsulları beynəlxalq sərgilərdə nümayiş olunur və bu nailiyyətlər ordumuzun zəruri silah, sursat və texnika ilə təmin olunmasına böyük imkanlar yaradır. Bunlarla yanaşı, Azərbaycan onlarla ölkəyə hərbi sənaye kompleksinin məhsullarını ixrac edir.

Müharibədən əldə edilən təcrübə Azərbaycan Ordusunun inkişafını da yeni mərhələyə çıxardı. Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə yüksək döyüş hazırlığına malik, xüsusi təlim keçmiş Komando hərbi hissələri yaradıldı. Bu briqadalar çətin coğrafiyada sürətli və dəqiq əməliyyatlar aparmaq imkanına malikdir. Bütün bu addımlar göstərir ki, Azərbaycan Ordusu yalnız regionun deyil, geniş coğrafiyanın ən güclü və müasir ordularından birinə çevriləcək yolda inamla irəliləyir. Azərbaycanın müdafiə sənayesi müasir texnologiyalara əsaslanaraq, yerli istehsal və idxal yolu ilə yüksək dəqiqlikli silahlar, pilotsuz uçuş aparatları, zirehli texnika və digər qabaqçıl hərbi vasitələrlə ordunu təchiz edir.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında şəərəfli döyüş yolu keçmiş Azərbaycan Ordusu təkcə silahlı qüvvələr deyil, həm də qələbənin, iradənin və milli həmrəyliyin simvoluna çevrilib və Azərbaycanın regional güc statusunu daha da möhkəmləndirir.

*Sevil MİKAYİLOVA,
Milli Məclisin deputatı*

Deyirlər ki, dağlar qoynunda doğulanlar böyüyəndə ələ dağlar kimi vüqarlı və qürurlu olurlar. Zaqatalanın Lahıc kəndi də başı buludlara söykənən dağların qoynunda yerləşir. Ziyahı, sənət adamları ilə yanaşı, vətənpərvər, igid, cəsur oğullar zaman-zaman kəndə başucalıq gətirib, adlarını qəhrəmanlıq tariximizə böyük hərfklərlə yazıblar. Böyüməkdə olan nəsilər isə igidliyi, qəhrəmanlığı həmin cəsur oğullardan öyrəniblər, onların şərəf dolu yollarını davam etdiriblər.

9 avqust 1990-cı il başqa kənd sakinləri üçün adı bir gün olsa da, Məhəmməd kişi üçün qeyri-adi, sevinc dolu unudulmaz bir gün idi. Onun dünyaya sığmayan sevincinə, xoşbəxtliyinə səbəb ailəsində qızı Vəsilədən sonra çox arzusunda olduğu oğlunun dünyaya gəlməsi idi.

Ailəsinə, yaxınlarına böyük sevinc gətirmiş uşağın adını İsmayıl qoydular, uzun ömür və xoşbəxtlik arzuladılar. İsmayılın uşaqlığı yenicə müstəqillik əldə etmiş ölkəmizin ən çətin, ən ağır illərinə təsadüf etmişdi. Həmişə torpaqlarımıza göz dikmiş ermənilər keçmiş ittifaq şüqə-tə uğradıqdan sonra Qarabağda baş qaldırmışdılar. Ermənistan yenicə müstəqilliyinə qovuşmuş Azərbaycanı elan olunmamış müharibəyə cəlb etmişdi.

"Ana" və "Vətən" sözlərini sevinə-sevinə yazmışdı

Aylar, illər isə ətrafda baş verən hadisələrə məhəl qoymadan öttüb keçirdi. Hiss olunmaddan arxada qalan illər İsmayılı da böyüdüb yaşdan-yaşa keçirirdi. Günlərin birində İsmayıl da sevinə-sevinə Lahıc kənd orta məktəbinə getdi. İlk müəllimi Cəvahir xanım ona hərfkləri öyrətdi, sonra "Ana", "Vətən" sözlərini yazdırdı. Təbiət fənlərinə marağı çox olduğunu görən valideynləri gələcəkdə İsmayılı həkim görmək istəyirdilər. İsmayılın özü isə hələ hansı bir peşənin arxasınca gedəcəyini dəqiqləşdirməmişdi. Bir gün Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut) qəbul olmuş bibisi oğlu Muradı kursant geyimində kənddə gördü. İsmayıl ucaboylu, qamətli Muradla görüşüb onun boynuna sarıldı. Elə həmin gündən də onun ürəyində hərbi peşəsinə sevgi oyandı. İsmayıl hərbi peşəsinə olan arzusunu dilinə gətirməyə də, daxilən özünü bu şərəfli yolun yolçusu kimi hiss edirdi. Dərslərinə ciddi fikir verir, özünü gələcəyin zabiti kimi görürdü.

Vətəni Azərbaycanın müharibə şəraitində olması, Qarabağın ermənilər tərəfindən işğal edilməsi onu çox incidirdi. Cəbhələrdən gələn şəhid xəbərləri İsmayıl Səmədovun erməni separatçılarına nifrət və kinini artırır. Ürəyi, qəlbi qisas hissi ilə döyünürdü.

Artıq İsmayıl doqquzuncu sinfi bitirmək üzrə idi. Valideynləri qərara gəlmişdilər ki, övladları təhsilini Bakıdakı Kimya Biologiya Təməyüüllü Liseydə davam etdirdirsin. Məhəmməd kişi ilə Həlime xanım arzularına çatdılar. İsmayıl imtahanlardan yüksək bal toplayıb liseyə qəbul oldu. Bitirəndə isə Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbini seçdi. Arzusuna çatmaq üçün o, xeyli çəkən söhbətdən sonra valideynlərinə buna razı sala bilməmişdi. Həmin il Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə ən yüksək balla qəbul olunanların sırasında İsmayıl Səmədovun da adı vardı. Övladlarının qazandığı uğur valideynlərini də çox sevindirirdi.

Özünü yalnız hərbi xidmətə hazırlayırdı

Ali hərbi məktəbə qəbul olması İsmayılın həyatına xeyli yeniliklər gətirdi. İltıq payız günlərində onun kursantlıq həyatı başladı. O, təhsil aldığı illərdə hərbi bilikləri mükəmməl mənimsəyir, həm nəzəri, həm də əməli məşğələlərdə fəal iştirak edirdi. Buna görə də təcrübə və səriştəsi gündən-günə artırdı. Bilirdi ki, gələcəkdə onu məsuliyyətli işlər və sınaqlar gözləyir. Gənc İsmayıl özünü zabit kimi hərbi xidmətə hazırlayırdı.

Nəhayət, İsmayıl arzusuna çataraq ilk zabit rütbəsinə - leytenant paqonlarını böyük qürurla geyinlərini taxdı. Çox keçmədi ki, onu cəbhə bölgəsinə yerləşən hərbi hissələrdən birinə göndərdilər. Xidmətə başladığı hərbi hissədə məşqlərdən

qalmırdı. Müntəzəm olaraq əsgərləri ilə birlikdə çöl təlimlərində olur, döyüş atışlı çalışmaları həm gecə, həm də gündüzlər yerinə yetirirdi. Leytenant Səmədov tabeliyində olan əsgərlərə təkcə hərbi bilik və vərdisləri deyil, həm də vətəne sevgi, düşməne nifrət hissləri aşılayırdı. Əvvəlcə əsgərlərinə istifadə edəcəkləri silahların taktiki-texniki xüsusiyyətlərini ətraflı izah edir, istər dağlıq, istər düzən, istərsə də sıx meşəlik ərazilərdə taktiki gedişləri onlara başa salır, relyefə uyğun düzgün hücum və müdafiə gedişlərini anladırı. Komandanlıq da İsmayılın çalışqanlığını görüb onun əməyini yüksək qiymətləndirirdi. Hərbi hissənin "Şərəf lövhəsi"nə İsmayıl Səmədovun da şəkli vuruldu.

Gənc zabit xidmətə başlayandan bir il sonra özünü daha məsuliyyətli və çətin qoşun növbəndə - xüsusi təyinatlı qüvvələrdə sınamaq qərarına gəldi. Xeyli hərbiçinin cəlb olunduğu altı aylıq təlim kursunu yalnız 20 zabit uğurla başa vurdu. Onlardan biri də leytenant İsmayıl Səmədov idi. Kursu uğurla başa vuran İsmayıl xüsusi təyinatlı qüvvələrdə qrup komandiri təyin olundu. Qısa müddət ərzində bilik

və bacarığı ilə yeni xidmət yerində də fərqləndi, iki dəfə qardaş Türkiyədə və Gürcüstanda komando kurslarının təlimlərində iştirak etdi.

Hazırlığı, döyüş bacarığı yüksək olanlar həmişə böyük uğurlar qazanırlar. Azərbaycanın hərbi tarixinə Aprel döyüşləri kimi yazılmış, cəmi dörd gün davam etmiş hərbi əməliyyatlarda gənc zabit dəqiq atəş zərbələri ilə düşmənin xeyli canlı qüvvəsini və döyüş texnikasını məhv etdi. İsmayıl Səmədovun döyüşlərdə gös-

trup düşməni arxasına keçərək işğalçıların döyüş ehtiyatlarını, köməyə gedən qüvvələrini məhv edirdilər. Füzuli, Cəbrayıl, Xocavənd rayonlarının azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə düşməne sarsıdıcı zərbələr vuruldu.

Oktyabrın 11-də İsmayılın komandiri olduğu qrupa olduqca mühüm döyüş tapşırığı verildi. O, qrupu ilə birlikdə Xocavəndin yaxınlığındakı Gorazilli kəndi istiqamətindən düşməni arxasına keçməli və qoşunlarımızın irəliləməsinə mane olan yağışlara köməyə gələn qüvvələri zərərsizləşdirməli idi. Düşmənin canlı qüvvə ilə dolu olan maşınları cəsur kapitənin dəstəsinin mövqə tutub gizləndiyi ərazilərdən keçməyə çalışırdı. Təcrübəli zabit ermənilərlə dolu üç avtomobili dəqiq atəşlə vurdu. İki avtomobiləki düşməni əsgərləri dağlara qaçaraq mükəvəmət göstərməyə başladılar. Təəssüflər olsun ki, bu döyüşdə zabit İsmayıl Səmədov düşməni snayperinin atəşinə tuş gəldi. Cəsur komandir canından da çox sevdiyi Vətən torpaqlarının azadlığı yolunda şəhid oldu, əbədiyyətə qovuşdu. Onu qoynunda dünyaya göz açdığı doğma kəndində torpağa tapşırırlar.

Atası Məhəmməd kişi deyir ki, İsmayıl heç zaman xidmətin çətinliyinə dilinə gətirməzdi, həmişə razılıq edirdi. Hərbi işlərdən, keçdikləri təlimlərdən isə danışmağı heç vaxt xoşlamazdı. Sanki oğlum anadan zabit doğulmuşdu.

Döyüşlərdə göstərdiyi igidliyə, cəsarətə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə kapitən İsmayıl Məhəmməd oğlu Səmədov ölümündən sonra Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı adına layiq görüldü.

Qəhrəmanın iki övladı - Nurgül və Mehdi vətənə əmanətdir. Həyat yoldaşı Bəsti xanım deyir ki, İsmayıl birgə gətirdiyi yerlərdən keçmək, xatirələri yenicən oymatmaq çox çətinidir: "Yoldaşımın şəhid olduğu yerə gedə bilmirəm. Hələ buna hazır deyiləm. Onunla çox olduğumuz şəhərlərdən, yerlərdən keçməməyə çalışıram. Kədərli xatirələr çox ağır olur, adamı yandırır-yaxır. Həyəcan keçirmək istəmirəm. Onları yenicən yaşamıqdan, yenicən o xəbərləri eşitməkdən qorxuram. Uşaqlarım üçün, İsmayılın yadıqarları üçün ayaqda dururam. Kaş belə olmazdı. Ancaq nə edə bilərik, Vətən hər şeydən önəmliidir. O canını Vətən yolunda qurban verdi, Qarabağ problemi Məhdiyə, Nurgüllərə qalmasını deyər savaşı. İstədi ki, biz rahat yaşayaq. Övladlarını onun adına layiq böyütməyə çalışacağam".

Zabit İsmayıl Səmədovla çiyin-çiyinə vuruşan gizir, əslən Quba rayonunun Alpan kəndindən olan Cavad Babayev komandirinin qəhrəmanlığından söz açdı: "O, ən ağır döyüşlərdə belə, öndə gedib bizi qorudu, uğurlu əməliyyatlar qurdu. Oktyabrın 4-dən başlayaraq, Cəbrayıl, Füzuli, Hadrut istiqamətlərində şiddətli döyüşlər getdi. Böliyümüz oktyabr ayının 3-dən 4-nə keçən gecə Cəbrayıl istiqamətində düşmənin televiziya qülləsini qoruyan bir tankını və 8 nəfərlik canlı qüvvəsini məhv etdi. Nəzarətçi qrupumuz ərazidə düşməni snayperlərin olduğunu müəyyənləşdirdi. Əvvəlcə onlardan 3-nü, sonra isə arxadan bizə atəş açan düşmənləri məhv etdik. Oktyabr ayının 10-da komandanlıq Horadiz-Füzuli-Hadrut yolunu yağışlardan təmizləmək tapşırığını verdi. Bu əməliyyat zamanı gərgin anlar yaşadıq. Öncə düşmənin 10-a yaxın texnikasını zərərsizləşdirib yolu gediş üçün təmizlədik və əlverişli mövqə tutduq. Ertəsi gün - oktyabrın 11-də Xocavənd istiqamətində ağır, şiddətli döyüşlər oldu. Döyüş zamanı gözənləndirən işğalçılar üzərimizə böyük qüvvə ilə hücumə keçdilər. Düşmənin çoxlu sayda texnikasını, canlı qüvvəsini məhv etdik. Amma bizim də itkilərimiz oldu. Təəssüflər olsun ki, bu döyüşdə fəxrımız, Silahlı Qüvvələrimizin dəyərlili, təcrübəli zabiti, böyük komandir İsmayıl Səmədovu itirdik. Komandirimiz düşmənin açdığı snayper atəşindən şəhid oldu. Biz komandirimizi, onun qəhrəmanlığını heç vaxt unutmaya-cağıq".

Şəhidin adı əbədləşdirilib. Zaqatala rayonundakı 5 nömrəli tam orta məktəb Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı İsmayıl Məhəmməd oğlu Səmədovun adını daşıyır.

*Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"*

İqtisadiyyat və sosial həyat

Azərbaycan və Özbəkistan liderlərinin güclü dəstəyi ilə...

İKİ ÖLKƏ ARASINDA ENERJİ ƏMƏKDAŞLIĞI GENİŞ MİQYAS ALIR

Azərbaycan və Özbəkistan arasında münasibətlərin hərtərəfli inkişafını enerji sahəsində əməkdaşlığın genişlənməsində də aydın görmək mümkündür. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev bu sahədəki potensialın reallaşmasına güclü dəstək göstərirlər. Odur ki, xüsusilə son illər iki ölkə arasında enerji əməkdaşlığının inkişafında yeni səhifə açılıb.

Energetika sahəsində əməkdaşlıqla bağlı əldə edilmiş razılaşmalar, bu çərçivədə işçi qrupunun keçirdiyi iclaslar, hər iki ölkənin müvafiq nazirlikləri, eləcə də neft-qaz və elektrik enerjisi sahəsində fəaliyyət göstərən strukturları arasında müxtəlif layihələrlə əlaqədar aparılan müzakirələr getdikcə öz müsbət nəticəsini daha bariz şəkildə göstərir. Bir sözlə, Azərbaycan-Özbəkistan enerji əməkdaşlığı çoxistiqamətlidir. Təkcə onu xatırlatmaq kifayətdir ki, "Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi ilə Özbəkistan Respublikasının Energetika Nazirliyi arasında 2023-2025-ci il-

lər üçün enerji sektorunda əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair Yol Xəritəsi" imzalanıb və sənəd 14 istiqaməti əhatə edir. Yol Xəritəsi hər iki ölkədə karbohidrogen ehtiyatlarının geoloji kəşfiyyatı və hasilatı, birgə müəssisələrin yaradılmasına dair əməkdaşlığı nəzərdə tutur. Bu sənədə əsasən, Azərbaycan və Özbəkistan bərpaulunan enerji, enerji sektorunda islahatlar, enerji resurslarından səmərəli istifadə, enerji keçidi, dekarbonizasiya, hidrogen istehsalı ilə bağlı informasiya və təcrübə mübadiləsi üzrə də əməkdaşlıq edilir. İki il əvvəl "Azərbaycan-Özbəkistan Enerji Əməkdaşlığı ASC" ilə "Özbəkistan Mil-

li Elektrik Şəbəkəsi" SC arasında imzalanmış Anlaşma Memorandumuna uyğun olaraq hər iki ölkənin sistem operatorlarının əməkdaşlığının davam etdirilməsi də əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri kimi sözügedən yol xəritəsində əks olunub.

SOCAR (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti) və "Uzbekneftegaz" Şəhmdar Cəmiyyəti arasında əlaqələr getdikcə genişlənilir. Özbəkistanın neft-qaz sənayesinin müəssisələri azərbaycanlı həmkarlarına böyük hörmətlə yanaşır, onların bu sahədəki təcrübəsini yüksək qiymətləndirirlər. Azərbaycanla keçirilməsi artıq ənənə halını almış Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisində son illər Özbəkistanın geniş təmsil olunması buna aydın misaldır. Burada özbək müəssisələri Azərbaycanın və bir sıra digər ölkələrin neft-qaz işçiləri ilə sıx təmasda olur, işgüzar söhbətlər apararaq

gələcək uğurlu əməkdaşlığın, tərəfdaşlığın konturlarını müəyyən-ləşdirirlər.

SOCAR və "Uzbekneftegaz" arasında əməkdaşlığa dair imzalanmış sənədlərin də sayı getdikcə artır. O cümlədən keçən ilin avqust ayında Prezident İlham Əliyevin Özbəkistana dövlət səfəri çərçivəsində bu iki şirkət arasında Əsas Şərtlər Sazişi imzalanıb.

Azərbaycan-Özbəkistan enerji əməkdaşlığı indi daha bir istiqamətdə inkişaf etməkdədir. Belə ki, "yaşıl enerji" sahəsində də artıq ilk uğurlara imza atılıb. Həm də bu əməkdaşlıq üçtərəfli formata - Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasındadır.

Məlumdur ki, Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistanın hər biri zəngin "yaşıl enerji" mənbələrinə malikdir. Bu, həmin ölkələr qarşısında sanballı bərpaulunan enerji layihələrini reallaşdırmaq imkanı açır. Odur ki, bu üç respublika son vaxtlar "yaşıl enerji"nin ixracı ilə bağlı imkanlarını əlaqələndirməyə başlayıblar. Keçən ilin noyabr ayında Bakıda keçirilən COP29 çərçivəsində dövlət başçıları "Azərbaycan Respublikası, Qazaxıstan Respublikası və Özbəkistan Respublikası hörmətli tərəfləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sa-

həsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalandı.

Dövlətimizin başçısı bu sənədin imzalanmasını tarixi hadisə adlandırıb: "İmzaladığımız bugünkü saziş Mərkəzi Asiya və Qafqaz regionlarının əməkdaşlığında yeni imkanlar açır. Mahiyyət etibarilə Mərkəzi Asiya və Qafqaz regionlarında integrasiya prosesləri, nəqliyyat, energetika, ticarətlə bağlı proseslər bu gün deməyə imkan verir ki, bu iki region bir çox məsələdə, o cümlədən "yaşıl enerji"nin inkişafı sahəsində sinxron fəaliyyət göstərirlər. Biz Özbəkistanda, Qazaxıstanda və Azərbaycanda bərpaulunan enerji mənbələrinin yaradılması üzrə artıq əldə edilmiş böyük planlar və nəticələr haqqında bilirik. Yeni biz, belə demək mümkündürsə, paralel kursla gedirik və Xəzərin dibi ilə elektrik kabelinin çəkilməsi təkcə üç ölkə arasında deyil, həm də daha geniş miqyasda əməkdaşlıqdır. Dünyə konfransdakı çıxışında Azərbaycandan Qara dənizin dibi ilə Avropaya kabel xətti çəkilməsi ilə bağlı ölkəmizin artıq həyata keçirilməkdə olan planlarından danışdım. Bu layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılması tamamlanmaq üzrədir və bununla da biz Mərkəzi Asiyayı, Qafqazı, Avropanı, Xəzər və Qara dənizləri vahid enerji dəhlizi ilə birləşdirəcəyik".

Xatırladaq ki, 2022-ci il dekabrın 17-də Rumıniyanın paytaxtı Buxarestdə "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalanıb. Keçən il, hələ COP29-dan öncə Buxarestdə sazişin icrası məqsədilə 8-ci Nazirlər-Rəhbər Komitənin iclası keçirildi. Orada bildirildi ki, "Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi" layihəsinin texniki-iqtisadi əsaslandırılmasının ilkin nəticələrinin təqdimatının COP29 çərçivəsində olacağı nəzərdə tutulur. Buxarestdəki iclasda iştirak edən energetika naziri Pərviz Şahbazov bunları vurğulayaraq, həmçinin layihənin statusu, digər komponentləri, atılacaq növbəti addımlar, eləcə də Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Azərbaycan arasında qurulacaq "yaşıl enerji" dəhlizinin inkişafı ilə bağlı fikirlərini bölüşdü.

Hadisələr üç qardaş ölkənin - Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistanın xeyli vaxtdır üzərində düşündüyü bu dəhlizin tezliklə reallıq olacağını göstərdi.

Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev də üçtərəfli sazişin imzalanmasını tarixi hadisə, bərpaulunan enerjiyi isə təkcə iqtisadi məqsəd deyil, gələcəyə töhfə

adlandırmış və demişdir: "Neql ediləcək enerji külək və günəş enerjisidir, iqlimə təsiri azaltmağa kömək edəcək bərpaulunan və təmiz mənbədir. Bununla biz Paris Sazişi çərçivəsində iqlimin qorunması üzrə birgə səyləri və Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmağı dəstəkləyirik. Ölkələrimiz əhəmiyyətli dərəcədə bərpaulunan enerji resurslarına malikdir və global enerji keçidində mühüm töhfə verə bilər. Özbəkistanda bu istiqamətdə genişmiqyaslı işlər aparılır, "yaşıl enerji"nin inkişafı üçün böyük proqram qəbul edilib. Biz 2030-cu ilədək bərpaulunan enerji mənbələrinin payını 40 faizə çatdırmağı, həmçinin 4,2 gigavattlıq enerjissaxlama sistemləri yaratmağı planlaşdırırıq. Bundan başqa, ilin sonunadək biz əlavə olaraq 2,6 gigavatt bərpaulunan enerji və 300 meqavatt enerjissaxlama sistemlərini şəbəkəyə birləşdirəcəyik. Hər il təxminən 2 gigavatt günəş və külək enerjisi istehsal etmək gücünü işə salırıq".

Göründüyü kimi, Azərbaycan kimi Özbəkistanla da özünün "yaşıl gündəliyi" var. Bu isə həmin sahədə əməkdaşlığı şortləndirən vacib amildir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Füzuliyə köçürülən sakinlərdən 1100-dək şəxs məşğulluq tədbirlərinə cəlb edilib

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Məşğulluq Agentliyi Füzuli şəhərinə köçürülmüş sakinlərdən artıq 1097 şəxsi məşğulluq tədbirlərinə cəlb edib.

Onlardan 1051 şəxsin məşğulluğu təmin edilib (o cümlədən, 48 nəfər üçün özünüməşğulluq proqramı üzrə kiçik təşərrüfatlar yaradılıb), 46 sakin isə peşə kurslarına cəlb olunub.

Hazırda daha bir qrup sakinin məşğulluğuna dəstək işləri aparılır. Onların məşğulluq imkanları qiymətləndirilir və hansı məşğulluq proqramına cəlb olunacaqları müəyyən edilir.

Yanvar-may aylarında "Könüllü DOST" proqramına 600-dən çox şəxs cəlb olunub

"Könüllü DOST" proqramına cari ilin 5 ayı ərzində 15 min müraciət olub, 604 şəxs proqrama cəlb olunub.

Azərbaycanda könüllülük hərəkatının genişlənməsində mühüm rola malik olan bu proqramın "Gənc DOST", "Gümüşü DOST" (yaşlılar üçün), "Distant DOST", "Korporativ DOST", "İnküziv DOST" kimi altiproqramları fəaliyyət göstərir.

Könüllülər DOST mərkəzlərində vətəndaşların qarşılannması, xidmət pəncərələrinə yönləndirilməsi, vətəndaş axınının, növbələrin idarə edilməsi, vətəndaşların məlumatlandırılması, e-sistemlərdən istifadə və s. üzrə köməklik göstərir.

Onlar dövlət sosial xidmətlərinin "bir pəncərə"dən vətəndaş məmnunluğunu prinsipi ilə təqdim edilməsi işlərinə öz töhfələrini verirlər.

Proqram iştirakçıların vətəndaşlara xidmət sahəsində təcrübə, işgüzar vərdislər əldə etmələrinə, fərdi inkişafı və karyera yolunda ilk uğurlu addımlarına dəstək olur.

Dünya birjalarında neft bahalaşılıb

Azərbaycan nefti isə 10 faizədək ucuzlaşıb

Londonun ICE ("InterContinental Exchange Futures") birjasında "Brent" markalı neftin bir barelinin qiyməti 1,02 dollar artaraq 68,16 dollar olub.

AZOTAC xəbər verir ki, Nyu Yorkun NYMEX ("New York Mercantile Exchange") birjasında "Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti isə 1,03 dollar artaraq 65,4 dollar təşkil edib.

"Azeri Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti isə 7,96 dollar və ya 9,94 faiz ucuzlaşaraq 72,12 dollar olub.

Qeyd edək ki, "Azeri Light" neftinin ən aşağı qiyməti 2020-ci il aprelin 21-də (15,81 ABŞ dolları), maksimal qiyməti isə 2008-ci ilin iyulunda (149,66 ABŞ dolları) qeydə alınıb.

Regional münaqişələr təhdid edir, xarici ticarətimiz duruş göstərir

Hazırda dünya özünün növbəti mürəkkəb və gərgin dövrünü yaşayır. İki qütbə bölünmüş güclər planetəmizin müxtəlif yerlərində müharibə ocaqları yaratmaqla məşğuldurlar.

Rusiya-Ukrayna müharibəsi, İsrail-HƏMAS regional münaqişəsi başa çatmamış İsrail-İran savaşına başladı. 12 gün ərzində bu iki ölkə bir-birinin başına od əldi. İndi-İndi sakitləşmək istəyirlər.

Buna baxmayaraq, dünya tikan üstündə oturub, hər an daha böyük savaş baş verə bilər. Və təbii ki, bütün bunlar dünya ticarətinə təsirli qalır. İsrail-İran müharibəsi neftin qiymətinin bahalaşmasına səbəb olub. Ancaq bu artım hələlik kəskin hal almayıb. Bununla belə, müəssisələrin rəyinə görə, müharibə yenidən alovlanarsa, xüsusən Hörmüz boğazı bağlanarsa, neftin bir barelinin qiyməti 200 dollara qədər yüksələ bilər. Belə bahalaşma isə dünya iqtisadiyyatının çökməsi, inflyasiyanın yüksəlməsi, işsizliyin artması ilə nəticələnər. Söz düşmüşkən, artıq İran parlamenti boğazın bağlanması barədə qərar qəbul edib, qalır icrası.

Baş verən bu gərgin geosiyasi proseslər üzündən dünyada təchizat zəncirində və ixracda ciddi azalmalar müşahidə olunur. Ancaq Azərbaycan hazırda bu sahədə ən yaxşı durumda olan ölkələr-

dəndir. Belə ki, xarici ticarətdə saldı ölkəmizin xeyrinədir, yəni müsbətdir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, cari ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycan dünyanın 157 ölkəsindəki tərəfdaşları ilə ticarət əməliyyatları həyata keçirmişdir. 101 ölkəyə məhsul ixrac, 150 ölkədən idxal olunmuşdur. Gömrük orqanlarında qeydiyyathatı aparılmış, lakin gömrük rəsmiləşdirilməsi tam başa çatdırılmamış ixrac olunan xam neft və təbii qazın statistik qiymətləndirilmiş dəyəri nəzərə alınmaqla cari ilin 4 ayı ərzində xarici ticarət dövriyyəsinin dəyəri 16 milyard 419,1 milyon, o cümlədən ixracın dəyəri 8 milyard 286,2 milyon, idxalın dəyəri 8 milyard 132,9 milyon dollar təşkil etmiş, nəticədə 153,3 milyon dollarlıq müsbət ticarət saldosu yaranmışdır.

Təbii ki, dünyadakı qeyd etdiyimiz gərginlik Azərbaycanın xarici ticarətindən də yan keçməmişdir. Ötən ilin yanvar-aprel ayları ilə müqayisədə xarici ticarət dövriyyəsi faktiki qiymətlərlə 18,2, real ifadədə 3 faiz azalmışdır. İdxal real ifadədə 21 faiz artmış, ixrac 8,7 faiz azalmışdır. Dövlət Gömrük Komitəsinə daxil olmuş məlumatlara görə, hesabat dövründə İtaliya, Türkiyə, Rusiya, Çin, Almaniya, Birləşmiş Krallıq, ABŞ, Cəxiya, Avstraliya, Yunanıstan, Rumıniya, İsveçrə, Gürcüstan, Qazaxıstan, Xorvatiya, Bolqarıstan, Meksika, İran, Portuqaliya, Özbəkistan, Ukrayna, Braziliya və Kanada əsas, o cümlədən ixracda İtaliya, idxalda isə Çin birinci ticarət tərəfdaşlarımız olmuşlar.

Bu aylar idxalda qiymətli metalların, maşın və mexaniz-

mlərin, elektrotexniki avadanlıq və aparatların, nəqliyyat vasitələrinin, mineral məhsulların, kimya sənayesi məhsullarının, hazır ərzaq malları, içkilər və tütün məmulatlarının, bitki mənşəli məhsulların, toxuculuq materialları və məmulatlarının, plastik kütlə, həmçinin ondan hazırlanan məmulatların dəyəri üstünlük təşkil etmişdir. İxracın strukturunda isə xam neft, təbii qaz və neft-qaz məhsulları, eləcə də meyvə və tərəvəzlər, kimya sənayesi məhsulları, plastik kütlə və ondan hazırlanan məmulatlar, alüminium və ondan hazırlanan məmulatlar, pambıq lifi və iplik, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar, alkoqollu və alkoqolsuz içkilər, şəkər və bitki yağlarının payı daha çox olmuşdur.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti növbəti beynəlxalq mükafata layiq görülüb

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti (DƏMX) Böyük Britaniyanın "Improvement and Efficiency Social Enterprise (IESE)" müəssisəsi tərəfindən keçirilən nüfuzlu "IESE Awards 2025" müsabiqəsində qalib elan olunub.

DƏMX hökumət orqanı kimi transformasiya sahəsində həyata keçirdiyi mühüm və innovativ təşəbbüslərə görə "Certificate of Excellence Winner 2025" mükafatına layiq görülüb.

Xidmətin idarəetmə, xidmət keyfiyyəti və rəqəmsal transformasiya sahəsində həyata keçirdiyi sistemli və qabaqçıl təşəbbüslər, xüsusilə "Əmək və Məşğulluq" altsistemi (ƏMAS) üzərindən təqdim olunan xidmətlər, bu istiqamətdə atılmış innovativ addımlar və rəqəmsal həllərə verdiyi töhfələr müsabiqənin tədqiqat qrupu tərəfindən yüksək qiymətləndirilib.

İESE müsabiqəsinin qalibləri arasında Azərbaycanla yanaşı, İngiltərə, Şimali İrlandiya və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən (BƏƏ) olan dövlət orqanları da yer alıb.

Mədəniyyət xidmətlərinə görə ödənilən ƏDV-nin 50 faizi geri qaytarılacaq

İnvestisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, sahibkarlığın stimullaşdırılması və vergi yükünün azaldılması məqsədilə Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişikliklər çərçivəsində mədəniyyət sektoruna yönəlməli yeni təşviq mexanizmi iyl ayından tətbiq olunacaq.

Dövlət Vergi Xidmətinin yaydığı məlumatda bildirilir ki, gələcək ayın 1-dən etibarən fiziki şəxslər teatr tamaşaları, film nümayişi, muzey ziyarəti və simfonik orkestrin konserti kimi mədəniyyət xidmətlərindən nağdsız qaydada istifadə etdikdə, ödənilmiş əlavə dəyər vergisinin (ƏDV) 50 faizini geri ala biləcəklər.

Bu güzəşt artıq bir sıra digər sahələrdə uğurla tətbiq olunan "ƏDV geri al" (cashback) mexanizmi ilə eyni qaydada həyata keçiriləcək. İstehlakçılar bu xidmətlər üzrə ödədikləri nağdsız məbləğlərə dər əldə etdikləri kassa çekləri əsasında ƏDV-nin yarısını geri ala biləcəklər.

Qeyd edək ki, həmin dəyişikliklər Vergi Məcəlləsinin 165.5-ci maddəsinə edilmiş əlavələr əsasında cari ilin əvvəlində təsdiq olunub. Yeni mexanizmi mədəniyyət xidmətlərinə çıxış imkanlarını artırmaqla yanaşı, bu sahədə fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektləri üçün rəqabət qabiliyyətinin və şəfəflığın yüksəldilməsinə tökan verəcək. Eyni zamanda əlavə investisiyaların cəlb, xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və mədəniyyət sektorunun daha dayanıqlı inkişafı da əsas hədəflər sırasındadır.

"ƏDV geri al" mexanizminin bu sektora da şamil olunması əhəlinin mədəniyyət xidmətlərinə marağının artmasına, uzunmüddətli dövrdə isə qiymətlərin tənzimlənməsi və bazarı sağlamlıq rəqabətini formalaşdırmağa müsbət təsir göstərəcək.

26 İyun Narkomaniyaya və Narkobiznesə Qarşı Beynəlxalq Mübarizə Günüdür

Səssiz “qatil”in “canlı meyit”ləri

Bir anlıq “rahatlıq” üçün ömrünü fəlakətə sürükləyənlərin acı hekayəti

İlk dəfə narkotik istifadə edəndə 19 yaşım var idi. Ailəm mənim üçün yeni məşin almışdı, cib xərcliyim də, dostlarımda olandan çox idi...

Düzü, bir az da ərköyün böyümüşdüm...

Bir gün dostum narkotik istifadə etməyi təklif etdi, özünün uzun müddət istifadə etdiyini, heç bir ziyanının olmadığını dedi. İnandım. İlk zamanlar həqiqətən nəzarətin məndə olduğunu düşündürdüm, sonra istəsəm də, əl çəkə bilmədim. Atam dünyasını dəyişdi, ondan məən qalan hər şeyi satıb xərclədim. Dəfələrlə müalicə aldım, olmadı. Pis vərdişimə görə ailə həyatı da qura bilmədim. Kaş, ilk istifadə etdiyim günə geri qayıdıb dostuma “yox” deyə biləydim.

Bu, narkotik qurbanlarından təkcə birinin - A.R.-in qısa və peşmanlıq dolu həyat hekayəsidir. Neçə-neçə belə qurbanlar var – ailəsinin həyatını puç edən, bir anlıq rahatlıq üçün ömrünü fəlakətə sürükləyənlər.

Psixoloji və fiziki asılılıq yaranan narkotik bu gün dünyanı çənginə alan və çox vaxt ölümlə nəticələnən əsas sosial problemlərdən biridir. Səssiz düşmənin yalnız şəxsin özünü deyil, zəncir yaradaraq ətrafını, cəmiyyəti də mənğonaya salır. İnsanın sinir sistemini zədələyən bu zəhər başları “xoş-hal” etsə də, zamanla dərin fəlakətlərə aparır. Bu yazımız narkotik aludəçiliyindən xilas olmaq üçün müalicənin əhəmiyyəti, eyni zamanda yaratdığı psixoloji fəsadlar barədədir.

Narkoloji Mərkəzdə qeydiyyatda olanların sayı...

Respublika Narkoloji Mərkəzdən sorğumuza cavab olaraq bildirildi ki, 2024-cü ilin sonu üçün mərkəzdə xəstə və profilaktik qeydiyyatda olan şəxslərin sayı 58.796, xəstə kimi qeydiyyatda olanların sayı isə 40490 nəfərdir. 39485-i kişi, 1005-i qadın olan xəstələrin 20182 nəfəri opioidlərin, 8611 nəfəri kannaboidlərin, 11697 nəfəri isə eyni zamanda bir neçə narkotik maddənin qəbul edilməsi nəticəsində psixi və davranış pozuntuları yaranmış şəxslərdir.

Sorğuda o da qeyd olunub ki, Respublika Narkoloji Mərkəzində xəstələrin müalicə müddəti adətən onların fərdi vəziyyətdən asılı olur: “Narkotik istifadəçilərinin müalicəsi xəstə müayinə olunduqdan sonra həkimin tövsiyələri və xəstənin istəyi nəzərə alınmaqla, ambulator və ya stasionar şərəitdə aparılır. Nəzərə alsaq ki, xəstələrin müalicə alması könnüllülik prinsipi əsasında aparılır və bu faktor da onların xəstəxanada qalmasına təsir edir, çünki pasiyentlər istənilən zaman müalicədən imtina etmə hüququna malikdirlər. Müalicə proqramına 20 günə qədər detoksikasiya və sonrakı tibbi sosial reabilitasiya dövrü daxildir. Bu baxımdan tibbi sosial reabilitasiya dövrü aylarla, illərlə davam edə bilər. Mərkəzdə xəstələrin orta yatma müddəti 15-20 gündür. İstənilən halda hər bir xəstənin müalicəsinin erkən vaxtlarda aparılması daha səmərəli olur. Xəstənin yaşı çoxaldıqca və xəstəliyin müddəti uzandıqca müalicənin səmərəliliyi aşağı düşür”.

Müalicə nəticəsində orqanizmin tam bərpaı mümkündürmü sualımıza isə belə cavab verilib: “Orqanizmdə olan hər bir xəstəlik özündən sonra bir iz qoyur. Narkoloji xəstəliklər tıbbə olan digər əksər xəstəliklər kimi xronikidir. Tibbin vəzifəsi isə xəstələrin iztirablarını azaltmaq, onların həyat keyfiyyətini yüksəltmək və praktik sağlām olmasına yardım etməkdən ibarətdir. Cavan yaşlarda orqanizmin bərpaı mümkündür, yaş artdıqca bu ehtimallar azalır. Xəstələrin müalicəsi narkotiklərin növdündən asılı olaraq dəyişə bilər. Opioidlərin müalicəsində xəstəliyin əvvəlki illərində detoksikasiyon, tibbi-reabilitasion tədbirlər aparılır. Xəstəliyin müddəti uzandıqca və aparılan tədbirlərin effektivliyi azaldıqca metadonla əvəzədi müalicə proqramı tətbiq olunur. Narkotiklərin digər formalarından farmakoloji və reabilitasion tədbirlər həyata keçirilir”.

Sorğumuza cavabda həmçinin qeyd olunub ki, narkotik istifadəçilərinin ailələri ilə xəstələrə xidmət göstərən narkoloji müəssisələrin tibbi heyəti tərəfindən birlikdə müalicə, tibbi sosial reabilitasiya xidmətləri həyata keçirilir.

Narkotik aludəçiliyi ilə yanaşı, narkotik satışı və ya bu tipli bitkilərin yetişdirilməsi ilə məşğul olanların

cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi istiqamətində atılan addımlar prioritetdir. Eyni zamanda narkotiklə bağlı maarifləndirmə tədbirlərinin vaxtında və davamlı aparılması da cəmiyyəti bu bəla haqqında daha məlumatlı etməklə, ailələrin övladlarını qorumaq şansını artırır.

Narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı cinayət faktları azalıb

Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasından sorğumuza cavab olaraq bildirilib ki, Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin verdiyi rəsmi məlumat

manlığa qarşı mübarizə sahəsində vətəndaş fəallığının artırılmasına yönəli tədbirlər həyata keçirilir. Ötən il “802 qaynar xətt” telefon xidmətinə, “055-600-08-02” mobil telefon nömrəsi vasitəsilə “Whatsapp”, “070-400-08-02” mobil telefon nömrəsi vasitəsilə isə “Telegram” hesablarına ümumilikdə 1668 müraciət daxil olub, onlardan 154-ü narkotik vasitələrin qanunsuz satışı, 114-ü narkomaniyadan müalicə, 1400-ü isə digər məsələlərə bağlı olub. Beləliklə, “802 qaynar xətt” telefon xidməti vasitəsilə narkotik vasitələrin və narkomanlığın yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə aidiyyəti

əsasən, narkotik maddələrin aşırı dozasının qəbulu nəticəsində ölənlərin sayı 2020-ci il üzrə 160, 2021-ci il üzrə 258, 2022-ci il üzrə 249, 2023-cü il üzrə 172, 2024-cü ildə isə 87 nəfər olub. Ümumilikdə 2016-2024-cü illər ərzində narkotik maddələrin aşırı dozasının qəbulu nəticəsində ölənlərin sayı 1239 nəfərə çatıb.

Qeyd olunub ki, hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilmiş kompleks əməliyyat-xəttə tədbirləri nəticəsində ümumilikdə 3797 cinayət faktı aşkarlanıb. Onlardan 1139-u narkotik vasitələrin qanunsuz satışı, 2616-sı narkotik vasitələrin qanunsuz əldə edilməsi və saxlanması, 40-ı narkotik tərkibli bitkilərin qanunsuz ekilib becərilməsi, 2-si isə bu kateqoriyaya aid digər cinayətlərlə bağlı olub. “Aşkarlanmış cinayət faktları üzrə qanunsuz dövriyyədən ümumilikdə 3 ton 313 kq 859,7 qram narkotik vasitə və psixotrop maddə müsadirə edilib. Bu narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin ümumi dəyəri isə 87 milyon 551 min manat məbləğində qiymətləndirilir”, - deyə əlavə edilib.

Komissiyadan bildirilib ki, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı cinayət məsuliyyətinə 2042 nəfər cəlb edilib. Onlardan 44 nəfəri xarici ölkə vətəndaşıdır. Hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qaçaq-malçılıq yolu ilə ölkə ərazisinə gətirilməsi ilə bağlı 101 fakt aşkarlanıb. Həmin faktlar üzrə qanunsuz dövriyyədən ümumilikdə 1 ton 196 kq 338 qram narkotik vasitə və psixotrop maddə, 5183 ədəd metadon və 13 194 ədəd güclü təsir edən maddə müsadirə edilib. Bundan əlavə, ümumilikdə aşkar edilmiş cinayətlərin 110-u qrup halında törədilib.

NMDK-dan cavabda qeyd olunub ki, 2025-ci ilin yanvar-may ayları üzrə aparılmış təhlillər göstərir ki, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən aşkar edilmiş cinayət faktlarının ümumi sayında 1059 fakt azalma müşahidə olunub.

Qeyd edək ki, Dövlət Komissiyası tərəfindən mütəmadi olaraq narko-

təşkilatlarla və vətəndaşlarla operativ qaydada əlaqələndirilmə təşkil edilərək, narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə dair verilən məlumatlar əsasında cinayət işlərinin başlanılması və qanunsuz dövriyyədən külli miqdarda narkotik vasitələrin götürülməsi təmin edilib, narkotik istifadəçiləri könnüllü müraciətləri əsasında ixtisaslaşmış tibb müəssisələrində müalicəyə yönləndirilib, narkotik asılılıqdan əziyyət çəkən ailələrə psixoloji dəstək göstərilib, vətəndaşlara mövcud qanunvericiliyin müddəaları izah edilərək zəruri tövsiyələr verilib.

Sorğuya cavab olaraq bildirilib ki, “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı”na müvafiq olaraq ötən il də tədbirlər davam etdirilib. Həmçinin qeyd olunub ki, “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı”nda da tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Eyni zamanda “Narkotik vasitələrin sui-istifadəsi və qanunsuz dövriyyəsi ilə Beynəlxalq Mübarizə Günü” ərəfəsində də silsilə tədbirlər keçirilib.

Narkotikdən fiziki çıxış detoksikasiya olsa da, asılılığın əsas səbəbləri psixoloji

Məsələnin psixoloji tərəflərini də görəndik. Psixologiya Elmi-Tədqiqat İnstitutunun sədri, psixoloq Elnur Rüstəmov bildirdi ki, narkotik vasitələrə meyillilik daha çox sosial, psixoloji və bioloji risk faktorları ilə bağlıdır: “Ən çox risk altında olan qruplar yenidən və 15-25 yaşarası gənclərdir. Buna səbəb daha çox emosional dəlğə-lənmələr, şəxsiyyət xəttə, qrup təsiri və təzyiqi, eləcə də ünsiyyət problemləridir. Daha sonra bu qrupa travma yaşamış şəxslər – uşaq yaşlarında zorakılıq, valideyn itkisi, uzunmüddətli laqeydlə və ya istismar görünərlər daxil-dir. Eləcə də ailə tarixində aludəçilik olan fərdlər, emosional tənzimləmə çətinliyi, depressiya, təşviş pozuntusu olan şəxslər risk qrupuna daha çox aid edilir”.

E.Rüstəmovun sözlərinə görə, statistik olaraq kişilər narkotik istifadəsinə daha çox meyillidirlər. Bu baxımdan xüsusilə 16-30 yaş arasında olan kişilər risk altındadırlar. Bunun səbəbləri fərqlidir. Belə ki, cəmiyyətin kişilərdən “güclü və emosiyasız” olmağı gözləməsi prosesi tətikləyə bilər. Həmçinin emosional problemlərin paylaşılmaması və psixoloji yardım axtarışının azlığı, eləcə də kişilərdə impulsiv davranışların daha üstün olması risk faktorunu artırır. Qadınlarda aludəçilik kişilərlə müqayisədə daha az yayılmış olsa da, qadınlar aludə olduqda müalicə prosesində daha dərin psixoloji çətinliklərə qarşılaşırlar.

Psixoloq narkotik istifadəsi ehtimalını göstərən əlamətləri də sadalayıb: “Davranış dəyişikliyi: aqressiya, tənhalığa çəkilmə, kəskin əhval dəyişiklikləri, akademik uğursuzluq və məktəbdən yayınma, yeni və şübhəli dost çevrəsi, gecə saatlarında tez-tez evdən çıxmaq, ailə ilə ünsiyyətin azalması, gözlərin qızarması, motivasiyanın azalması, qoribə qoxular. Bu hallar müşahidə edildikdə ailələr psixoloq və ya mütəxəssisə müraciət etməlidirlər”.

Onun sözlərinə görə, psixoloji amillər bir şəxsi narkotik aludəçisinə çevirə, həmçinin bu faktorlar həm səbəb, həm də nəticə ola bilər. Narkotik istifadəsi depressiya, təşviş pozuntusu, psixozlar, şəxsiyyət dəyişiklikləri və antisosial davranışlara səbəb ola bilər. Həmçinin uşaqlıq travmaları, özünəinamin aşağı olması, yaxınlıq qorxusu, ailədaxili konfliktlər və şəxsiyyət pozuntuları da narkotik istifadəsinə meyilliliyi artırır.

Narkotik istifadəçilərinin müalicə prosesindən danışan E.Rüstəmov bildirdi ki, psixoloq bu prosesin ayrılmaz hissəsidir. Narkotikdən fiziki çıxış detoksikasiya ilə olsa da, asılılığın əsas səbəbləri psixoloji olduğu üçün burada aludəçiliyin kökündə yatan psixoloji faktorlar aşkar edilir. Yeni davranış və duyğu tənzimləmə bacarıqları öyrədilir, nəticədə təkrar istifadənin qarşısı alınır. Psixoloji müalicə olmadan fiziki müalicə nəticə vermir və geri dönmə ehtimalı yüksək olur. “Hər yaşda narkotik istifadəçilərinin müalicəsində psixoloji seanslar vacibdir, lakin 15-30 yaş arası şəxslərdə daha effektiv nəticələr verir. Bu dövrədə şəxsiyyət formalaşma mərhələsində olduğu üçün müdaxilə davranışlarının və düşüncə sisteminin dəyişdirilməsində daha təsirli olur. İlk mərhələdə psixoloji seanslar 12-16 həftə ərzində həftədə 2-3 dəfə seans tövsiyə olunur. Davamlı mərhələdə, yəni ikinci və üçüncü aylarda seanslar azaldıla bilər”, - deyə o əlavə etdi.

İnstitut sədri dedi ki, seanslar nəticəsində ilk dəyişikliklər 1-2 ay ərzində görünməyə başlasa da, tam psixoloji stabillik üçün ən azı 6-12 ay psixoloji dəstək tələb olunur. Seansların müddəti fərdin vəziyyətinə görə dəyişə bilər.

Psixoloq vurğuladı ki, narkotik aludəçiləri ilə yanaşı, ailə üzvləri ilə terapiya bu prosesdə çox vacibdir: “Asılılıq ailədaxili dinamikalardan da qaynaqlana və ailənin münasibəti təkrar istifadə riskini azalda və ya artırır bilər. Təvsiyə olunan fəaliyyətlər sırasına ailə üzvlərinə psixoloji təlimin verilməsi, aludəçiliyin səbəb və mexanizmlərini anlamaq, emosional dəstəyin düzgün qurulması, ailə üzvlərinin birgə terapiya seanslarına cəlb edilməsi, yenidən güvənini bərpaı və kommunikasiya bacarıqlarının artırılması daxildir”.

Yaşından asılı olmayaraq hər kəsi qorxulu bəlaya sürükləyən narkotiklə mübarizə bu gün prioritet istiqamətlərdəndir. Buna baxmayaraq, dünyada narkotik istifadəçilərinin sayında il-böl artım müşahidə olunur. Narkotikdən ölmə halları isə ən çox yayılmış 20 ölmə səbəbləri arasında yer alır. İnsanın orqanizmi ilə bərabər, ruhunu da öldürən narkotik aludəçiliyindən xilas olmağın əsas yolu isə beynəndəki düşüncələrin dəyişə bilməkdən, psixoloji sağlamlığı təmin etməkdən başlayır.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
“Azərbaycan”

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və digər idarəetmə qurumlarının rəhbərləri tərəfindən 2025-ci ilin iyul ayında şəhər və rayonlarda keçiriləcək vətəndaşların qəbulu cədvəli

S/n	Qəbulu keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı və idarəetmə qurumunun rəhbəri	Qəbulun keçirildiyi şəhər, rayon	Əhatə olunan şəhər və rayonlar	Qəbulun keçirildiyi gün
1.	Gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov	Qəbələ	Qəbələ, Oğuz	02
2.	"Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin baş direktoru Azər Məmmədov	Şabran	Şabran, Xaçmaz	03
3.	Baş prokuror Kamran Əliyev	Yardımlı	Yardımlı, Masallı, Cəlilabad	04
4.	Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev	Şirvan	Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala, Biləsuvar	04
5.	Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli	Abşeron	Abşeron, Sumqayıt, Qubadlı, Zəngilan	04
6.	Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov	Quba	Quba, Qusar, Xaçmaz, Şabran, Siyəzən, Xızı	11
7.	İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov	Şəki	Şəki, Oğuz	11
8.	Mədəniyyət naziri Adil Kərimli	Lerik	Lerik, Lənkəran, Astara, Masallı, Yardımlı, Cəlilabad	11
9.	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova	Balakən	Balakən, Zaqatala	11
10.	Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramin Məmmədov	Ağsu	Ağsu, İsmayılı, Şamaxı, Qobustan	14
11.	Baş prokuror Kamran Əliyev	Zaqatala	Zaqatala, Şəki, Qax, Balakən	18
12.	Fövqəladə hallar naziri Kəmaləddin Heydərov	Gədəbəy	Gədəbəy, Şəmkir	18
13.	Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi Mürsəl İbrahimov	Göygöl	Göygöl, Gəncə, Samux, Daşkəsən, Goranboy, Naftalan, Xocalı, Kəlbəcər	18
14.	Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin sədri Saleh Məmmədov	Xaçmaz	Xaçmaz, Şabran	18
15.	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Zaur Əliyev	Oğuz	Oğuz, Qəbələ, İsmayılı	18
16.	"Azərişiq" ASC-nin sədri Vüqar Əhmədov	Lerik	Lerik, Lənkəran	18
17.	Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən Rzaev	Ağdam (Quzanlı qəsəbəsi)	Ağdam, Ağcabədi, Laçın	21
18.	Energetika naziri Pərviz Şahbazov	İsmayılı	İsmayılı, Şəki, Oğuz, Qəbələ, Ağsu, Şamaxı	22
19.	"Azərstiliktəchizat" ASC-nin sədri İlham Mirzəliyev	Tərtər	Tərtər, Bərdə	22
20.	Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev	Oğuz	Oğuz, Şəki, Qax, Zaqatala, Balakən, Qəbələ	25
21.	Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev	Daşkəsən	Daşkəsən, Göygöl	25
22.	Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov	Qəbələ	Qəbələ, Şəki, Oğuz, Qax, Zaqatala, Balakən	25
23.	Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev	Füzuli (Horadiz şəhəri)	Füzuli, Beyləqan, İmişli, Xocavənd	25
24.	Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Şahin Bağirov	Siyəzən	Siyəzən, Şabran, Xaçmaz, Xızı	25
25.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayılov	Xızı	Xızı, Siyəzən	25
26.	Daxili işlər naziri Vilayət Eyyvazov	Astara	Astara, Lənkəran, Lerik, Masallı, Yardımlı	30

Vətəndaşların qəbulu müəyyən edilmiş günlərdə saat 10:00-da başlayır.

Bakıt TOROBAEV: “Qırğızıstan Azərbaycanın aqrar sektorun rəqəmsallaşdırılması və sığortanın tətbiqi təcrübəsini öyrənməkdə maraqlıdır”

Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov Türk Dövlətləri Təşkilatı Kənd Təsərrüfatı Nazirlərinin IV Toplantısı çərçivəsində Qırğız Respublikası Baş nazirinin müavini, su ehtiyatları, kənd təsərrüfatı və emal sənayesi naziri Bakıt Torobaev ilə görüşüb.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr və informasiya təminatı şöbəsindən AZƏRTAC-ə bildirilib ki, görüşdə nazir Məcnun Məmmədov Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə aqrar sahənin inkişafı istiqamətində görülən işlər barədə ətraflı məlumat verib. Nazir qeyd edib ki, Azərbaycan Qırğızıstan ilə ticarət dövriyyəsinin artırılması, o cümlədən kənd təsərrüfatının müxtəlif sahələrində, xüsusilə heyvandarlıq, balıqçılıq və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə önəm verir.

Qırğızıstanın Baş nazirinin müavini, su ehtiyatları, kənd təsərrüfatı və emal sənayesi naziri Bakıt Torobaev isə öz növbəsində ölkəsinin

Azərbaycanın aqrar sektorun rəqəmsallaşdırılması, aqrar sığortanın tətbiqi, kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı sahəsində uğurlu təcrübəni öyrənməkdə maraqlı olduğunu ifadə edib. O, iki ölkə arasında aqrar təhsil sahəsində əməkdaşlığa, tələbə-müəllim mübadiləsi proqramlarında iştiraka maraq göstərdiklərini vurğulayıb.

Həmçinin görüşdə aqrar sahənin dayanıqlı inkişafının təmin edilməsi, bu istiqamətlərdə təcrübə mübadiləsinin aparılmasının vacibliyi barədə geniş müzakirələr aparılıb, kənd təsərrüfatı sahəsində qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi üçün böyük potensialın olduğu vurğulanıb. Təşkilata üzv ölkələrlə aqrar sahədə əməkdaşlığın mövcud vəziyyətini, əməkdaşlıq perspektivlərini müzakirə edən tərəflər kənd təsərrüfatı sahəsində təşkilata üzv dövlətlərlə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildiriblər.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər də müzakirə edilib.

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 26 may (Bazar ertəsi günü) tarixli 188-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası

HÜKUMƏT TEATROSUNDA

AXŞAM TAMAŞASI

Teatro mövsümü bağlanır.

Bu mövsümdə axıncı

opera və operetta tamaşaları.

Şənbə günü şabanül-müəzzəm

ayının 26-sında (mayısın 27-sində) 1337-1919-cu ildə

axıncı dəfə olaraq

“**Arşın mal alan**” operetəsi,

çarşənbə günü şabanül-müəzzəmin

27-sində (mayısın 28-ində)

Azərbaycan İstiqlaliyyətinin**səneyi-dövrriyyəsi** münasibətilə“**Leyli və Məcnun**” operasıvə “**Azərbaycan**” faciəsi

təntənəli bir surətdə

mövqeyi-tamaşəya qoyulacaqdır

və məzkur tamaşalardan

sonra teatro mövsümünü

gələn sentyabradaq bağlanırlar.

Bu tamaşaların biletləri

indindən satılmaqdadır.

Tamaşa başlanacaqdır

axşam saat 8-in yarısındadır.

Hacıbəyli Qardaşları

Müdiriyyəti

T-136

AZƏRBAYCAN CÜMHURİYYƏTİ NƏZDİNDƏ

OLAN GÜRCÜSTAN NÜMAYƏNDƏSİ

NIKOLAY İTOMOVİÇ KARTSİVADZE

Mayın 26-da Gürcüstan Cümhuriyyəti İstiqlaliyyətinin səneyi-dövrriyyəsinin (İldönümünün) əvvəlinci günü münasibətilə təbrik etmək istəyənlər Staro polis qəribəsində, 20 nömrəli evdə olan Səfərdəstə qəbul edəcəkdir.

Səfərdəstə katibi: G. S. Ljadze

8792

ELAN

1919-cu sənə mayıs 26, bazar ertəsi saat 11-də Azərbaycan Məclisi-Məbusan iclası olacağı elan olunur.

T-135

DƏRBƏND ƏHVALATI

Dərbəndin Dabravol qoşunu [Könüllü ordu] tərəfindən işğal edilməsi azərbaycanlıların təbii həyəcənini mövçib [həyəcənə səbəb] olmuşdur.

Əvvəl-i-əmrda [hər şeydən əvvəl] onu deməlidir ki, hələlik bir o qədər həyəcəyə səbəb yoxdur. Əvvəla, burası var ki, ingilislər və italyanlar Denikin qoşununun bu rəftərindən əslə razı olmadıqlarını və bu işin onlardan icazəsiz icra edildiyini qəti surətdə bəyan etmişlərdir. Əlavə olaraq, italyan həyatı təmin etmədikləri ki, qoşunları gəlib yetişən kimi Dərbənd ilə Petrovsk işğal edəcəklərdir.

Və sənəy [ikincisi], denikinilər Azərbaycanın istiqlalını tanıyıb da bu istiqlalə qarşı heç bir sui-niyətləri olmadıqlarını hökumətimize bildirmişlərdir. Və salisən [üçüncüsü], həddü-muzu və istiqlalımı qorumaq üçün hökumət tərəfindən lazımlı olan tədbirlər görülmüşdür.

Ancaq burası var ki, ingilislər və italyanların sözü ilə dedikləri mətləb bizim üçün bir o qədər təəsli ola bilməz və biz bu sözlərə inanıb və uyub da arxayın ola bilmədiyimiz kimi, ehtiyatımızı da əldən buraxa bilmərik. Hakəza [eləcə də], denikinilərin bizim istiqlalımızı “tanımas” və bizə qarşı sui-niyət bəsləməsinə sözlərində inanmaq üçün də uşağcasına səf-dərun [sədaövləh] olmalıdır. Denikinlərin proqramı bizə məlumdur. Onların istədiyi budur ki, Rusiyanı bolşeviklər alından alıb da təkamülə həlisa salın və qəbul-mühərribə [mühəribədən əvvəl] həddüdəli daxilində bərqərar etsinlər.

O halda, ən böyük ümid özümüzə, öz qüvvətimizədir. Biz bu qüvvənin sayəsində öz istiqlalımızı saxlaya bilsək, o halda əvvəla təhlükəni rədd edərək və sənəy, özümüzdə tərəfdarlar daxli cəlb edə bilsək.

Unutmayaqlı ki, Dağıstannın denikinlər tərəfindən işğal edilməsinə müəisəldət [icazə] verənlər, ən əvvəlcə dağıstannlıların öz idarəsizliyi səbəb oldu. Əgər Dağıstann millətləri arasında birlik, möhkəm ittifaq və ittihad mövcud olsaydı, Dabravol qoşunları onlara bəta bilməzdi və bunların bu əzm və səbatını müşahidə edənlər ingilislər daxli denikinilərə bu qədər cürət verməzdilər.

Soçi üzərinə hücum etmiş olan dabravolları qeyrətli gür-cülərin hümmət və ittifaqı sayəsində istilaciyana [istilaçı] fikirlərindən əl çəkməyi məcbur olan kimi, ingilislər daxli onların tərəfini itlizama [tərəfini tutmağa] məcbur oldular.

Denikin[in] Dabravol qoşunu Dərbənddə qalacağıdlarını, ya bəri gəlməyəcəklərini? Gəlmək istəsələr, ingilislər və italyanlar bunlara məna olacaqmı? Bunlar başqa məsələdir. Lakin bizim üçün şimaldan təhlükə mövcud olduğu mənim bəri məsələdir. Bunu heç bir vaxt unutmayıb da var qüvvəmizə gəlməliyə ki, bu şimal təhlükəsinin rəddinə qarşı həmişə və hər bir halda hazır olaq. Ona görə mümkün mətləbə hazırlanma və heç bir fədakarlıqdan çəkinməməliyə.

Biz hazır olandan sonra düşməndən qorxumuz yoxdur.

Ü. H.

NƏDİR BU NAXOŞLUQ?

Aramızda yaman bir naxoşluq var. Bu naxoşluq son vaxtlarda məmləkətin hər tərəfinə yayılır, millətimizin hər sinfini yaxalayır, hər yanda acıdır, hər kəs üzərində təsiri göstərir, gün-gündən şiddət edir, vətənimizi yaxıb qovurur, həyatımız müəvəzəsinə pozur, ortaya anarşizmdən daha müəssir [təsiri] bir anarşiya, bir böhran çıxır.

Simdi hər kəs o böhranı-həyat içində gırpınb tutur.

Hər kəs istəməyə-istəməyə o yaman naxoşluğa tutulur. Bir kəs tutuldu mu, yaxanı qurtarmaq da qəbil olmayır. Qızdırıqda qızdırır, şaşırdıqda şaşıdır. Hərərət arqı dərəcəni də asır. Yəni aldırılmayır, əlislir. Böhran, şükran yerinə keçir. Bunlarla bərabər bəsbüttün də gizli qalmayır. Vücudi-cəmiyyətdə yavaş-yavaş zəiflik, əxlaqı-başərdə pozğunluq əlaməti görünür. Bu hal, bu fənalıq ərbəbi-fəzaili [fəzailət səhəbləri], ricali-hökuməti [hökumət adamlarını] imdindən talaşa düşürür. Naxoşluq, doğrudan da yaman naxoşluq!

Əcəba nədir bu naxoşluq?
– Aclıqım, qızdırımam, tifim?
– Xayır, xayır! Heç biri deyil!
– Ya nə?

Bəş ay qabaq – yanvarın ibtidalılarında idi. Osmanlılar İrəvan, Naxçıvan və Şərurdan çəkildilər. Oralar öz başına qaldılar. Kəndlilər, şəhərlərin ümumi həyatı, nizamı pozuldu. Məmləkətin istiqlalı qarənqlənə düşürdü. Üç yüz min müsəlman müqəddəratı məchul görünürdü. Bir çox bədbəxtliklər xayala gəlirdi. Lakin bunların heç biri İrəvan və Naxçıvan ağalarını bir o qədər düşündürmüyədi. Hər kəsi maraqlandıran yalnız və yalnız açıq qalmış olan “hökumət” mənəsbə, məqəmi idi.

İştə, bu boşluqları doldurmaq, tutmaq lazım görünürdü.

Qəyeyi-xəyal salamatı-vətan deyil, hökuməti idi. Məfkura, səadət-millət deyil, milləti mənfəətə vasitə etməkdi.

Böylə də oldu:

Naxçıvan bir məhsəri-hirsət kasılmışdı [ehtirasların əşib-dəşdiyi yer olmuşdu]. Hər yanda hirs və həssad, hər dairədə fitnə və fəsad qaynayır. Hökuməti, böyükliyi ələ keçirmək xoşbəxtliyi hər kasin ürayından keçirdi.

Lakin birca şey ortada nəçirən idi:

– Pul.

Pul olsaydı, hər zad olacaqdı. Hökumət yapılaçaqdı, məmləkət saləmətə çıxacaqdı, camaat rahat olacaqdı.

Pul olsaydı, ürəkədən da çalışılacaq, candan da xidmət edəcəkd.

Çox çəkmədi, bunun da yolu tapıldı:

Allah Azərbaycan Hökumətinə ömürlər versin! Həmin həmiyyətli, qeyrətli və sadəqətli vəkilər seçilib Bakıya göndərildi. Bu xəbər, Bakıdakı İrəvan[lı] həmvətənlərinə ərsinə elektrik sürətliə yayıldı. İrəvən dəşdiqə həpsi toplandı. Məclislər oldu, qərarlar qoyuldu. Hələ müzakirə vaxtı onları görənərlər indi də təəcüb barməğini təşviylər.

Nə idi o həyəcən və xələcan [təlaş], ya rabbi!

Hər nətiq minbəri-xitabətdə bir müəssəm həmiyyət [vətan təəssübkeşliyinin təmsil] kasılmışdı. Təziqi-qeyrətə qabarıq, sanki ətrafına şükməymədi.

Dillər, dəyəsən Edisonun təza çıxardığı bir mükəlmə maşinasıdır [danışıq aparatıdır], işləyirdi.

Gözlər – bir ədəyi-tərəhümülə [mərhəmət ədəsi ilə] süzülürdü.

Qaşlar – Nəf’inin bir xəncəri-esqi [eşq xəncəri] olmuş, müariz [müxalif, düşmən] ürəklərə saplanırdı.

Əllər – titrəyir, ayaqlar tərənnümsəzi-şətarət olurdu [sevinc nəğməsi söyləyirdi].

Ürəklərin şiddətli çarpıntısı, üzlərin qızarmasından, dodaqların hərəkətindən səziliirdi.

Qeyrət-hiss və hirs qan damarlarını qabartdıqca qabarırdı, nətiqləri adlı hələlərləndən çəxmış bulunurdu.

Başlar – şiddətli-həyəcənə müttəsil [daim] ağınyır, müzakirə qoyulan çətin məsələnin, o pul müşkülətinin həllinə sərf-i-hümmət edirdi.

OH! Nəhayət məsələ həll edildi:

Bir milyon pul alındı.

Sədr, katib və xəzinədar seçildi. Aylıqlar təyin edildi.

Böylə bir məclis bundan bir az sonra Tiflisdə də əmələ gəldi. Xoşbəxt İrəvan quberniyasına iki tərəfdən də yardım edəcəək, nicat verəcəkd.

Bir fikir vardı, bu, əcələ etməyə qoymaydırdı:

Bir milyon ilə nə iş görülecəkd? Bir az əlvər ilə, zəhmət çəkməklə o pulu artırımaq, məmləkəta, hökumət başına gedəndə həm çox pul ilə, həm abırı paltar ilə getmək lazım idi. O idi ki, gözələrin döndüyüm həmvətənlərinin həpsi – müəllim, yazıçı, vəkil, mühəndis, doktor, direktor, xan, bəy, seyd, məşəhəd və kərbələyi, həpsi, həpsi əlvərə töküldülər.

Xoşbəxt İrəvan quberniyası müsəlmanları öz həmvətənlərinin qeyrat və həmiyyətliəri eşidib yollara səlsizliklə müntəzib oldular. Er-gec [tez-gec] gəlib qurtaracaqlarına böyük ümidlər bəslədilər.

Aradan üç ay keçdi.

Həmvətənlərin İrəvandan gətiriləcəkləri qızılər, Batumdan gələcək mallar vaxtında gəlib çxmadı...

Hökumət Naxçıvan və Şərurdakı minlərcə mühaciri təbii ac buraxmazdı. Yardım lazımdı.

Lakin ortada heç bir “həmvətənlə” yoxdu. Həpsi məşğul idi...

Hökumət bu səfər həmvətənlərinin məmur və daha münəvvər [ziyalı] sinfinə müraciət etdi. Üç-dörd kişidən ibarət bir heyət intixab edib [seçib] bir milyon iana pulu tapşırıldı ki, götürüb Naxçıvan etiyəcəna sərf etsinlər.

Möhtərəm heyət xüsusi salonlu vaqonla Tiflisə buyurdu. Orada istirahətlərini ən haşəmətli məhəmməkanları, avtomobillər verildi. Çünki bunlar Naxçıvan və Şəruru əldə, anarşizmdən qurtaracaqlardı. Yüz minlərcə camaatın xilaskarı olacaqlardı.

Heyf ki, yanlarındakı pul birdən-birə peçin içinə girdi. Onları orada qızdırmaq istədi. Lakin zəlim şeytən məna oldu. Möhtərəm ağaları öz qəmpəsi ilə qızdırdı. Böyləliklə heyət Tiflisə saplanıb qaldı. Həm o vaxta qədər qaldı ki, həmvətənlərin Naxçıvanı da, Şəruru da, Şürməli də tamamilə ermənilərin əlinə keçdi.

Əgər iş yəni İrəvan[lı] həmvətənlərə qalsaydı, bəlkə bu qədər uzun yazmazdım. Lakin əvlərlərinə məğrurun [məni bağışlayacaqlarına günəvənar] əzr edirik ki, həmvətənlərinin çoxu nəticə etibarilə həməyar [eyni ayvarda, eyni keyfiyyətdə] bəxş olurlar.

Son vaxtlarda şəkili, ərəşli həmvətənlərinin ictiması [yığıncağı] vardı. Əcəba məqsəd nə idi? Fırqa ehtiramını, millət səadətini? Bilmədiyim cəhəta bir şey söyləyəmməmm... Ancaq surəsi var ki, naxoşluğumuz ümumdür.

Zənn edirik ki, şimdi naxoşluğumuzun nə olduğu anlaşıldı, şimdi də yaman naxoşluğumuzun zərər, şiddəti, tələfatı təqdir edildi [başə düşündü].

Əvət, öylə bilirik ki, bu uzun tərəifdən sonra naxoşluğumuzun cinsi aşkar edildi. Bilindi ki naxoşluğumuz:

İctimai naxoşluqdur.

Kaş naxoşluğumuz “ictimai” olmasaydı da, ən qorxunc tiffərdən, taunlardan, xəstələrdən biri olaydı! Birli olaydı da bir az tələfatdan sonra qurtula bilsəydik.

Heyf ki, bu ən şiddətli tiffələrdən, ən qorxunc taunlardan da daha qorxunc, daha zərərlidir. Çünki tədavis [müalicəsi] çətinidir. Müalicə vaxtı uzundur. Buna hər “həkim” işə çərə deməz.

Bunun üçün uzun illər, böyük əməklər, ulu qeyratlar, yüksək zəka və fikirlər, fəzləcə pullar və bunların başında da qüvvətli bir iman, bir ictimai iman, mətənatli bir səbat lazım.

Mən də bilirəm ki, bu qəyəyə bizi çatdıracaq vasitələrin çoxu bizdə yox. Fəqət bir şey, həm də bütün qüvvətlərin, vasitələrin anəsi olan bir şey əlimizdə var:

O da – qəyə və məqsədd!

İştə, **məmləkətin istiqlalından, camaatın səadətindən** ibarət olan qəyəmiz qabağımda durulmuş və ona bir ləhiyə-həqiqət bilib tapındıqca vasitələri bulmaq, düz yolları izləmək qolaydır. Qolaydır, çünki naxoşluğumuz və onun səbəbləri artıq aşkar edilmişdir.

Naxoşluğumuz:

İctimai naxoşluqdur.

Ümidvar

NƏZARƏTLƏRDƏ SİMLAR

Bu axır günlərdə Bakıdakı Fəhla Konfransının macaracarı [avantürüst] həyatı tərəfindən elan edilən tətili-üməndən cəddən siyasi sınırlarının həsrətində qaldığımız Nəzərat [nazirlik] məmurlarının aqıcasına gərməyənə müvəffəq olduq. Tətili-ümumi elan edilər-edilməz hökuməti müəssisələrdə mövcud biliumum məmurinin [bütün məmurların] (əcənbəliarın) əhvali-ruhiyyə və zəhiri simalarında bir dəyişiklik müşahidə olunurdu. Nəzarətlərdə mövcud məmurinin nisfi-əzami [böyük hissəsi] acənbəbilərdən olduğu, eyni zamanda bu məmurinin içərisində həm sağ tərəfdəri, həm də on solər olduğu bədihidir [aşkarlır]. Nəzarətlərimizdə yərləşən an sağlār (monarxistlər) qər saltənatının zamanı-hökumətindən [hökuməti dövründən] irsən qalma sədiq qulları və müstəxda-

mindir [xidmətçilərdir]. Bunların sayı sollarə nisbətən çox olub, kəndiləri də təcrübəli məmurlardan, həm də hökuməti işlərimizin bəsbüttün sür isənsində və Rusiya qəvənini mövçib-inçə carı olduğundan [Rusiya qanunlarına əsasən icra edildiyindən], hər biri kəndisinə gözəl və məsuliyyətli mövqələr tutmuşlardır. Bu gün bir çox nəzarətlərdə və sair hökuməti müəssisələrdə bu məmurların sayəsi ilə idarə işlərinin icrası öylə bir şəkli almışdır ki, onlarız müəssisə işləri təvəqqüf edər [dayanar]. Digər tərəfdən, bolşevik və onlara təməyüli edən zətlər də get-gedə sayları nəzarətlərdə artırır. Bunlar da kəndilərinə cürbəcür vasitə və təvəssülə [vasitəçiliklə], hərsə bir rang və şəkli ilə nəzarətlərə və sair hökuməti müəssisələrə daxil edirlər. Bu cəhətdən nəzarətlərimizdə hazırda müxtəlif məsləkdaşlar və müxtəlif cərəyanlar mövcud olmaqla, ümdə məqsəd və arzuları bəridir.

Məqsəd və arzularının vahid olması tətil günləri zamanında izhar olundu. Tətili-ümumini elan edən Mərkəzi Komitanın “Əxbər” qəzetəsində guya hökuməti müəssisələrin də məmurları tətilə iştirak edəclərini elan etmişdilər. Bu elanı idrak edən müsəlman məmurları dərhal bir protesto bəyan-naməsi yazıb nəzarətlərdə bulunan istər türk, istər qeyri-türk məmurları imza etməyə təqdim etdilər. Qeyri nəzarətlərdə imza – edənərlərdən, yaxud etməyənərlərdən məlumətın olmadıqından, ancaq olduğum nəzarətdəkilərin haqqında doğru xəbər yazmaq istədik.

Posta və Teleqraf Nəzarətində cəddən məsləki və aqıdsı bəlli olan, sağ tərəfdəri olan bir şöbənin müdiri etiraznaməni imza etmədi. Çünki etiraznamənin axırını cümləsində yazılan sözlər, yəni – “Elan edilən tətili-ümuminin Azərbaycan istiqlalı qarşısında olduğu üçün, həm də siyasi bir tətil olduğuna məbni [əsasən], hökumət məmurları iştirak edəmməzlar” – bu cümlənin daxilində mövcud “Azərbaycan istiqlalı” kəlməsi olmasaydı, imza edəcəyini bəyan etdi. Demək, məzkur [adi çəkilən] müdir, doğrudur, Azərbaycan Cümhuriyyəsinin əli və başı irdəsində xidmət edib ürək və məaş alır və həm də kəndisi Rusiyadan gəlmişdi zamanda üryan bir halda gəlmişdi öz lisani ilə ərzi-bəyan etmişdi və şimdiyədə Azərbaycan müəssisəsinin inayət və mərhəməti ilə həyat və məşəti hər tərəfdən təmin olur. Fəqət məqsədi vahid Rusiyanı əhya və əvəqə etmək [diriltmək və qüvvələndirmək] olduğundan, nəsil olur ki, böylə zətlər və əslə Azərbaycan kəlməsini istəmə [eşit-məyi] və söyləməyi kəndisi üçün, bir həzərat gördüyü ilə bərabər, bu qədər uzun bir müddətdə Nəzarətdə məsnədi müdiriyyətdə [müdiriyyət mövqeyində] məklə-ifitaxir və isti-rahətlə oturur. Bu zat vahid Rusiya, həm də qar tərəfdəri olub da, aqıcasına dəşdiyi məsləyi izhar etməklə, digəri – yəni anı solların (bolşeviklik) tərəfdərinin yəni bunun kimi etiraz-namədə məslə Azərbaycan kəlməsinin qeyd olunması münasibətilə kəndi isimlərini imza etmədilər. Bir parəsi imza edilsə, yəni bəzi mülahizə və şəraitə görə məbni [əsasən] oldu. Yoxsa kimsə etiraznaməni səmimin imza etməyibdir. Zənn edilməsin ki, bu imza etməyənərlər, doğrudan tətil münasibətilə, yaxud tətilə iştirak etmək fikrində olub da imza etməyiblər. Xayır, bəlkə bunların yəganə və məxfi olan məqsədləri – ki o da “Vahid Rusiya” şüarından ibarət olsun – onları imza etməkdən saxlamışdır. Vahid Rusiyanı əhya və iğbə [abadi, qalici] etməyə hal-hazırda həm sağlār və həm də sol-lar yorulmuşlurın cəlisirlər.

Aralarındakı təfəvüt ancaq həzırkı mühtilərlər görə ayırdı. Daşdılın məslək təvəffuq etməyirsə [uyğun gəlməyirsə], məqsədləri hamən birud.

Bu cəhəti hökumətimiz nəzəri-etinayə almalı, nəzarətlərdə oturan bir çox cümhuriyyəmin və istiqlalimiz ziddinə və nəfina [yeyrinə] olmağayraq çalısan – və bəlkə, bunların göstərdiyi xidmətdən həzrəde xeyir görülsə də, bitənən biliumum müzirdir [tamamilə zərərlidir] – təmilətməlid. Və nəzarətləri bu cürə müzir və xidmətdindən dəml, olsun ki, gələcəkdə cürbəcür fəsad və gözənlənməyəcək hədislər və hallar da vüq bulsun. Birdəfəlik milliləşdirmək üsulu ilə bütün ali və sair hökuməti müəssisələri onlardan təxliyə etməli, başqa surətdə müəssisələri təmilətdirmək tərqi [yolu] görülməyir.

R. R.

RUS TİCARƏTİNİN TARİXİ

- 5 -

Ziraət və fəllahətdə [əkinçilik və kənd təsərrüfatında] işlənilən karəsti [latə] və məklər damir və poladdən qayırılmışdır. Üzrə və bu damir və poladın da təhşili [lədə edilməsi] çuğun maddəsindən olduğu üçün də kömürün tapılması, çuğun zavodlarının böyüməsi və artmasına bəis olur. Daş kömürün qüvvəyi-hərrəriyyəsi [hərərəti] sair yandırılacaq maddələrindənən artıq olduğu üçün çuğun artım-ışları pak əsanlaşır. Ödur ki, bir vaxtda Don və Xerson cəhətlərində 12 dənə əjdaha kimi çuğun əridən zavodlar açılıb, burada əridilmiş çuqun arə-bərsi kəsilməyir. İştə, bu fəqərdən [hədisədən] sonra acəbni çuqununa gömrük qoyulub, Rusiyada işlənilməsi da get-gedə tərək olur. Kəndilər azad olarkən ancaq 18 milyon pul çuğun əridilirdi. Bu axır vaxtların (1904-cü sənənin) hesabına görə, 181 milyon pul əridilmişdir.

Daş kömürə gəldikdə, haman ilin hesabına görə, bundan da 1197 milyon pul hasil olmuşdu.

Çuğun zavodlarının tərəqisində daş kömürdən əlavə bir də hökumət özü [bəis] olmuşdu. Zira bir çox damir yolları yəmməq məqsədilə bunlara lazımlı rəlsəri (pəncəsi) və sair damir məmurlarını hamən vətən zavodlarına tapşırırdı.

Daş kömürə bərabər neft məhsuləti da tərəqqiyab olmuşdu [tərəqqi etmişdi]. Bu vaxtlar Bakı mədənkarından əlavə Qrozni, Maykop və Urəl cəhətlərində nəft tapılıb, təzə mədənlər salınır. Böylə ki, Rusiyanın neft məhsuləti 1904-cü ildə 662 milyon pul olur.

Kəndilər əzadəliyinin dördüncü təsiri qənd və şəkər məhsulətinə olmuşdu. XIX əsrin əvvəlinə [əvvəllərinə] qədər qənd və şəkər qismindən Rusiyada heç bir şey olmadıqı üçün Hindistan cəzəirlərindən [əddarəndən] acənbələri ali ilə gətirilmiş qəms şəkəridən istifadə edirdilər. Bu vaxtlar İttahan üçün Cənub-Qərb quberniyalarında çuğundur (rix) təhşili [hasil edilməsi] üçün bir çox yerlər akilr və böyük bir məhsulət əmələ gəlmişdən sonra çuğundur şirsindən qənd və şəkər qayırmaq zavodları açılır. Birinci qənd zavodu 1802-ci ildə Tula quberniyasında açılmışdır. Lakin qənd işləri 70-ci illərə qədər böyük bir tərəqqi göstərmədiyi üçün rus camaatı sair məmləkətlərdən gətiriləmə acəbni qəndinə möhtək olmuşdu. Azadə əmələ sinfi düzəldikdən sonra qənd zavodlarının ədədi artmışa başlayır. Böylə ki, rus əhəlisinin qəndə və şəkərə olmuş ehtiyacı rəf olaraq [aradan qaldırılaraq], sair məmləkətlərdən gətiriləmə qəndin də yolu bağlanır. Həştad birinci illərdə qəndin məhsuləti o qədər artır ki, daha bundan sonra rus qəndlinin İran və sair acəbni məmləkətlərində aparılıb təsil-məsinə izin verilir. Qəndin bəllüğü onun ucuçuluğuna bəsaırlı olmuşdu ki, hər zavoduq ildə filən qədər əhəliyə satılmaq məqsədilə qənd və şəkər zavodundan çıxarməq məcburdur.

Kənd əzadəliyinin 5-ci təsiri manufaktur işlərinə olmuşdu. Manufaktur parçalarının ən güclüsü pambiqdən toxunur. 60-ci illərə qədər pambiq məhsulətinin çoxu Amerika vilayətlərindən gəlirdi. Bu halda Amerikanın daxili iğtişəsi pambığın yolunu kəsib, rus manufakturunun da böhranına bəis olur. Fabrikalar işsiz qalıb yətr. Hökuməti təvəşşə salır. Bu halda əzad olmuş kənd gürühu yer dərşəqallığı cəhətinə köhnə yerlərindən fəvç-fəvç [dəstə-dəstə] köçüb bəş yerləri işgah edirlər. Rus mühacirləri Azərbaycanda Muğan çöllərinə və

Türküstanda da Aclıq səhrasına (Голодная степь) hökumətin anəm və nəvəsişi ilə köçürülüb cəbaca [yərbəyər] olurlar. Bunların əmr-i-maası [dolanışğını] təmin etmək üçün bir çox mükəmməl və müxtəssəm su axları və kanalları tərtib verilir, pambiq toxumu və qaramal paylanılır. Mühacirlər da pambiq əkininə məşğul olub, böyük faydalara nail olurlar. İştə, bu minval ilə Rusiyada pambiq hasilatı manufakturun dirilib yenidən vüsətlənməsinə bəis olur.

Mədəniyyət

● Maraq dünyamız

Kecmiş qarşımızda kitab kimi açan muzeyləri ziyarət edəndə, qədimdən qədim olan tarixi abidələrə baxanda özümüzə asılı olmadan bizi xoş hisslər bürüyür. Bu hisslərin təsiri altında sanki gördüyümüz abidələr, eksponatlar bir anlıq əlimizdən tutub bizi arxada qalmış illərə, əsrlərə aparır. O illərə, əsrlərə ki biz onları nə zamansa tarix kitablarından oxumuşuq. Yəqin elə buna görə də xəyalən uzaq keçmişlərə səyahət etmək üçün yolu-muzu muzeylərdən tez-tez salırıq. Muzeylərə hər gedişimizdə isə nəşə dəyərli bir şey öyrənir, bilik və məlumatlarımızı daha da zənginləşdiririk.

Bəs saat muzeylərini ziyarət etməsinizmi? Məlumat üçün qeyd edək ki, dünyanın inkişaf etmiş bir çox ölkəsində saat muzeyləri fəaliyyət göstərir. Ziyarətçilər həmin muzeylərə həvəslə gedir, saat nümunələrinə maraqla tamaşa edirlər. Zəngin saat muzeylərindən biri Rumıniyanın Ploies şəhərindədir. Bu, Şərqi Avropada yeganə olan Qədim Saatlar Muzeyidir. 1963-cü ildə yaradılan muzeydə 500 növ-dən gün, qum və su saatları qorunub saxlanılır və nümayiş etdirilir.

Ölkəmizdə də saat muzeyi fəaliyyət göstərir. Bu muzey Bakının qədim kəndlərindən biri olan Maşağada yerləşir. İxtisasca energetik olan və kiçik yaşlarından elektronika dünyasına həvə göstərən kənd sakini Ramiz Əliyev ömrünün 30 ildən çoxunu bu işə həsr edərkən böyük zəhmət bahasına, bir-birinə bənzəməyən və təkrarlanmayan 3 minə yaxın saat növü toplayıb. Bu günlərdə soraqlaya-soraqlaya Ramiz Əliyevin uzun illər özində eksponatlarını yığıb topladığı muzeyini görmək üçün onun yaşadığı ünvana getdik.

Günəş və su saatları...

Əvvəlcə tarixə dönek. Bəşər övladı həmişə yeniliyə, kəşflərə can atıb. Zamanın hiss olunmadan axması, vaxtın keçməsi, gecənin gündüzlə əvəz olunması və yaxud prosesin əksinə baş verməsi insanların üçün həmişə maraqlı olub. Əsrlər boyu insanlar zamanı, vaxta hakim olmaq arzusu ilə onu ölçmək üçün ci-hazlar, alətlər axtarışında olublar. Sonda vaxtı dəqiqləşdirmək üçün Günəş saatını kəşf ediblər. Günəş saatları ən qədim saatlar hesab olunur. Bu cür saatı düzəltmək misirlilərin qismətinə düşüb. Onlar günəşin hər gün müntəzəm bir hərəkətlə doğmasını, müəyyən vaxtlarda göy üzünün müxtəlif nöqtələrində olmasını, batmasını müşahidə edərək ən qədim saatı kəşf ediblər.

Zaman keçdikcə günəş saatı yavaş-yavaş yerini su saatına verib. Su saatının yaranması eramızdan əvvəl II əsrdə qədim Misirdə yaşamış yunan riyaziyyatçısı, mühəndisi Ktesibiosun adı ilə bağlıdır. Su saatı həmin dövr üçün böyük yenilik hesab olunub. Çünki insanlar günəş saatı ilə vaxtı, zamanı yalnız gündüzlər ölçə bilirdilər. Günəş qürub edəndən sonra zamanı ölçmək olmurdu. Su saatı icad olunan-dan sonra isə insanların vaxtı gecələr də ölçə biliblər.

Günəş və su saatlarından sonra qədim insanlar qum saatını icad ediblər. Ələnmiş narın qum ortası böyümə şüşə qaba töküldü və sonra qabı tersinə çevirirdilər. Amma bu saatın yanında görək kimsə nəvəyə çəkəydik. Çünki qum şüşənin alt hissəsinə tökülüb qurtaran kimi yenidən qab tersinə çevrilməliydi. Qum saatı demək olar ki, eyni hərəkət və prinsip əsasında işləyirdi.

Bütün bunlardan sonra Orta əsrlərdə mexaniki saatların

Saat muzeyi

Bakıda belə bir məkanın olduğunu bildirdinizmi?

kəşf olunması zamanın dəqiq ölçülməsinə geniş imkanlar yaratdı. İlk sadə mexaniki saat 1335-ci ildə İtaliyanın Milan şəhərində düzəldilib. İllər ötdükcə mexaniki saat müəxəssislər tərəfindən daha təkmilləşdirilib. Müasir mexaniki saatı X.Hüygens 1657-ci ildə ixtira edib. Saatın sonrakı təkmilləşməsi ingilis müxəssisi U.Klementin, C.Qraqamın, sonra yenə də Hüygensin adı ilə bağlıdır. XVI əsrin sonunda dəqiqə əqrəbi, 1760-cı ildə isə saniyə əqrəbi kəşf edilib. Yavaş-yavaş saatlara ayın tarixini, həftənin günlərini göstərən əlavə mexanizmlər yerləşdirilib. Bütün bunlar insanların vaxtı bilmələrini xeyli asanlaşdırıb.

Daha sonra isə qüllə, divar, stolüstü, cib və qol saatları yaradılıb. İlk cib saatları XIX əsrin əvvəllərində istehsal olunub. 1800-cü ildə isə ilk elektrik və elektromexaniki saatlar buraxılmağa başlanıb. Hazırda saat istehsalı üzrə yeni üsullar işlənib hazırlanmaqdadır. Bu gün saatlar təkcə zamanı dəqiqliyi ilə göstərən mexanizmlər deyil, həm də insanların cəmiyyətdə çəkisi-ni göstərən vasitəyə çevrilib. Dünyada İsveçrə ənənəvi saat ölkəsi kimi tanınır.

Saat muzeyi, qeyri-adi məkan

Müxtəlif illərdə, müxtəlif ölkələrdə kəşf edilən saatlar hazırda da zamanı ölçməkdə, vaxtı təyin etməkdə insanlara kömək edir, bir növ onlara xidmət göstərir, işlərini xeyli asanlaşdırır. Maşağa kəndinin sakini Ramiz Əliyevin də elə illərdən bəri müxtəlif çeşidli, müxtəlif ölçülü saatları öz vəsaiti hesabına alıb toplamaqda, muzeyi yaratmaq məqsədi insanlara xidmət etməkdir.

Muzeyə addımımızı qoyanda sanki özümüzü qeyri-adi bir məkanda, zamanın gur axınında hiss etdik. Muzeydə müxtəlif çeşidli, müxtəlif formalı 3 mindən çox saat eyni vaxtda işləyir, zamanı göstərir.

Saatların əqrəblərindən eyni anda qopan ritmik səslərin pıçıldısı altında böyük əziyyətə bəhəsinə muzey

saat var ki, ondan muzeydə iki ədəddir. O da səbəbsiz deyil. Onların formaları eyni olsa da, işləmə prinsipi bir-birindən fərqlidir. Saatlardan biri irəli, o biri isə geri işləyir. Əvvəllər ziyarətə gələnlərin arasında muzeydə geriye işləyən saatın olub-olmadığını soruşanlar çox olurdu. İnsanların marağını nəzərə alaraq iki eyni saatı muzeyə qoydum. Sonra bu ey-

nilikdən insanlara zövq verən bənzərsizlik yaratdım. İndi onlardan biri zamanı irəli, digəri isə geri sayır. Öyrəndiyim məlumatlara görə, başqa təyinatlı muzeylərə baxanda saat muzeyləri çox ölkədə yoxdur. Ona görə də çalışıram ki, yaratdığım muzey ölkəmizin, xalqımızın adına layiq olsun. Əslində, mən qarşıma məqsəd qoymamışdım ki, nə vaxtsa muzey düzəldim. Saat toplamaq sadəcə mənim hobbimdir. Amma unutmaq ki, böyük alovlar kiçik bir qığılcımdan yaranır. Mənim də kiçik hobbim artıq sədləri, sərhədləri aşmaqdadır. Bacardığım qədər muzeydəki eksponatların sayını da, onların formalarını da artırmağa çalışıram. Çünki eksponatlar çoxaldıqca, insanların da maraq dairəsi böyüyür. Bu gün muzeydə dünyanın bir çox ölkəsində istehsal olunmuş ən müxtəlif saatları görmək də, onların səslərini eşitmək də mümkündür. Məktəb, kilsə, vəğzal saatlarının zəngi... Divar, qol, cib, günəş, qum saatları, gömi, stolüstü, zəngli və qədim saatlar... Eksponatlar arasında İsveç, Fransa, Almaniya, İran, Hollandiya, Rusiya və digər ölkələrin də saatlarını görə bilərsiniz. Amma onu da deyim ki, saatların forması, rəngi və başqa əlamətləri fərqli olsa da, eyni funksiyanı yerinə yetirir, vaxtı, zamanı göstərirlər".

Səhəbt zamanı bəlli oldu ki, Ramiz Əliyevin topladığı eksponatların bəziləri işlək halda olmayıb. Amma bu, onu həvəsəndə salmayıb. Özündən deyən ustaların düzəldib işə sala bilmədiyi həmin saatları alaraq bərpa edib, onların bəzilərində ikinci, bəzilərində isə üçüncü həyat verib. Muzeydəki 3 minə yaxın eksponatın arasında çoxlu kişi və qadın qol saatları, cib saatları, divar saatları və digər saatlar var. Kolleksiya həmişənin üzük boyda olan kiçik qadın qol saatları da ziyarətçilərin diqqətini cəlb edir. Muzeydəki eksponatların arasında dünya işığından məhrum olan insanlar üçün nəzərdə tutulmuş saatlar da ziyarətçilərin diqqətini çəkir. Muzeydəki qiymətli eksponatların arasında biri də mexanizmi taxtadan olan XVIII əsrə aid saatlardır. Ramiz müəllim deyir ki, bunlar yüklərlə işləyir. Saatlar işlədikcə yüklər aşağı enir, sonra onu yuxarı qaldırırlar. Beləcə, saat dayanmadan işləyir, vaxtı, zamanı ölçməyinə davam edir. Bu saatlar artıq üçüncü əsrdəki yerdə təkrarçılıq insanı tez yorur, zövqünü oxşamır. Ona görə də çalışmışam ki, saatlar quruluşca bir-birinə bənzəməsin, fərqli olsun. Yalnız bir

"İstədim ki, Azərbaycanda da Saat muzeyi olsun"

Ramiz deyir ki, nəsil-lərdə ustalıq irsi keçicidir: "Ailəmizdə saatsazlıqla yanaşı, yaxşı rəngsaz da, dülgər də, bənnə və başqa sənətkarlar da olub. Ənənə bu gün də davam edir. Atəmdən bizə dörd-beş saat yadigar qalmışdı. Mən indiyə qədər onları yaşadığım evdə saxlayıram. Daha da maraqlı olması üçün yaratdığım muzeyə formaca, quruluşca bir-birini təkrarlamayan saatları toplamışam. Yaxşı biliyəm ki, istənilən bir yerdə təkrarçılıq insanı tez yorur, zövqünü oxşamır. Ona görə də çalışmışam ki, saatlar quruluşca bir-birinə bənzəməsin, fərqli olsun. Yalnız bir

Qədim saatlar, radiolar, plastinkalar...

Eksponatlar arasında indiyə qədər heç yerdə rastlaşmadığımız saatları da gördük. Çünki həmin saatları kolleksioner özü düzəldib. Məsələn, hər 15 dəqiqədən bir zəng vuran orijinal saatlardan biri zamanın bütün göstəricilərini - ayın tarixini, həftənin gününü və ilin hansı ayı olduğunu özündə əks etdirir.

Kolleksiyaçı cib saatları da maraq doğururdu. Xronometr, repitir, gün və ay göstəricisi olan saatlar ziyarətçilərin daha çox diqqətini cəlb edirdi. Fransada istehsal olunmuş mərmərdən düzəldilən, hər saatın tamamlığında quşu səsi çıxaran divar saatları da gözü-müzdən yayınmadı. Lampa-saat isə həm estetik, həm də orijinaldır. Bu saat gecələr həm vaxtı göstərir, həm də otağı işıqlandırır. Divar saatlarının bir neçəsi isə göstəriciləri ilə görənləri heyran edir. Onların arasında zıncırovlu, müəyyən fiqurların əks olunduğu, quş səsi çıxaranları da var. Muzeydə Ulu Öndər Heydər Əliyevin, Mustafa Kamal Atatürkün, Məmməd Əmin Rəsulzadənin, marşal Jukovun və başqa tarixi şəxsiyyətlərin şəkilləri olan saatlar da var.

Səhəbtimiz zamanı Ramiz Əliyev cib saatları haqqında da qısa məlumat verdi. Dedi ki, cib saatları bütün zamanlarda döbədə olub. Ondan daha çox ovcular, səyyahlar istifadə ediblər. Bəzi cib saatları var ki, həm də zəng çalır. Bu da yolçuluqla bağlıdır.

Muzeydə "ağıllı saat"lar da var

Ramiz Əliyev saat ustası deyil, energetikdir. Muzeydə ziyarətçi olsa da, olmasa da, o, tez-tez bu sevimli məkana gəlir, böyük həvəslə topladığı eksponatlarla "görüşür", onlara siğal-tumar çəkir. Kolleksioner deyir ki, saatların ölçüləri, formaları fərqli olsa da, mexanizmləri, iş prinsipləri eynidir. Buna görə də sıradan çıxanda onları eyni bir sistem üzrə bərpa etmək mümkündür.

Muzeydə nümayiş olunanlar arasında "ağıllı saat"lar da var. Bu saatlar elə quraşdırılıb ki, onlar yalnız gündüzlər satının tamamında zəng çalır. Gecələr isə insanları narahat etməmək üçün "susmağa" üstünlük verirlər.

Eksponatları toplayarkən uşaqlar da unudulmayıb. Muzeydə uşaq saatları da var. Valideynlərinin yanında bu məkana gələn uşaqlar başqa nümunələrə yanaşı, bu saatlara da böyük maraqla tamaşa edirlər.

Bir zamanlar eksponatları yeni-yeni toplamağa başlayanda bu işinə görə bəzən onu qınayanlar da olub. Amma bu sözlər Ramizin əlini işdən soyutmayıb. O, böyük əziyyətlər bahasına düzəltdiyi muzeyi daha da zənginləşdirmək üçün yeni saat formalarını axtarmağa davam edir. Deyir ki, muzeydə olmayan hansısa bir eksponat qarşıma çıxanda necə olursa-olsun, onu əldə etməyə çalışıram: "İstəyirəm ki, muzeydə saat nümunələri daha çox, daha zəngin olsun. Xarici ölkələrə gedəndə də axtarışlarımdayam qalınram". Muzeydə gördüklərimizdən, Ramiz müəllimin dediklərindən belə qonaqə gəldik ki, onun kimi insanlar ömürlərini mənasız yaşamırlar. Daim çalışırlar ki, içində yaşadıkları cəmiyyət üçün görüklü, yad-daqalan işlər görsünlər.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

● Maarif xadimlərimiz

Keşməkeşli ömür yolu...

Vətəninə, xalqına misilsiz xidmətləri ilə Azərbaycan tarixində adı unudulmaz olan məşhur Rəfibəyli nəslinin nümayəndəsi idi Cavad bəy. O, 1890-cı ildə Gəncə şəhərində dünyaya gəlmişdi.

O vaxtlar ölkəmiz çar Rusiyasının müstəmləkəsi altında idi. Azərbaycanın bu qədim şəhərinin tarixi adının dəyişdirilməsi, Yelizavetpol adlandırılması da həmin işğalın acı nəticələrindən biri idi.

Hələ XIX əsrin əvvəllərində - 1804-cü il yanvarın 3-də Gəncə xanlığı çar Rusiyası qoşunlarının işğalına məruz qalıqdan sonra çar I Aleksandrın arvadı Yelizaveta Alekseyevnanın şəərəinə Gəncə şəhəri Yelizavetpol adlandırılmışdı. Çar hökuməti tərəfindən xalq üsul-idarəsi ləğv edilmiş, Yelizavetpol dairəsi yaradılmışdı. 1840-cı ildə isə dairə qozaya çevrilmişdi. Ancaq adı rəsmi şəkildə dəyişdirilsə də, nöinki gənclilər, bütün Azərbaycan xalqı bu qədim şəhərlərini öz tarixi adı ilə - Gəncə adlandırırdılar.

Cavad bəy Hadi bəy oğlu Rəfibəyli belə bir zamanda dünyaya göz açdı, böyüdü. O, 1898-ci ildə Yelizavetpol (Gəncə) kişi gimnaziyasında təhsil almağa başladı. 1908-ci ildə gimnaziyayı bitirdi. 1911-ci ildə Kiyev İmperator Universitetinin Tarix-genologiya fakültəsinə əməsi Ələkbər bəy Rəfibəylinin məsləhəti ilə daxil oldu.

Ali təhsilini 1916-cı ildə başa vurdu. Vətəninə qayıtdı. Bir zamanlar oxuduğu Yelizavetpol kişi gimnaziyasına latın dili müəllimi təyin edildi. Cavad bəy Rəfibəyli həmin təhsil ocağında latın dilini tədris edən ilk türk müəllim oldu. Cavad bəy alman, fransız, latın, ərəb, fars və rus dillərini bilirdi.

Müəllim peşəsinə böyük məsuliyyətlə yanaşması, həvəslə çalışması diqqətdən yayınmadı. Çox keçmədi ki, o, Temirxan-Şura Müəllimlər Seminariyasına direktor təyin edildi. 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulması xalqımızın vətənpərvər oğlu Cavad bəy Rəfibəylinin də heyatına böyük ümidlər gətirdi. Yeni hökumətin ölkədə mövcud olan kütləvi savadsızlığın aradan qaldırılması, maarifin inkişafı istiqamətində əsaslı işlər həyata keçirdiyi bir vaxtda o da pedaqoq kimi bilik və bacarığını əsirgəmədi. 1918-ci il dekabrın 31-də xalq maarif naziri Nəsim bəy Yusifbəylinin əmri ilə Cavad bəy Rəfibəyli Gəncə Gimnaziyasının müfəttişi, 1919-cu il oktyabrın 1-dən isə gimnaziyanın direktoru təyin olundu.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti tərəfindən bütün sahələrdə geniş işlər aparılır, təxirə-salınmaz tədbirlər həyata keçirilirdi. Ölkənin vətənpərvər, təəssübkeş övdlərlə müstəqil hökumətin bərqərar olması namına çalışırdılar. Gəncə Gimnaziyasının direktoru olduğu zaman Cavad bəy Rəfibəyli də təhsil sahəsində mühüm islahatlar apardı. Həmin gimnaziyada iki il ərzində təhsil alan azərbaycanlıların sayının bir neçə dəfə artması Cavad bəyin böyük əməyinin nəticəsi idi.

Gəncə Şəhər Dumasının 1920-ci il aprelin 15-də keçirilən iclasında səs çoxluğu ilə Ağalar bəy Sə-

fikürski Dumanın sədri, Cavad bəy Rəfibəyli isə onun müavini, Həsən bəy Fətəhəv şəhər başçısı, Məşədi Musa Verdiyev və Qafar bəy Rəfibəyov isə bələdiyyə üzvləri seçildilər.

1920-ci ilin aprelində bolşeviklərin hücumu nəticəsində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süquta uğradı. Ölkədə hakimiyyət bolşeviklərin əlinə keçdi. O vaxtdan Azərbaycanın vətənpərvər övdlərinin qara günləri başladı. Cavad

bəy Rəfibəyli də 1927-ci ildə gimnaziyada yeridirdi türkçülük və millətçilik xəttinə görə Gəncədən uzaqlaşdırıldı.

1927-ci ildə Bakı Dövlət Universitetində "Şərq incəsənəti tarixi" kafedrasına müəllim təyinatından Cavad bəy incəsənətinəşinləşmiş fənnindən dərs deməyə başladı. Universitetin dosenti adını 1930-cu ildə aldı. 1941-ci ildə o eyni zamanda Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Şurasının kino ekskursiyası bürosunda mühazirəçi, Bakı Tikış Tresti təlimatçılar kurslarının müdiri, Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsi yanında Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat İnstitutunda lektor, Azərbaycan Dövlət Rossamliq və Azərbaycan Dövlət Teatrı məktəblərində incəsənət tarixi müəllimi, Azərbaycan Qiyabi Texniki Təhsil İnstitutunun rus şöbələrində Azərbaycan dili müəllimi, SSRİ Elmlər Akademiyası Zaqafqaziya filialı Azərbaycan şöbəsində elmi əməkdaş, Elmlər Akademiyasının aspiranturasında müəllim, Məşədi Əzizbəyov adına Azərbaycan Sənaye İnstitutunda rus və Azərbaycan dilləri kafedrasında müəllim vəzifələrində çalışdı.

Cavad bəy Rəfibəyli 1941-ci ildə Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat Muzeyinin elmi məsləhətçisi və muzeyin bədii şurasının üzvü seçildi. O, Azərbaycanın mədəniyyətinə aid bir sıra sanballı əsərlərin müəllifi kimi də tanındı.

Cavad bəyin bəş övladı - üç qızı, iki oğlu var idi. Həyatı axarına düşmüş kimi görünəndə, əslində, sovet hökuməti onu da "unutmamışdı". Sovet hökumətinin repressiya qılıncı Cavad bəy Rəfibəylinin də başının üzərində dolayırdı.

1941-ci il sentyabrın 1-də Cavad bəy ailəsi ilə birlikdə Qazaxıstana sürgün olundu. Məşəqqətli sürgün həyatı 1947-ci ildə bitdi. Sürgündən azad edildikdən sonra Bakıya döndən Cavad bəy Rəfibəyli Bakı Dövlət Universitetində və İncəsənət İnstitutunda yenidən fəaliyyətə başlasa da, davam etdirə bilmədi. Çünki sovet hökuməti dövründə sürgündən qayıdanların paytaxtda yaşaması və işləməsi müskül məsələ idi. Cavad bəy Rəfibəyliyə Bakıda çalışmaq imkanı verilmədi. O, Gəncəyə getdi. Orada pedaqoji fəaliyyət göstərdi. Gəncədə rus dili müəllimi işlədi.

Maarif xadimi Cavad bəy Rəfibəyli 1956-cı il yanvar 28-də vəfat etdi. O, doğma vətəni Azərbaycanı yenidən müstəqil görmək ümidi ilə bu dünyadan köçdü. 1990-cı illərdə Sovet İttifaqının dağılması, Azərbaycanın yenidən müstəqilliyinə qovuşması bəzi vətənpərvərlərimiz kimi Cavad bəy Rəfibəylinin də görmədiyi, amma gerçəkləşən arzusu oldu...

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

"Şah Abbas Namə" tamaşasının premyerası keçirilib

Azərbaycan Dövlət Milli Gənc Tamaşacıları Teatrında yazıçı-dramaturq İlqar Fəhminin "Şahnamə" pyesi əsasında hazırlanan "Şah Abbas Namə" tamaşasının premyerası keçirilib.

Teatrdan bildirilib ki, iki-hissəli tarixi dram Səfəvi-Qızılbaş imperiyasının yüksəliş dövrünə həsr olunub.

Yeni səhnə əsərində rolları Xalq artisti Qurban İsmayil-

lov, Əməkdar artistlər Nicat Kazımov, Elnur Kərimov, Nəfəli Vəliyev, Elnur Hüseynov, Rasim Cəfər, aktyorlar Sənan Kazımlı, Niyaz Qasımov, Mə-

ləb Aboşov, Kərəm Həmidzadə, Aydın Dəmirov, Anar Seyfullayev, Ceyhun Məmmədov, Elşən Hacıbəyev və başqaları ifa ediblər.

Tamaşanın quruluşçu rejissoru Əməkdar artist Nicat Kazımov, quruluşçu rəssamı teatrın baş rəssamı Mustafa Məstafəyev, musiqi tərtibatı Aygül Quliyeva, rejissor Səbinə Məmmədov, rejissor assistentləri Fuad Cavadzadə və Nəsim Cənəliyevadır.

Silahlı Qüvvələr Günü münasibətilə Ağstafada sərgi, konsert və ustad dərsi keçiriləcək

Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatlığı ilə Ağstafa şəhər Heydər Əliyev Mərkəzində 26 İyun - Silahlı Qüvvələr Günü münasibətilə silsilə tədbirlər keçiriləcək.

Nazirlikdən bildirilib ki, iyunun 25-də Azərbaycan Fotoqrafı Birliyi və Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyası ilə birgə "Zəfərin ruhu" adlı səyyar rəsm və fotosərgi açılacaq. Saat 17:00-da Heydər Əliyev Mərkəzində keçiriləcək sərgi-

də Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlığını, xalqımıza bəxş etdiyi əbədi Zəfər ruhunu, Qarabağımızın gözəlliklərini əks etdirən əsərlər nümayiş olunacaq.

Həmin gün saat 20:00-da Heydər Əliyev Mərkəzinin hələr Əmirov adına Gəncə Dövlət Filarmoniyası nəzdində xalq çalğı alətləri orkestrinin konsert proqramı təqdim ediləcək.

Yaxın Şərqi uzaq sülhü

İsrailə İran arasında atəşkəs elan olunsa da, atəşin kəsilməsi çox kövrəkdir

İran və İsrail arasında 12 gün davam edən hücumlara son qoyan atəşkəsdən sonra minlərlə sakin Tehrandakı İnqilab Meydanına toplaşaraq bayram ediblər. Aksiyada cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrindən olan insanlar İran bayraqlarını dalğalandıraraq ABŞ və İsrailə qəzəblərini ifadə ediblər.

İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu isə İranla atəşkəsin qüvvəyə minməsindən sonra ilk açıqlamasını verib. Onun sözlərinə görə, "Aslan kimi xalq" əməliyyatı çərçivəsində 12 gün ərzində İsrail tarixi qələbəyə imza atıb və bu, nəsilərin yaddaşında qalacaq. Netanyahu qeyd edib ki, əməliyyat zamanı İsrailin mövcudluğu üçün iki ani təhlükə aradan qaldırılıb - nüvə silahı ilə, yaxud 20 min ballistik raketlə məhv olmaq təhlükəsi. "İndi hərəkətə keçməyedik, İsrail dövləti tezliklə məhv olmaq təhlükəsi ilə üz-üzə qalacaqdı. Bu baş vermədi, çünki həlledici anda xalq aslan kimi ayağa qalxdı və onların qurultusu Tehranı silkələdi və bütün dünyada əks-səda verdi", - deyər İsrailin baş naziri deyib. O vurğulayıb ki, dünya orduları İsrailin əməliyyatına necə başladığını öyrənəcək.

Bu arada Niderlandın NATO-nun Haaqa sammitində

çıxış edən ABŞ Prezidenti Donald Trump atəşkəsin "çox yaxşı bir şey olduğunu" deyib: "İsrail agentləri zərbədən sonra Fordoya baş çəkiblər və tam dəyişməyə hazırdılar". O deyib ki, atəşkəsə razılaşdıqları üçün İsrail və İranla "çox qürur duyur". Zərbələrin İranın nüvə obyektlərini məhv etmədiyi barədə ABŞ kəşfiyyatının hesabatları ilə bağlı suala Tramp bununla razılaşmadığını və obyektlərin, "demək olar ki, tamamilə məhv edildiyini" bildirib: "İnanıram ki, onlar tamamilə məhv

edilib, hesab edirəm ki, uranı başqa yere daşımaq üçün heç bir imkan yox idi, çünki biz çox tez hərəkət etdik. Bu materialları çıxarmaq çətinidir - çox mürəkkəb və çox təhlükəlidir". ABŞ Prezidentindən İranın uranın zənginləşdirilməsini davam etdirməsi ilə bağlı təhdidləri barədə də soruşulub və o, suala belə cavab verib: "Hazırda onların etmək istədikləri on şey nəyisə zənginləşdirməkdir. Yenidən bərpa etmək istəyirlər. Biz buna icazə verməyəcəyik".

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Ermənistanı dövlət çevrilişinə cəhd göstərilib

16 nəfər barəsində cinayət işi başlanıb, 14 nəfər saxlanılıb

Ermənistanı müxəlif qüvvələrin Nikol Paşinyan iqtidarına qarşı fəaliyyəti genişləndə, bu xüsusda keçmiş hərbi xunta yəndən öndə çıxmağa cəhd etsə də, Xocalı soyqırımını törədənlərin və son savaşda məğlub olan müharibə cənilərinin Paşinyanı hakimiyyətdən devirmək planlarının həyata keçirilməsi heç də asan deyil.

Belə ki, Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidməti (MTX) "Müqəddəs Mübarizə" hərəkatı adı altında fəaliyyət göstərən, ölkədə çevriliş etmək istəyən qruplara qarşı ardıcıl əməliyyatlar keçirir. Xüsusilə keşiş Baqrat Qalstanyanın rəhbərlik etdiyi etiraz hərəkatı və onun "Srbsan tərəfindən bəxş edilmiş müqəddəs müqavimət" ritorikası İrəvanın siyasi gündəmini alt-üst edib.

Rəsmi mənbələrə görə, çevriliş cəhdinin arxasında duran qüvvələr əsasən keçmiş oliqarxlar, müəyyən kriminal dairələr və müxəlif ruhani çevrələr olub. Onların məqsədi Ermənistan cəmiyyətində kaos və qorxu yaratmaq, hüquqi institutlara güvəni sarsıtmaq və nəticədə dövlətin idarəçiliyini zorla ələ keçirmək olub. Son günlərdə ölkə mətbuatında yer alan xəbərlərdə "Müqəddəs Mübarizə" adlı revanşist hərəkatın fəallıqlarına qarşı keçirilən reydlər və axtarışlar da məhz bu planla əlaqələndirilib. Xüsusilə hərəkatın liderlərindən biri - arxiyepiskop Baqrat Qalstanyanın mənzilində aparılan axtarış vəziyyətinin ciddiliyini təsdiqləyirdi.

Ermənistan Respublikasının İstintaq Komitəsi hakimiyyət çevrilişinə cəhdə bağlı bəyanat yayıb. Qeyd edilib ki, müstəntiqin tədqiqatı və nəzarəti həyata keçirən prokurorun qərarları əsasında 16 nəfər barəsində cinayət işi başlanıb, vəsatətlər təmin edilib. Hazırda müstəntiqin qərarı ilə 14 nəfər saxlanılıb.

Nikol Paşinyan öz bəyanatında xalqı ayıq-sayıq olmağa çağırıb və vurğulayıb ki, Ermənistan hakimiyyət yalnız xalqın iradəsi ilə formalaşır və başqa heç bir qüvvə

və - nə kilso, nə köhnə oliqarxlar, nə də xarici maraqlı tərəflər bu prosesi dəyişdirə bilməz: "Biz bir daha sübut etdik ki, Ermənistan artıq övvəlki Ermənistan deyil. Heç kim xalqa qarşı qiyam qaldıraraq uğur qazana bilməz. Bu ölkədə güc xalqındır və xalqın iradəsinə heç kim qıra bilməz". Ermənistanı ehtiyatda olan polkovnik Miqran Məxsudyan İstintaq Komitəsinə aparılıb. İstintaq Komitəsinin binası qarşısında o bildirib ki, hansı əsasla saxlanıldığını və İstintaq Komitəsinə aparıldığını bilmir. O qeyd edib ki, mənzilində heç bir qanunsuz şey tapılmayıb: "Məsələn, odur ki, mübarizəni davam etdirəcəyəm. Sadəcə onu deyim ki, insanlar sakit olsunlar, heç nədən qorxmasınlar".

Bundan əvvəl Məxsudyanın oğlu sosial şəbəkədə paylaşım edərək yazıb: "Bu gün səhər saatlarında hüquq-mühafizə orqanları bizim ailənin İcəvan və Voskeparadakı evlərində axtarış aparıblar. Axtarış zamanı qanunsuz heç nə aşkar edilməyib. Lakin hakimiyyət atam Miqran Məxsudyanı həbs etməklə qanunsuzluğa əl atıb. Hazırda o, İstintaq Komitəsinə aparılır. Bu, təkcə qanunsuzluq deyil, həm də siyasi təqibin bariz təzahürüdür".

Keçmiş erməni döyüşçü və "Səlibçilər" dəstəsinin yaradıcısı Şahə Atsemyan mövcud vəziyyəti şərh edərək deyib ki, Nikol Paşinyan komanda yoldaşları ilə birlikdə Erməni Apostol Kiləsəsinə və erməni patriarxa qarşı aktiv kampaniyayı davam etdirir. Paralel olaraq biznesmen və xeyriyyəçi Samvel Karapetyana qarşı kampaniya aparılır: "Nikol Paşinyan və onun komanda yoldaşlarının milli dəyərlər, Erməni Apostol Kiləsəsinə qarşı mübarizəsi sadəcə olaraq güclüncüdür və bunun bir cəza cavabı var. Onların kilisəyə qarşı mübarizəsi çay stəkanındakı fırtınadır, keçi gedər. Bu səlahiyyətlilərin özləri də çay fıncanındakı fırtınadır, keçi gedəcəkdir".

Atsemyan əmindir ki, hakimiyyətin addımları yalnız özünə zərər verəcək, nə kilso, nə də Samvel Karapetyanın reputasiyasına xələf gətirəcək: "Bütün bunlar hakimiyyətin meymunluqlarıdır. Nikol da, partiyası da keçi gedəcək, kilso sarsılmaz qalacaq".

Görünən odur ki, Ermənistanı daxili siyasi vəziyyət tədricən mürəkkəbləşməyə doğru gətirir. Bununla da ölkə sonu görünməyən daxili siyasi böhrana yuvarlanır.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

“AZƏRBAYCAN” qəzetinə

2025-ci il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

“Azərpoçt” MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
“Azərmatbuatı yayımı” ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
“Qaya” firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
“Region Press” MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
“Səma-M” MMC	(012) 594-09-59
“Ziya” LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
“Pressinform” MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
“City press” MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Bilmək istəyirəm

Bir şəxs "deepfake" texnologiyası ilə başqa şəxsin üzünü istifadə edib video yayırsa, bu, cinayət sayılır? Həmçinin şəxsin xəbəri olmadan onun səsinin süni yolla klonlanması hüquqi baxımdan necə qiymətləndirilir?

Ümid MAHMUDLU,
Bakı şəhəri

Sualınıza cavab olaraq bildiririk ki, hazırda ölkəmizin qanunvericiliyində "deepfake" texnologiyası ilə başqa şəxsin simasının fotosundan icazəsiz istifadəyə dair birbaşa cinayət və ya inzibati məsuliyyət müəyyən edən maddə yoxdur. Bununla belə, çıxış yolu qismində, yəni şəxsin "deepfake" vasitəsilə məlumatlarının yayılmasına görə Cinayət Məcəlləsinin 156-cı - "Şəxsi həyatın toxunulmazlığını pozma" maddəsi ilə cinayət işinin başlanması məqsədilə şəxsin yaşadığı ərazinin prokurorluq orqanına müraciət olunması mümkündür. Həmin maddəyə əsasən, şəxsi və ailə həyatının sirri olan məlumatların, belə məlumatları əks etdirən sənədlərin, video və fotoçəkiliş materiallarının, səs yazılarının yayılması, habelə satılması və ya başqasına verilməsi, qanunsuz toplanılması 1000-2000 manatadək miqdarda cərimə və ya 240-480 saatadək ictimai işlər və ya 1 ilədək müddətə işlərlə cəzalandırılır. Düzü, bu maddəyə əsasən, cinayət tərkibi haqqı məlumatların açıqlandığı halda yaranarsa da, hər bir halda məsələyə münasibət bildirilməsi üçün prokurorluq orqanının mülahizəsinə buraxılması tövsiyə olunur.

Bundan başqa, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 23-cü maddəsi şəxsi həyat sirrinin toxunulmazlığına və mülki qaydada məhkəmə müdafiəsinə təminat verir. Əgər hər hansı şəxs sizin şəxsinizi icazəsiz paylaşarsa və ya "deepfake" kimi platformalarda əsassız istifadə edərsə, siz yayılmış məlumatların məhkəmə qaydasında sildirilməsini tələb edə bilərsiniz.

Özəl qurumda çalışıram. Şənbə və bazar günləri də işləyirik, amma əlavə ödəniş verilmir. Bayram günlərində də əlavə - istirahət yoxdur. Deyəndə də cavab bu olur ki, biz özəl müəssisəyik. Bu, qanunidir? Hüquqlarımızı necə qoruyub bilirik?

Səma MƏLİKƏZİ,
Bakı şəhəri

Suaları cavablandırdı:
Fərhad NƏCƏFOV,
Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının üzvü

Bayram günlərində gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb

Ölkə ərazisində bayram günlərində gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında iyunun 26-da hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Mülayim cənub küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 19-22, gündüz 28-33 dərəcə isti olacaq.

İyunun 27-də havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi proqnozlaşdırılır. Cənub-qərb küləyi əsəcək, gündüz mülayim şimal-qərb küləyi ilə əvəzlənəcək. Havanın temperaturu gecə 20-22, gündüz 28-33 dərəcə isti təşkil edəcək.

İyunun 28-də hava şəraiti yağmursuz keçəcək. Şimal-qərb küləyi əsəcək, gündüz mülayim cənub-qərb küləyi ilə əvəzlənəcək. Havanın temperaturu gecə 21-23, gündüz 29-34 dərəcə isti olacağı ehtimal edilir.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz ke-

çəcəyi gözlənilir. Lakin 27-si gündüz bəzi dağlıq ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacaqdır, şimşək çaxacaqdır, dolu düşəcəyi, gecə və səhər saatlarında duman olacağı ehtimalı var.

Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə arıbr güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 18-23, gündüz 32-37, dağlarda gecə 8-13, gündüz 20-25 dərəcə isti olacağı bildirilir.

BAS REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və	
Baş redaktor müavini	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavini	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisatlıq	- 539-59-33,

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
“Azərbaycan” nəşriyyatı,
IV mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

“Azərbaycan” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, “Azərbaycan Nəşriyyatı” MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3817

Sifariş 1294

Qiyməti 60 qəpik